

“Tots els humans són iguals”. Aquest principi, només és verdader a mitges. Perquè el que és ben cert i obvi és que tots els humans som diferents i, a més, suportem greus desigualtats, sobretot pel que fa a la cultura i a les possibilitats socials. Per això, la reivindicació de la justícia i de la igualtat s’ha de fer sempre després d’haver reconegut la diferència.

Josep Maria Terricabres

Filòsof

ÍNDEX

1. Introducció	6
2. Metodologia	8
3. Objectius del treball	9
4. Definicions de conceptes rellevants	11
4.1. Diversitat, Desigualtat, Racisme, Exclusió, Prejudicis	11
5. Dades introductòries	18
5.1. Immigració al Bages	18
5.1.1. Associacions interculturals del Bages	20
6. Aproximació al tema	22
6.1. Factors que condicionen l'adaptació dels joves immigrants	22
6.1.1. Factors d'influència directa	23
6.1.2. Factor d'influència indirecta: Mitjans de comunicació; factores estereotipats dins el periodisme	32
6.2. Ajudes bàsiques que disposen els joves immigrants	42
6.2.1. Ajudes per part del govern català	42
6.2.2. Altres ajudes	46
7. Problemàtiques dels processos educatius de l'alumnat immigrant	50
7.1. Procés d'acollida	50
7.1.1. Concentració de l'alumnat estranger	50
7.1.2. Arribada a mitjans de curs	52
7.1.3. Desconeixement de la situació de partida	52
7.2. Processos d'escolarització	53
7.2.1. Generalització o especificació	53
7.2.2. Aprenentatge de la llengua oficial	54
7.2.3. Manca de recursos	55
7.2.4. Gestió dels docents	

7.3. Processos relacionals	55
7.3.1. Relacions entre alumnes (autòctons i immigrants)	56
7.3.2. Relacions entre el professorat i l' alumnat nouvingut	58
7.3.3. Relacions entre les famílies dels alumnes i el professorat	58
8. Models d'integració	59
9. Educació intercultural	62
9.1. Igualtat, diversitat i identitat	62
9.2. Objectius de l'educació intercultural	62
9.2.1. Conflictes ètics interculturals	64
9.3. Educació antiracista	68
10. Dins el centre educatiu: Elements que ajuden a una millor integració	71
10.1. Pla general: pla per la llengua i la cohesió social	71
10.1.1. Pla d'acollida	72
10.2. L' acollida dels nouvinguts realitzada fins el curs 2003-2004	73
10.2.1. Els tallers de llengua	73
10.2.2. Els TAE	74
10.3. L'acollida realitzada des del curs 2004-2005	75
10.3.1. Aula d'acollida	75
11. Recerca i anàlisi del centre: Institut Miquel Bosch i Jover	77
11.1. Diversitat cultural a l'institut Miquel Bosch i Jover	77
11.2. Recursos i documents del centre: Evolució de l'aula d'acollida i dels documents específics per alumnes nouvinguts	78
11.2.1. Programació general de centres	78
11.2.2. Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera (2003-2006)	80
11.2.3. Evolució de l'aula d'acollida del centre	84
11.3. Anàlisi del procés d'integració dels alumnes immigrants del centre	92
11.3.1. Conclusions de les entrevistes	93
11.4. La diversitat cultural vista des de diferents punts de vista	

11.4.1. Gràfiques i conclusions de les enquestes realitzades al professorat	99
11.4.2. Gràfiques i conclusions de les enquestes realitzades als alumnes	110
12. Conclusions	117
13. Nota d'agraïment	120
14. Bibliografia	121
15. Annexos	
I. Estructura del pla individualitzat	
II. Estructura de la prova de llengua (àrab)	
III. Estructura del model per al professorat de la prova de llengua (àrab)	
IV. Estructura de la prova de matemàtiques (àrab)	
V. Estructura de la taula d'avaluació que emplenava el professor en les proves de matemàtiques i llengües	
VI. Fitxa-control que havia d'emplenar l'alumnat autòcton en l'activitat de les parelles lingüístiques	
VII. Estructura de l'enquesta realitzada al professorat i als alumnes autòctons	
VIII. Estructura de les entrevistes realitzades als alumnes immigrants	
IX. Resum individualitzat de les entrevistes realitzades a l'alumnat immigrant	

1. INTRODUCCIÓ

Els joves immigrants que actualment viuen a Catalunya, en un passat, van haver de fer front a una sèrie de processos d'integració molt complicats per a ells. La majoria, van haver de deixar de banda els vincles familiars i relacionals del país matern. A banda d'això, molts d'ells van haver de fer front a una problemàtica afegida: la mala recepció dels joves autòctons en el país d'acollida. És una situació molt dura per tots aquells que l'han patit o bé la patiran algun dia. És un procés difícil, especialment pel canvi que han de fer front: passar de ser un ciutadà d'un país estimat, a un ciutadà diferent, nouvingut, d'un país desconegut.

Sempre he sentit molta curiositat per saber com s'ho fan els immigrants per sobreviure dins una societat totalment diferent a la que vivien en un passat, i especialment, haver de conviure en una aula plena d'alumnes totalment diferents a ells, tant culturalment com psicològicament. Estan acostumats a un estil de vida oposat al nostre, i moltes persones creuen que si no s'adapten, és perquè ells no volen, però en molts casos, és perquè som nosaltres els qui els ho impedim. Hi han molts alumnes immigrants que pateixen de tot dins la societat i en concret, l'aula. Des de l'exclusió fins el *bullying*.

Sempre m'ha preocupat el fet que els alumnes molestessin als altres tan sols pel fet de ser diferents, per realitzar unes pràctiques culturals concretes, de les quals no estan acostumats a veure, o bé pel simple fet de tenir un altre color de pell. El què és molt injust, és el tracte, sovint discriminatori, ignorant el fet que la majoria d'immigrants, venen a viure a Catalunya per poder millorar les condicions desastroses que patien en un passat.

No tenia gaire clar de què volia fer el treball. En un principi, sabia que volia que tractés d'un tema de caire social. Però un dia ho vaig veure clar. Venia cap a l'institut i no quedaven llocs per seure a l'autobús, ens havíem de quedar drets. De totes maneres, jo sí que vaig veure un seient que estava totalment buit. Hi seia una noia marroquina d'uns 13 anys. Estava sola i em vaig assentar al seu costat. Estava fent deures i quan estàvem de camí, recordo que li va preguntar a un company que seia al nostre davant, si tenien deures d'una assignatura concreta però aquest, no li va fer gaire cas i va continuar parlant amb la noia que seia el seu costat. Jo vaig pensar que era molt injust el comportament que havia mostrat el noi, ja que ella li havia preguntat d'una forma molt educada. Al cap d'uns minuts, un altre noi li va dir amb un to burleta: -Eh deixa'm els deures de mates que no els he fet. Ella tota nerviosa, va treure la llibreta i li va donar ben ràpid. El noi la va agafar i no li va ni donar les gràcies. En aquell moment la noia estava fent deures de naturals i de sobte em va dir :- Marta, em pots

ajudar a fer aquest exercici, si et plau? Jo em vaig quedar sorpresa, ja que no em pensava que sabés el meu nom. El vàrem fer les dues juntes i vaig trobar que era una noia del tot simpàtica. Des d'aquell moment, vaig poder observar la injustícia que patia aquella noia. Ella, al cap i a la fi, és un dels molts exemples que existeixen d'immigrants que pateixen discriminacions, no només per part dels companys, sinó també per la societat.

En aquest treball, no tractaré únicament sobre els joves nouvinguts, sinó també d'aquells immigrants que han passat de ser nouvinguts a immigrants, però possiblement, molts d'ells, a causa de les problemàtiques en què es troben, no han acabat d'assolir el procés d'integració.

2. METODOLOGIA

Són diversos els recursos que he utilitzat a l'hora de portar a terme aquest treball, tant pel que fa la part teòrica com la part pròpiament de recerca. Els més remarcables que he utilitzat i que fan que el treball compleixi les expectatives inicials, són els següents:

- Una àmplia cerca bibliogràfica relacionada amb el tema d'estudi, tant de referència general com de referència més específica.
- Una cerca documental per a obtenir dades estadístiques i una consulta de les normatives, tant del centre com d'agents externs, relacionades amb el tema d'immigració i alhora, ensenyament (normatives del Departament d'Ensenyament, pautes per part d'agents externs per tal d'enfocar la diversitat cultural, documents interns de l'institut...).
- L'obtenció de dades originals i pràctiques, utilitzant tècniques pròpies de recerca com són entrevistes, enquestes i qüestionaris. Aquestes tècniques m'han permès copsar la visió dels diferents agents implicats en el procés d'integració de l'alumnat dins el centre educatiu: alumnes immigrants, alumnes autòctons i professorat, els quals viuen aquesta realitat des de diferents posicions i punts de vista. Aquest apartat ha servit també per fer l'anàlisi comparativa entre els aspectes discriminatoris remarcats per l'alumnat immigrant i poder observar si s'afirmen o es discrepen en el professorat i l'alumnat autòcton.

3. OBJECTIUS DEL TREBALL

Amb aquest treball, pretenc arribar a fites bastant marcades:

- Descobrir quins són aquells factors teòrics que dificulten l'adaptació dels joves immigrants, a fi de sensibilitzar a tots aquells que llegeixin el treball.
- Conèixer també les dificultats en què es troben els diferents alumnes nouvinguts a l'hora d'integrar-se dins la dinàmica escolar, i d'aquesta manera, intentar fer que tots aquells que llegeixin el treball, puguin actuar d'una forma empàtica vers el col·lectiu immigrant.
- Detectar aquells factors que influeixen a la societat a l'hora de crear estereotips, per tal de poder arribar a diluir-los.
- Descobrir quines són les ajudes de les quals disposen els joves immigrants i així intentar donar-les a conèixer entre les famílies immigrades que no disposen dels suficients recursos econòmics.
- Conèixer la raó per la qual es creen *ghettos* escolars, i així aportar les suficients propostes per fer-ne front.
- Aportar idees que ajudin a millorar i a incrementar l'acollida dels diferents centres vers els alumnes nouvinguts.
- Conèixer les dificultats que ha de fer front el professorat que lluita a favor de la òptima integració dels alumnes nouvinguts, i així poder entendre i valorar les tasques realitzades pels docents i també pel mateix centre educatiu.
- Analitzar la recepció del centre Miquel Bosch i Jover vers els nouvinguts, i així conèixer els diferents recursos dels quals ha disposat al llarg dels anys i observar si han set eficients i també, suficients.
- Detectar l'acollida dels alumnes autòctons vers els alumnes immigrants dins el centre educatiu, per tal de conscienciar-nos de la discriminació que molts alumnes immigrants pateixen.
- Contrastar les diferents concepcions per així poder percebre com, cadascú des del seu àmbit (immigrants, autòctons i professorat), entén i viu el fet migratori i la diversitat cultural.

Aquesta informació, possiblement permetrà entendre millor algunes actituds i possibles conflictes que es poden donar a terme dins els centres educatius, i en especial, al nostre institut.

- Detectar quins col·lectius són més propensos a la discriminació, per així observar quines cultures són menys acceptades i acollides per la societat.

En definitiva, la finalitat bàsica del treball és arribar a mostrar la realitat en què es troben molts alumnes nouvinguts i poder arribar a conscienciar al màxim de persones possibles, que el fet d'emigrar, comporta uns processos excessivament complicats, en especial pels més joves.

4. DEFINICIONS DE CONCEPTES RELLEVANTS

Per començar el treball, crec que és necessari l'aclariment de diferents conceptes que poden aparèixer al llarg del treball d'una forma freqüent, ja que molts cops una sola paraula pot acollir significats del tot diversos. Els conceptes que he escollit els trobareu a continuació.

4.1. Diversitat, Desigualtat, Racisme, Marginació/Exclusió , Prejudicis

La paraula **DIVERSITAT** pot acollir una sèrie de significats. En aquest treball, quan parli de diversitat, faré referència a la **diversitat cultural** i en alguns casos, em referiré a la **diversitat d'alumne/a** (es podrà diferenciar en cada cas).

- a) **Diversitat biològica/ biodiversitat** → Varietat de vida en totes les seves formes, nivells i combinacions, inclosa la diversitat d'ecosistemes, la diversitat d'espècies i la diversitat genètica.
- b) **Diversitat funcional** → Terme sociològic que fa referència a les discapacitats. Amb aquest terme es pretén substituir altres camps que es valoren desfavorablement com discapacitat, minusvalidesa, etc.
- c) **Diversitat sexual** → Fenomen pel qual una espècie animal presenta individus de diferents sexes, identitats sexuals i orientacions sexuals.
- d) **Diversitat cultural**→ Es basa en la riquesa cultural d'un grup humà. La diversitat cultural és la coexistència de cultures dins d'un espai concret. Hem de tenir en compte que la diversitat cultural, d'una forma genèrica, es pot donar a terme de diferents formes: La **multiculturalitat**, que es pot definir com la coexistència de cultures diferents en un mateix espai. En un principi només es donava a ciutats grans on convivia membres de diferents cultures que s'establien en territoris propis com ara barris xinesos, àrabs, dominicans, romanesos..., sovint separats amb "ghettos". Però cada cop més la multiculturalitat s'ha anat estenent a pobles. La característica principal de la multiculturalitat és que conserva la pròpia identitat de cada cultura però no produeix diàleg amb la resta de cultures. D'altra banda, la **interculturalitat** seria el conjunt de relacions que s'estableixen entre aquestes cultures i es basa en què les diverses cultures es relacionen entre elles i comparteixen diferents valors.

Un cop definits els dos conceptes, es podria afirmar que per passar de la interculturalitat a la multiculturalitat hi va un pas. Un pas molt complex i per molts individus, impossible d'assolir. Aquest pas es basa en comprendre cada grup ètnic i no assimilar el fet que som individus i col·lectius diferents sinó fer un esforç per veure la part que tenim en comú amb aquestes cultures i intentar interaccionar-hi.

e) Diversitat al·lèlica → Un concepte utilitzat en Genètica.

f) Diversitat d' alumnat → Grup d'alumnes que tenen diferent procedència cultural, diferent ritme d'aprenentatge, diferents interessos... i a la vegada, diferents nivells educatius per assolir un mínim de competències per poder ser ciutadans d'aquest món.

La paraula **DESIGUALTAT** acull significats diversos. Quan parli de desigualtat, en la major part dels casos faré referència a desigualtat social. En molts casos, també apareixerà lligada la desigualtat econòmica, a causa de la seva relació directa.

a) Desigualtat social→ Es produeix amb membres d'una mateixa comunitat que no disposen dels mateixos drets, reconeixements públics o grau d'oportunitat. Pot esdevenir per l'existència de l'anomenada societat de classes. Aquestes diferències socials sovint venen donades per les diferències de riquesa, **raça**, sexe o creences.

Les desigualtats per raons **ètniques** es produeixen quan els membres d'una ètnia determinada es veuen culturalment diferents a d'altres col·lectius de la societat i per tant, els altres grups els perceben a ells de la mateixa manera. Aquestes diferències les podem trobar en la llengua que parlen, el color de pell, la religió que practiquen, els costums...

b) Desigualtat econòmica → Consisteix en una distribució injusta dels recursos i les riqueses al planeta Terra. Ex: productes que nosaltres podem comprar a baix preu però tenen els seus orígens en l'explotació de persones

c) Desigualtat matemàtica → Expressió de la manca d'igualtat entre dues quantitats.

Quan sentim la paraula **RACISME**, amb una sola definició ja en tenim suficient per entendre i assimilar el concepte.

El **RACISME** es pot definir com aquella actitud discriminatòria que es basa en associar determinades característiques físiques (color de pell) amb un inferior grau intel·lectual, social i moral.

Sol fer referència a l'actitud o el sentiment que es basa en el paroxisme del sentit racial d'un grup ètnic. Aquesta situació se sol presentar com el menyspreu d'un altre col·lectiu i s'admet com una forma de discriminació.

El racisme sol tenir relació amb l'etnocentrisme i el xovinisme i pot estar vinculat a d'altres manifestacions d'odi com ara la xenofòbia, l'antisemitisme o bé l'homofòbia. També es pot plantejar com un dogma antropològic o polític que es basa en la persecució de grups ètnics considerats inferiors. Ex: Alemanya nazi

Al llarg de la història diversos autors han organitzat i establert diversos graus de racisme. Així doncs, uns dels autors que van fer aquesta classificació van ser, a l'any 1993, **G. Kleinpenning i L. Hagendoorn**. D'aquesta manera, van establir concretament cinc tipus diferents de formes del racisme classificats de menor a major tolerància:

No racisme: Aquests persones defensen que no hi ha races superiors i que l'altre grup enriqueix a la societat. Defensen la igualtat de drets entre els diferents grups i accepten que el col·lectiu desenvolupi la seva cultura així com també la religió. No es detecta cap tipus de segregació física i accepten una societat plural amb persones d'origen divers. Un exemple seria la frase que va citar Nelson Mandela¹, en què donava a conèixer el seu gran desacord contra el racisme i la discriminació ètnica:

“ Mai, mai i una altra vegada mai, hauria de passar que aquesta preciosa terra experimenti la opressió d'una persona per una altra”.

Racisme aversiu: Les persones defensen que no hi ha races superiors però que el contacte amb l'altre col·lectiu pot provocar problemes socials. De totes maneres defensen la igualtat de drets entre les diferents persones, és a dir, es declaren igualitàries i també accepten les diferències culturals i religioses de l'altre grup. Tot i això trobem una gran distància entre individus (nadius i immigrants), és a dir, d'una forma inconscient es senten incòmodes de cara altres grups i per això eviten mantenir contacte amb persones d'una raça diferent. Solen ser persones que tracten de respectar els seus valors democràtics i que no són conscients de les seves actituds perjudicials i discriminatòries vers el col·lectiu, és a dir, no és intencionat i

¹ Gran lluitador contra el domini polític i social de la minoria blanca i la segregació racial

molts cops la persona no és conscient d'aquesta actitud i es pot dir que es produeix d'una forma subtil.

Es detecten aquest tipus de racistes, per exemple, en situacions on s'ha d'ajudar a d'altres persones, és a dir, ajudaran abans a una persona de la seva ètnia. Inconscientment, busquen una excusa que no sigui racista per tal d'afavorir a les persones de la seva mateixa ètnia abans que els altres grups.

Racisme etnocentrista: Podríem definir-lo com l'acte de jutjar un altre grup social i ètnic d'acord amb els diferents estereotips i prejudicis de la cultura dominant. En aquest cas, ja es comença a detectar una superioritat cultural del grup dominant en la societat i a causa d'aquest fet, consideren el col·lectiu un problema per la societat. Consideren que no hi ha dret a la igualtat i que el nou col·lectiu s'ha de sotmetre al dominant i per tant, també s'han d'adaptar a la cultura del nostre grup. Es produeix una clara separació cultural entre grups, és a dir, consideren que la cultura dominant, ha de sotmetre al grup minoritari aquesta submissió, ha de ser acceptada per aquest.

Racisme simbòlic: Aquest tipus de racisme el podríem considerar excloent, ja que accepten les característiques que presenta el grup però aquestes persones han de desenvolupar aquests trets a àrees que no afectin a la societat, és a dir, en *ghettos*. Així doncs, es produeix una clara separació cultural entre els grups i també consideren que la nostra cultura ha de dominar a la resta dels grups. De totes maneres, creuen que tenen el mateix respecte que la resta d'individus però es troben a una jerarquia diferent. Aquesta actitud a diferència de les tres anteriors, solen ser innates, és a dir, no s'aprenen sinó que es neixen amb elles.

Un exemple d'aquest discurs podria ser el següent, citat per J.M. Le Pen²:

“En aquest món on hi ha races, ètnies, cultures diferents, prenc nota d'aquesta diversitat i d'aquesta varietat, però estableixo una distinció tant entre els éssers com entre els pobles o nacions (...) és cert que tots els homes tenen dret al mateix respecte, però també és evident que hi ha jerarquies, preferències i afinitats naturals”.

Racisme biològic: Consisteix a agrupar els individus en funció dels aspectes físics, superficials (color de la pell). A l'igual que el racisme simbòlic també és innat, ja que

² Polític d'extrema dreta francès conegut per la seva negació per admetre immigració de fora d'Europa a França.

presenta un fort odi vers la resta de grups. És considerat també el racisme més extremista. Trobem una superioritat biològica i consideren que el grup dominat es presenta com una amenaça que pretén degenerar la nostra ètnia. Creuen que tampoc han de disposar de cap dret i que per tant, han de ser exclosos totalment. Així doncs, es produeix una forta segregació física i es defensa fermament la homogeneïtat dins la societat, és a dir, la societat amb tan sols una ètnia pura i vigent.

Un dels principals representants d'aquest corrent va ser Adolf Hitler³ i una de les seves citacions, entre moltes d'altres, ho dona a conèixer:

“És indubtable que els jueus són una raça, però no són homes”

D'altra banda, també hi han hagut molts autors que han reflexionat i han extret les seves conclusions sobre els graus de tolerància del racisme. Així doncs trobem Jones(1988) que parla del racisme individual, institucional i cultural; Taguieff que distingeix entre racisme primari, secundari i terciari; Rueda i Navas que distingeixen entre persones igualitàries, fanàtiques i subtils; entre molts d'altres.

La **MARGINACIÓ** o **EXCLUSIÓ** és una situació social de desavantatge econòmic (sous baixos, actituds racistes i xenòfobes, manca de convivència...), professional, polític o d'estatus social, que és produïda per la dificultat que una persona o grup té per integrar-se a la societat que l'envolta. Aquesta marginació provoca una separació entre la persona o el grup de persones respecte la societat.

La marginació pot provocar pràctiques discriminatòries que, evidentment, deixen la classe social o **grup social** al marge de la societat que els envolta.

La marginació també es pot anomenar segregació social, encara que cal tenir en compte que el terme segregació sol ser utilitzat per a plantejaments polítics d'intolerància de tipus racial (apartheid), sexual (sexisme), religiós (intolerància religiosa) o ideològic (repressió política).

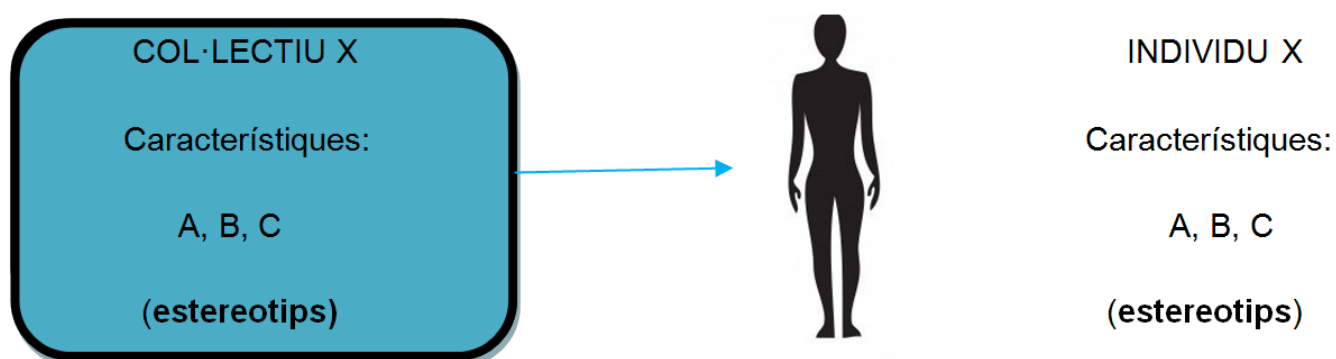
En aquest treball parlaré en situacions diverses dels anomenats **PREJUDICIS**. El prejudici es basa en una actitud, generalment negativa, cap a una persona en concret, basant-se tant

³ La seva ideologia incloïa la discriminació racial i ideològica en contra especialment del poble jueu, resultant en l'Holocaust. Tanmateix el seu extremat racisme també inclogué altres grups ètnics com gitanos i, en general, qualsevol persona considerada no ària.

sols a la categoria social a la que pertany i deixant de banda les seves actuacions. Un concepte que va totalment lligat al prejudici és el d'estereotip; el conjunt de pensaments que estan associats a un grup social i aquests, provoquen l' anomenat prejudici. Els estereotips podríem dir que engloben els prejudicis (dolents) però d'estereotips en podem trobar de bons i dolents.

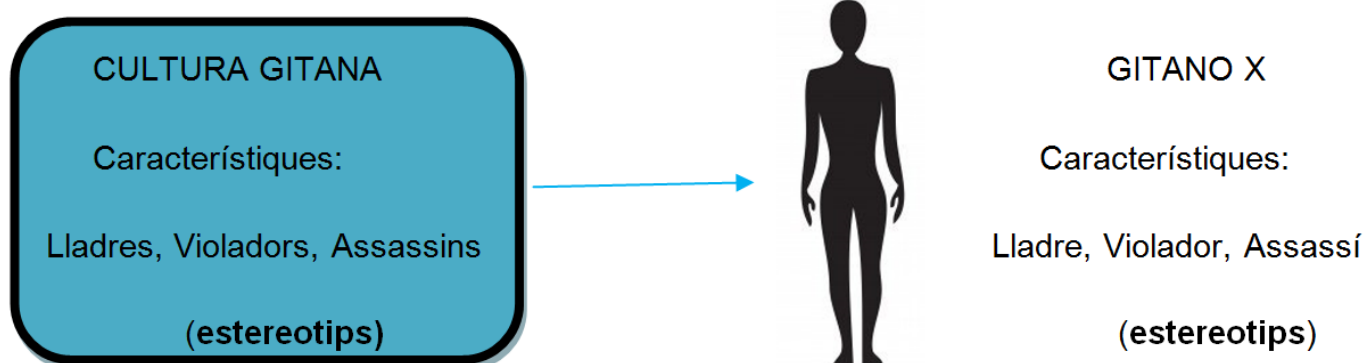
Els prejudicis condicionen les nostres percepcions i actituds vers els altres i majoritàriament, són causats per sentiments desfavorables amb aquell que pertany a un col·lectiu específic. Com a conseqüència suposem que té les mateixes qualitats que els estereotips que hem atribuït al grup. Aquests prejudicis són molts cops difosos per la societat i en molts casos per els mitjans de comunicació (5.1.2).

A continuació trobarem un petit esquema per tal que quedi d'una forma més clara el sentit que presenta el terme prejudici:



Font: Elaboració pròpia

Ex:



Font: Elaboració pròpia

A l'exemple gràfic queda reflectit com es comporta quelcom que actua a partir de certs prejudicis: Observa un individu que pertany a un col·lectiu i seguidament atribueix a l'individu les mateixes característiques que ell mateix pensa d'aquest grup.

Per poder entendre una mica millor per quina raó la societat crea els prejudicis i perquè els adquirim existeix una citació que va anunciar Gordon W.Allport⁴:

“L'home té una propensió al prejudici que radica en la seva tendència normal i natural a formar generalitzacions, conceptes, categories, el contingut de les quals representen una simplificació excessiva del seu món d'experiències ” *Gordon W.Allport, 1968*

Dit d'una forma més explícita; els éssers humans tenim una certa necessitat de jerarquització. Les diverses aptituds de la vida ens porten a l'obligació de classificar els objectes del món en grups amplis ja que seria impossible examinar d'una forma individual tot allò que ens anem trobant. Per aquesta raó, acostumem a particularitzar d'una forma general, el què provoca que en la major part dels casos, ens equivoquem.

Gordon W. Allport, com ha estat dit anteriorment, va elaborar una escala per mesurar el grau en què es poden trobar els diferents prejudicis. Aquesta escala està formada per 5 graus organitzats d'una forma creixent on a mesura que els graus augmenten, la violència vers el col·lectiu s'intensifica. L'escala és la següent:

Grau 1: Burla o bé crítica del col·lectiu.

Grau 2: Exclusió d'una forma indirecta del col·lectiu: Evitar la integració i rebutjar el contacte amb el col·lectiu.

Grau 3: Exclusió d'una forma directa del col·lectiu: Discriminació en tots els sectors.

Grau 4: Inici dels atacs de cara el col·lectiu.

Grau 5: Inici de l'exterminació del col·lectiu.

⁴ Psicòleg estatunidenc creador d' una escala per mesurar la presència de prejudicis existents dins una societat cap als grups que poden provocar conflicte o bé poden ser discriminats. Va poder analitzar com els prejudicis envers una minoria van evolucionant dins el grup social que es presenta d'una forma majoritària.

5. DADES INTRODUCTÒRIES

Abans de començar el treball en si, crec que és necessari presentar, una mica per sobre, l'evolució de la immigració a la comarca del Bages. Bàsicament, donaré a conèixer l'avenç que ha protagonitzat el Bages respecte la quantitat d'immigrants i també els immigrants que té cada municipi de la comarca. També presentaré les associacions que la comarca disposa com a ajuda de cara els immigrants.

5.1. Immigració al Bages

Segons xifres de l'article que va publicar el Regió 7 el març del 2013, la immigració al Bages es presenta amb una quantitat molt més inferior que a qualsevol altra comarca catalana. D'una banda, la mitjana de població estrangera a Catalunya és del 15,08 % i Manresa, és l'únic municipi del Bages que supera, tres punts per sobre, la mitjana catalana (18,35 %). D'altra banda, tan sols 6 dels 34 pobles de la comarca, superen el 10 % d'immigració (Moià, Sant Vicenç de Castellet, Sant Feliu Sasserra, Avinyó, Monistrol de Montserrat i Callús) i en més de la meitat de municipis del Bages (18), no passen del 5% d'immigració.

Una quarta part de pobles de Catalunya superen el 15 % d'immigració respecte la població total i més de 100 municipis passen per damunt del 20 %. D'altre banda, existeixen dues poblacions catalanes (Guissona- Segarra i Castelló d'Empúries- Alt Empordà) que sobrepassen el 50 % d'immigrants fet que significa que el Bages en comparació amb aquests, presenta uns resultats molt poc elevats.

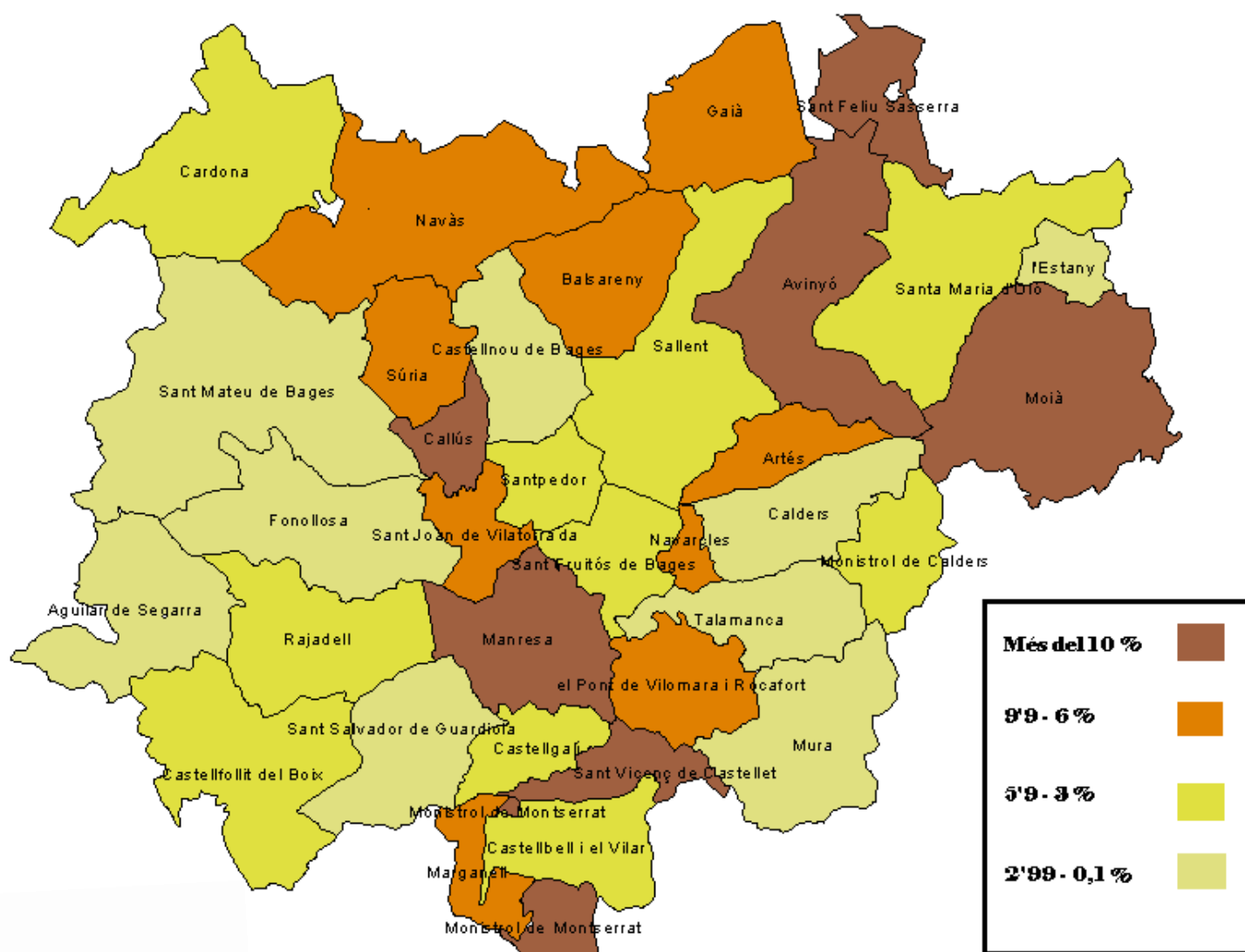
D'altra banda, també cal destacar que dos dels municipis bagencs (L'Estany i Talamanca) tan sols tenen empadronat un immigrant al seu poble, tot i que també hem de tenir en compte que són dos dels municipis més petits del Bages, amb 398 i 157 habitants respectivament.

Cal emfatitzar també, que el Bages tan sols presenta un 12, 08 % de població immigrant respecte el total i en canvi, la comarca de Catalunya que presenta un índex més alt segons xifres del 2012 és l' Alt Empordà amb aproximadament un 23 % del total d'habitants i en canvi, el Ripollès es presenta com la comarca amb menys nousvinguts (7 %).

La immigració al Bages sempre ha anat a l'alça excepte als inicis de la crisi econòmica, que es va produir una petita davallada en les xifres d'immigrants a la comarca. Des de l'any 2000, el nombre d'immigrants només feia que créixer però a l'any 2010, la comarca del Bages va perdre un 1,12 % d'immigrants (aprox. 260 persones). No és un descens molt

marcat però si es compara amb el descens total de població (0,03), les expectatives canvien una mica. D'altra banda, la quantitat d'immigrants al Bages en el 2013 és més elevada (12,08%) que en el 2008 (10,80 %).

En el següent mapa podem veure d'una forma general com està repartida la immigració als municipis del Bages. Cal afegir també que els immigrants a l'hora d'anar a viure a un municipi concret, es decanten per l'extensió, ja que en la major part dels casos, els pobles més petits tenen un índex d'immigració molt baix. Tot i això, també hi ha pobles grans (St. Fruitós de Bages, Sallent i Santpedor) on la quantitat d'immigrants és bastant baixa i pobles petits (St. Feliu Sassera i Callús) on el nombre d'immigrants és molt elevat.



Font: Elaboració pròpia

5.1.1. Associacions interculturals del Bages

El Bages també disposa de dues associacions que volen fomentar la integració i la cooperació entre els immigrants que arriben a la comarca.

Veu Pròpia Bages, es va fundar l'any 2008. Va ser creada per nous catalanoparlants que ja havien passat per l'experiència d'aprendre una llengua nova i desconeguda per a ells i per tant, volien ajudar a les persones que arriben d'un altre país i que, igual que ells en el seu moment, volen aprendre el català. Per mitjà d'aquesta associació, es comparteixen experiències entre els que la formen i el seu objectiu bàsic és convertir l'aprenentatge de la llengua en una oportunitat per conèixer el territori català.

D'altra banda, també es dedica a fer activitats no tant sols perquè els nouvinguts aprenguin la llengua sinó perquè també coneguin la cultura i els costums catalans.

Des de que es va formar l'associació ja s'han organitzat més de 100 actes i activitats de tot tipus; des de tasques per aprendre l'idioma fins a sortides per tal de conèixer els costums i el territori català.

En els últims dos anys, les activitats han anat a la baixa però tot i això, l'associació encara es conserva amb els mateixos objectius que en els seus inicis.

També existeix una altra organització anomenada **Bages per a tothom**. Aquesta associació intercultural lluita per la igualtat de drets i oportunitats dels immigrants, independentment de la seva procedència. També intenta fomentar la convivència entre els ciutadans del Bages i l'esperit de cooperació entre ells. A l'igual que Veu Pròpia Bages, és una associació que també té com a objectiu facilitar un punt de trobada entre les cultures fent així que coneguin la diversitat que existeix dins la comarca. També ajuden als immigrants a conèixer les normes legislatives i jurídiques a partir d'un jurista especialitzat en estrangeria que atén gratuïtament a totes les persones que ho consultin. D'altra banda, també els proporcionen cursos d'alfabetització en català i els informen dels ajuts dels quals disposen en l'àmbit de la sanitat, l'educació... per tal que l'adaptació sigui més fàcil i eficaç i també perquè puguin defensar els seus drets i complir els seus deures.

Veu Pròpia Bages-



- Xerrades sobre les migracions
- Excursions per conèixer els racons catalans més emblemàtics
- Àpats per conèixer el menjar català i d'altres cultures

Bages per a tothom-



- Cursos de formació de llengües
- Disposició d'un servei d' interpretació i traducció
- Disposició d'un servei d'assessorament jurídic
- Xerrades informatives per conèixer la normativa d'estrangeria

6. APROXIMACIÓ AL TEMA

Abans de començar amb el contingut pròpiament del treball, crec necessària l'elaboració d'un recull, per una banda, d'aquells factors que condicionen, és a dir, que dificulten l'adaptació dels joves immigrants i per l'altra banda, aquells factors que ajuden a una millor integració, com ara les ajudes, les beques, les entitats sense ànim de lucre...

6.1. Factors que condicionen l'adaptació dels joves immigrants

Hi ha diferents factors que condicionen d'una forma totalment clara la integració dels joves immigrants. A continuació s'ha realitzat un recull dels punts més destacats i aquells aspectes que poden condicionar i especialment dificultar la integració dels joves immigrants:

- 1) Dificultats de comunicació per manca de comprensió lingüística (explicat a l'apartat següent: 6.1.1.): llengua materna més o menys consolidada i per tant, hauran d'iniciar un procés d'aprenentatge de la llengua que es parla al centre educatiu (català).
- 2) Dèficits educatius d'una part d'aquest alumnat.
- 3) Mancances econòmiques de bona part d'aquest col·lectiu.
- 4) Si han estat escolaritzats:
 - a. Possibilitat que els objectius del sistema educatiu siguin totalment diferents als de la societat emissora
- 5) Possibilitat de la incorporació a mitjans de curs.
- 6) Possibilitat de brots xenòfobs.
- 7) Viure en ghettos on l'ús de la llengua oficial quedi reduït al centre educatiu.
- 8) Manca de motivació a l'hora d'aprendre la llengua oficial (submersió lingüística, explicada a l'apartat següent: 6.1.1.).
- 9) Si provenen de països subdesenvolupats:
 - a. Es troben a una situació on el país es troba mig segle (d'una forma aproximada) més desenvolupat que el d'origen.
 - b. Possiblement es troben situats en zones marginals on el risc d'exclusió social és molt alt.
- 10) Possible abandonament dels vincles familiars i per tant, sentiment de solitud.
- 11) Por al fracàs escolar.
- 12) Gran sentiment d'identitat ètnica i cultural.
- 13) Manifestacions culturals diferents.

- 14) La possible situació irregular.
- 15) La inestabilitat familiar.
- 16) Els diferents hàbits alimentaris.
- 17) Desvalorització de la seva cultura per part dels nadius.
- 18) Manca d'inserció social.
- 19) Prejudicis, estereotips i conflictes en les relacions socials.
- 20) Desconeixement i falta d'informació sobre el funcionament de la societat d'acollida.
- 21) Dificultats d'accés als serveis existents.
- 22) Possible vulnerabilitat psicosocial.
- 23) Vulnerabilitat jurídica, social i econòmica.
- 24) Desconeixement de la realitat catalana (desconeixement de l'existència d'una llengua, una cultura i unes institucions pròpies) i la percepció de la poca necessitat d'ús de la llengua catalana per la vida diària.
- 25) L'actitud lingüística per part de la gent del país, que renuncia sovint a l'ús de la llengua oficial i no dóna oportunitats d'utilització del català a les persones nouvingudes.

6.1.1. Factors d'influència directa

Després de l'elaboració de l'apartat anterior i a partir de les entrevistes elaborades a diferents alumnes immigrants de l'institut Miquel Bosch i Jover, s'han escollit aquells elements que els alumnes entrevistats havien anomenat com de "màxima complexitat". Així doncs és convenient centrar-me i parlar d'aquells factors que condicionen d'una forma més directa i clara, i que fan més difícil la integració dels joves immigrants al centre educatiu. Així doncs trobem la diversitat lingüística, el desconeixement de l'alfabet llatí, l'edat d'arribada al país receptor i finalment, també és convenient parlar del mètode que disposa cada centre educatiu per la incorporació d'alumnat immigrant, que condicionarà d'una forma molt directa a l'adaptació dins el centre.

a) La diversitat lingüística

Tal i com hem dit a l'apartat anterior, l'adquisició de la llengua és un dels factors claus en la integració de l'alumnat nouvingut dins el país de destinació. És del tot evident que gràcies a la llengua es pot participar en les dinàmiques de comunicació i de relació entre els diferents individus. Especialment durant els primers mesos d'arribada, el domini de la llengua o bé de les llengües autòctones, es converteix en un fet determinant per l'individu emigrat. Així doncs, és clar que els que presenten unes majors dificultats a l'hora d'aprendre la parla del

país són especialment els diferents joves procedents de països de parla no romànica espanyola però també aquells procedents de països amb parla romànica no espanyola.

Així doncs, els països amb parla **romànica no espanyola ni catalana** són: Portugal, Brasil, Mèxic, major part d'Amèrica central i del sud, Andorra, Itàlia, França, Bèlgica, regions de Suïssa, Luxemburg, petita zona de Canadà (Quebec), a una illa del Carib (Haití), Romania, Moldàvia.

Per tant, els països amb parla no romànica, es trobaran a les zones no nombrades anteriorment.

Aquestes distàncies idiomàtiques que presenten les diferents llengües, acabaran sent més o menys recuperables en funció –deixant de banda el país d'origen- del moment d'arribada de l'alumne (edat), i també en funció de l'inci d'escolarització al centre educatiu (temps des de l'arribada fins l'escolarització).

Tot alumne que no neix en el país en el qual resideix en el moment d'arribada, ha de passar generalment (ja que hi ha una gran diversitat entre cultures i també entre individus), per un seguit d'etapes d'aprenentatge de la llengua (català)⁵:

Primer any d'estada: adquisició d'una comprensió bàsica dels enunciats en català més habituals en la vida quotidiana i en el context escolar. Adquisició progressiva d'una capacitat d'expressió en català, encara que en formes poc gramaticals, i en contextos quotidians i fortament contextualitzats.

Segon i tercer any d'estada: adquisició progressiva de la competència oral en situacions de conversa i narració de fets viscuts. Manteniment del castellà com a llengua intermediària que facilita l'expressió en català, per la seva presència en contextos no escolars: carrer, mitjans de comunicació, etc. Algunes limitacions en altres tipus de discurs, els més pròpiament formals i acadèmics, que requereixen més riquesa lèxica, termes més específics, etc.

De tres a cinc anys d'estada: consolidació de l'expressió oral en temes progressivament diversos i complexes. Adquisició de competència en lectura i escriptura de textos narratius i informatius senzills, a nivell d'alfabetització funcional.

⁵ Maruny, L. i Molina, M. (2000): Estudi de sociolingüística: L'adquisició del català en alumnes d'origen marroquí a l'ensenyament obligatori.

A partir dels cinc anys d'estada: adquisició d'una competència comunicativa oral i escrita en diversitat de tipus de discurs i en textos expositius, que els obre la possibilitat d'accés als contextos educatius formals, en condicions de relativa igualtat amb els nadius.

De totes maneres cal remarcar que aquesta petita pauta, dependrà en gran mesura de molts altres condicionants que la faran més ràpida (generalment dos anys) o bé més lenta (pocs casos).

-Immersion i submersion lingüística

Els dos models més utilitzats a l'hora de transformar l'alumnat nouvingut en bilingüe, és a dir, en l'ensenyament de la llengua oficial, el català, són la immersion i la submersion lingüística.

Aquests dos models són classificats en funció de la importància del tractament que es dona de la llengua materna de l'alumne i de la llengua del país de destinació, és a dir, de la llengua oficial.

La **immersion lingüística** és aquella que té com a base el pensament que com més homogeneïa sigui la situació educativa, més s'aproparan a l'èxit lingüístic, és a dir, que la situació més idònia és que la llengua familiar de l'alumnat, coincideixi amb la llengua del centre educatiu. De totes maneres, més endavant s'ha pogut comprovar que no era del tot necessari, ja que els alumnes amb un bon programa de canvi de llengua de casa a l'escola o bé amb d'altres condicions, també poden realitzar un bon desenvolupament acadèmic amb l'adquisició d'una nova llengua.

De totes maneres, segons l'estudi realitzat per la plataforma per la llengua, seran necessaris tres aspectes per tal de garantir una actitud positiva en la pràctica educativa i en l'entorn familiar:

- 1) **Voluntarietat:** l'alumnat és pot escolaritzar en la seva pròpia llengua però decideix utilitzar-ne una altra.
- 2) **Professorat bilingüe:** el professorat utilitza la L2⁶ però l'alumnat pot utilitzar la L1⁷ perquè els entenen.

⁶ Llengua del país d'acollida

⁷ Llengua materna

3) **Homogeneïtat:** com més homogeneïtat en un context escolar, més garanties d'èxit.

D'aquesta manera, els programes d'immersió lingüística, a diferència dels de submersió que explicarem a continuació, presenten un gran interès en l'ús de la llengua materna de l'alumne en el context escolar. De totes maneres, també hem de tenir en compte que l'actitud que ha de presentar l'alumne vers la llengua que vol aprendre (L2) i per tant, per fer el canvi de la llengua casa-escola, ha de ser positiva i per tant, ha de presentar unes actituds positives motivadores cap a ella. Per tant, aquestes actituds positives només són possibles si està garantit el dret a escolaritzar-se en la seva llengua materna. Això significa que la immersió lingüística es basa en grans trets a la **voluntarietat de les famílies en l'elecció de la llengua que volen per als seus fills en els primers anys de l'escolaritat**.

Així doncs, els diferents alumnes mantenen la seva pròpia llengua dins el centre, la qual ha de ser valorada i també tractada d'una forma específica si es vol que l'escolar pugui desenvolupar unes actituds positives vers la L2 en els programes d'immersió lingüística. Aquests programes mai han d'obligar a l'alumne a utilitzar L2 sinó a intentar que el compreguin per tal que els alumnes puguin seguir les diferents activitats sempre tenint en compte que serà l'alumne qui decidirà quan, on i amb qui voldrà utilitzar L2.

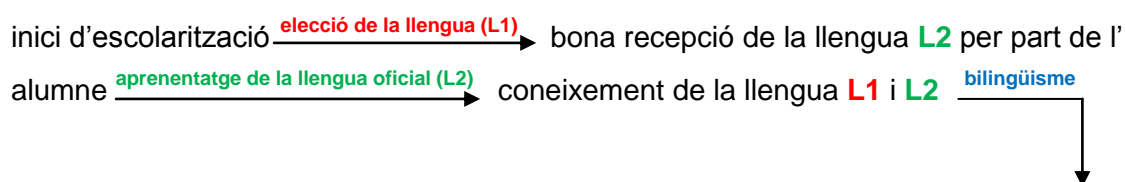
D'aquesta manera, aquest programa exigeix que el professorat sigui bilingüe, és a dir, ha de conèixer la llengua dels alumnes (L1) ja que el més probable és que els alumnes s'adrecin als professors amb la llengua materna (L1). De totes maneres, es un programa pràcticament inexistent, ja que hi ha una gran diversitat lingüística i per tant, una gran quantitat de llengües per fer front. Això significa que és totalment impossible tenir professorat que atengui a tota la diversitat lingüística, el què significa que una de les condicions bàsiques de la immersió lingüística ja no es pot complir. També hem d'afegir que moltes de les llengües maternes dels diferents alumnes són àgrafes, és a dir, no estan normativitzades i per tant, no es poden utilitzar com a llengües d'ensenyament. Arribem a la conclusió que aquest programa no és gens factible, si més no per la gran majoria d'immigrants.

De totes maneres, la inviabilitat de poder desenvolupar programes d'aquestes dimensions, no significa que els diferents immigrants hagin de suportar un tracte lingüístic que deixi de banda d'una forma clara la seva llengua materna, és a dir, no significa que no es puguin reproduir alguns dels objectius viables de la immersió lingüística o bé no tan amplificats. Un exemple podria ser el següent:

La integració, per exemple, de dues germanes magrebines és considerada una tasca pràcticament impossible perquè les dues noies no coneixen l'idioma ni tenen la intenció d'aprendre'l. D'aquesta manera, un grup de professors decideix organitzar un viatge a Marroc per tal d'adquirir nous coneixements i també per buscar alternatives i solucions que ajudin a la integració d'aquestes dues alumnes. Així doncs, quan tornen organitzen una activitat per tot el centre sobre Marroc a partir d'imatges i fotografies, és a dir, donen a conèixer tots els coneixements adquirits durant el viatge amb la finalitat d'ajudar a la integració de les dues germanes. D'aquesta manera, les dues noies ajuden a seleccionar la informació i les imatges que calen exposar. Aquesta activitat comporta l'admiració de la resta de l'escola davant d'aquestes nenes i tots els altres alumnes immigrants i especialment marroquins, que coneixen unes terres tan allunyades i tan diferents de la seva i que saben fer coses tan difícils com escriure i parlar àrab. Això comporta d'una banda, el reconeixement públic davant de tota l'escola de tots aquests alumnes i de l'altra, que les dues magrebines i també la resta, experimentin un sentiment d'orgull per les seva cultura i tradicions. Aquest sentiment d'admiració i d'interès per part dels altres comporta la possibilitat d'incorporar-se i d'aprendre activament la llengua (L2).

D'aquesta manera, aquest exemple pretén convertir el centre i també les activitats que s'hi desenvolupen en un lloc on allò més important no és la llengua que utilitza l'escola per transmetre continguts, sinó les diferents llengües maternes dels alumnes.

A continuació trobem un petit esquema que intenta fer un resum esquemàtic dels conceptes que s'assoleixen en el procés d'immersió lingüística.



PROCÉS D'IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA COMPLETAT

Font: Elaboració pròpia

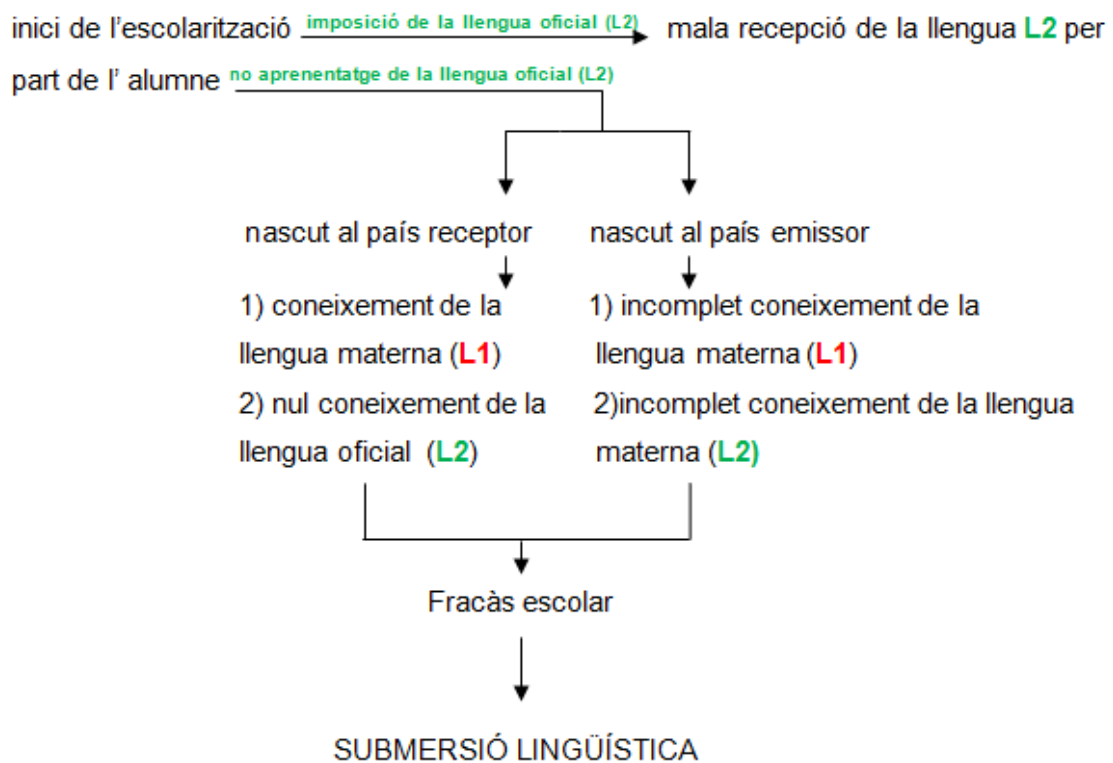
D'altra banda, la **submersió lingüística**, és precisament contrària a la immersió lingüística. A l'igual que el programa anterior, presenta un canvi de llengua casa-escola, però en canvi, en cap cas dóna importància a la llengua familiar dels alumnes

escolaritzats. És el programa majoritari en molts dels centres de diferents països europeus i és el que s'han d'enfrontar molts alumnes que formen part de les minories ètniques. Cal remarcar que en aquest cas, molts dels alumnes han nascut en el país d'acollida, és a dir, els seus pares són els que van venir de fora.

En aquest programa no es compleix cap de les condicions de la immersió lingüística:

- 1) **NO hi ha voluntarietat:** l'alumnat va a l'escola que li pertoca i no es pot escolaritzar en la seva pròpia llengua, per tant, no hi ha pràcticament incidència per part dels alumnes.
- 2) **NO hi ha professorat bilingüe:** el professorat desconeix la llengua natal dels alumnes (L1) i quan aquests la utilitzen en el context escolar, no se'ls fa cas.
- 3) **NO hi ha homogeneïtat:** com hem dit anteriorment, la majoria d'aquesta alumnes han nascut en el país d'acollida, per tant, quan s'escolaritzen coneixen molt poc la llengua del país (L2), ja que en família parlen L1. De totes maneres, els professors donen per suposat que han d'entendre L2.

D'aquesta manera, és quan són tractats de la mateixa manera lingüísticament que comencen a ser exclosos. Així doncs, el resultat de la submersió lingüística sol ser exclusió escolar i consegüentment, exclusió social. Gradualment van trobant menys interessant el context escolar i per tant, mai arribaran a dominar la segona llengua (L2) ni la pròpia (L1), en el cas que hagin nascut en el país (no la dominaran de la mateixa forma i claredat que si haguessin nascut al país dels seus pares).



Font: Elaboració pròpia

-Alumnat IT

L'edat d'escolarització obligatòria és dels 6 anys, per la qual cosa, quan un alumne arriba d'un altre país a una edat inferior que a la d' escolarització obligatòria, l'acompanyen diferents circumstàncies que l'afavoreixen en el domini de la llengua. Així doncs aquestes circumstàncies positives es van desgastant a mesura que l'edat augmenta, és a dir, les capacitats cognitives disminueixen. Aquesta dificultat augmenta especialment quan s'incorporen a partir dels 12 anys (educació secundària). Així doncs, hem considerat adequat dedicar un espai a l'alumnat IT o altrament dit d'incorporació tardana perquè presenten unes característiques molt diferents a aquells joves immigrants que han estat escolaritzats dins el centre abans de l'escolarització obligatòria. L'alumnat IT és aquell que s'incorpora al nostre sistema educatiu en qualsevol moment dels curs escolar, a partir del segon cicle de primària (3r de primària- 8 anys) fins al darrer nivell de secundària obligatòria (4t d'ESO- 16 anys).

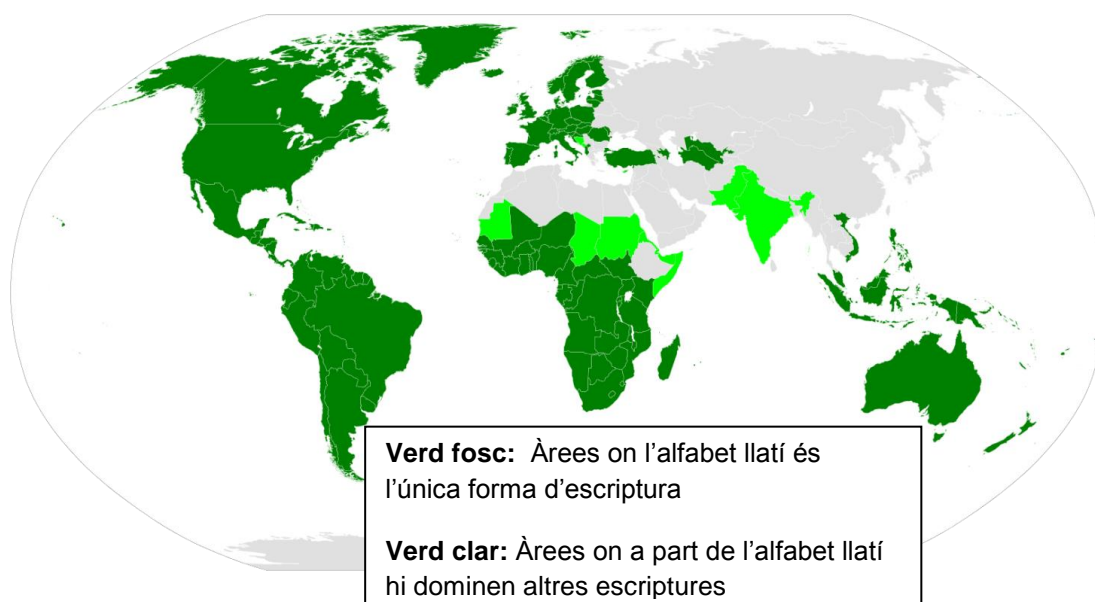
Així doncs, Arenas (2003)⁸ assenyala que l'aprenentatge del català no presenta gairebé cap problema per a l'alumnat que s'incorpora en l'educació infantil o en el cicle inicial de primària. D'altra banda, quan s'incorporen al segon cicle de primària, les àrees instrumentals són el punt de partida de l'adquisició de molts aprenentatges, la qual cosa fa que l'alumnat que s'incorpora en aquestes etapes, sense competència en la llengua d'aprenentatge, el català, estigui en inferioritat de condicions respecte a altre alumnat que no presenta aquesta mancança.

El què es molt possible és que els diferents joves emigrin a l'etapa de l'adolescència. L'adolescència per si mateixa ja és una etapa molt difícil pels diferents joves i també és una etapa molt heterogènia que es percep de diferents maneres depenent de la procedència ètnica i per tant, de la cultura.

b) Desconeixement de l'alfabet llatí

El desconeixement de l'alfabet llatí va estretament lligat amb la diversitat lingüística.

La manca de domini de l'escriptura és un problema afegit al desconeixement de la llengua oficial, ja que significa que a part d'aprendre la llengua vehicular, abans hauran d'aprendre un alfabet totalment diferent per ells. Els països que no dominen l'alfabet llatí són els següents (àrees blanques):



Font: http://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Latin_alphabet_world_distribution.svg

⁸ Arenas, J. (2003). La integració lingüística escolar i social dels alumnes de nacionalitat estrangera. Escola Catalana. nº. 396

Amb aquest mapa, es pot arribar a la conclusió que la zona del nord d'Àfrica (Marroc, Líbia, Egipte...) és una de les àrees on no s'utilitza l'alfabet llatí i alhora és la zona on emigren més persones cap Espanya. Aquest podria ser un motiu rellevant pel qual la integració dels magribins és més costosa que en d'altres zones com ara l'Europa Central, on hi predomina l'alfabet llatí. Altres zones on tampoc s'utilitza l'alfabet llatí és a l'Àrab Saudita, i pràcticament a tot el continent asiàtic. Tot i això hem de tenir en compte que en el procés d'integració hi participen molts d'altres factors.

c) L'edat d'arribada al país d'origen

L'edat d'arribada al país d'origen també és un fort condicionant segons els alumnes entrevistats. A partir d'una edat, depenent de la persona, els coneixements s'adquireixen d'una forma més ràpida i eficaç, el què significa que el millor moment d'emigrar és, aproximadament, abans del segon cicle de primària (8 anys), ja que abans d'aquest moment els coneixements i, per tant, la llengua, s'adquireix amb molta menys dificultat. La dificultat augmenta especialment a partir dels 12 anys (educació secundària), ja que el nivell comença a augmentar. De totes maneres, també hem de tenir en compte d'altres factors com ara l'alfabet del país d'origen, el nivell educatiu de l'estudiant, el nivell del sistema educatiu del país d'origen... entre molts d'altres.

d) El mètode d' incorporació al centre educatiu

Fa un cert temps, en l' article titulat "La incorporació de l'alumnat estranger a l'escola" (*Papers* 53, 1997), l'Equip Escola i Diversitat de l'ICE de la Universitat de Girona, afirmava que el procés general d'acollida al centre educatiu de l'alumnat nouvingut no es pot donar per acabat fins que...

« [...] l'alumne migrant deixi de ser el centre d'atenció per part del professorat, en la mesura que el professorat i la resta de l'alumnat no siguin uns estranys, en el moment que passi a ser un més, quan tota la comunitat educativa té consciència del que es demana i del paper que li correspon desenvolupar. »

D'aquesta manera aquest procés es pot completar d'una forma més o menys eficaç depenent del mètode d'incorporació. Així doncs, segons aquest mateix article es pot arribar al final d'aquest procés a partir de dues formes teòriques ideals. Trobem la **incorporació via recepció** o bé la **incorporació via acolliment**.

a. Incorporació via recepció

La incorporació via recepció és aquella que realitza el procés d'incorporació amb la màxima espontaneïtat i improvisació. Rep el nouvingut sota la rutina diària amb l'absència d'un mecanisme determinat. No té gens en compte les particularitats d'una societat plural i variada. Les accions que es realitzen per la incorporació del jove són pobres i poc sofisticades i es distingeix d'una forma clara l'inici (matriculació a l'escola) i el final (primer dia de classe) del procés d'incorporació. També es caracteritza per la intervenció d'un nombre molt reduït d'agents, és a dir, de docents que s'encarregarien de resoldre les necessitats, tant educatives com socials, d'aquests alumnes.

b. Incorporació via acolliment

La incorporació via acolliment es podria definir amb els sinònims de propera i càlida, ja que és un mecanisme que tendeix a diluir el moment inicial i final del procés, a diferència del mètode anterior. És un procés caracteritzat per la seva complexitat, que implica una preparació i planificació prèvia. Exigeix una actitud comprensiva i propera de cara el nouvingut per aconseguir la seva integració al centre. L'acolliment s'acaba quan el nouvingut se sent proper a la resta d'individus i també al context escolar, és a dir, se sent igual a la resta d'individus, amb el mateix nombre d'oportunitats. Es caracteritza també pel gran nombre d'agents i especialment docents que hi participen i que s'encarreguen d'organitzar i coordinar el procés.

6.1.2. Factor d'influència indirecta: Mitjans de comunicació; factors estereotipats dins el periodisme

Els mitjans de comunicació, són considerats una més de les raons per les quals els immigrants tenen certes dificultats per adaptar-se dins la societat. Amb el següent apartat, pretenc observar, d'una forma crítica, l'enfocament que fan els mitjans de comunicació de les migracions. Els mitjans, tenen la tendència d'enfocar d'una forma poc representativa les migracions, reproduint prejudicis, fomentant idees racistes o estereotips. El què molts cops no veuen és com pot afectar als immigrants la difusió d'aquests estereotips. Tenen la tendència d'oblidar-se del contrast d'opinions, sense buscar el més enllà. Tant sols quedar-se amb el què diuen les administracions i com a conseqüència, les notícies esdevenen incompletes, deformades i especialment manipulades.

Els prejudicis no són innats, es van adquirint al llarg dels anys. La construcció d'aquests prejudicis, com demostren diverses investigacions, venen donats per les relacions amb les

altres persones, el contacte amb la societat en general. Però no tot s'acaba aquí. Els prejudicis també es construeixen a partir de les idees que transmet la premsa, la televisió, la ràdio... sobre els immigrants.

Cal distingir també entre mitjans audiovisuals i mitjans escrits o premsa diària, ja que sovint en els mitjans audiovisuals es tracta d'un col·laborador concret i en el cas de la ràdio en un tertulià que no té res a veure amb la tendència de l'emissora o bé del canal televisiu. Així doncs, generalment ens basarem en la premsa escrita i quan parlem de mitjans audiovisuals, tan sols ens centrarem en aspectes propis de la cadena i no de quan es tracti d'un col·laborador i tertulià que no presenta cap relació amb el mitjà i que sovint no ha estat premeditat i per tant, no reflecteix d'una forma general la filosofia del canal.

El que fan molts cops els mitjans és col·locar a tots els immigrants dins el mateix sac, sense tenir en compte que cada immigrant té la seva història. La meua pregunta és la següent: Si haguéssim de marxar del país i fóssim nosaltres els immigrants, com ens agradaria que ens enfoquessin els mitjans de comunicació? Ens estaria bé que ens tractessin a tots igual, sense tenir en compte la nostra personalitat, sinó tant sols els prejudicis que han sentit de nosaltres? Què ens semblaria si no tinguessin en compte la nostra nacionalitat, ni els nostres costums, ni els nivells formatius de cada persona? Ens agradaria que ens relacionessin amb la delinqüència, la inseguretat i que se'ns fes responsables de totes les desgràcies que pateix el país (crisi econòmica, baix nivell escolar...)? Voldríem ser vistos com uns aprofitats dels ajuts públics? I el pitjor de tots, com ens afectaria dins la societat ser vistos com la causa de totes les desgràcies? És tant senzill com reflexionar i pensar si l'enfocament que fan els mitjans de les migracions és realment l'adequat.

-Prejudicis en els mitjans: Conseqüències del mal enfocament:

En la nostra societat, la major part dels coneixements que tenim dels esdeveniments socials els adquirim mitjançant la interpretació dels mitjans de comunicació. El què significa que nosaltres, alhora de parlar amb la resta d'individus, plasmem i reproduïm, d'una forma involuntària, la interpretació que en fan els mitjans de masses. Per tant, aquesta informació influeix a les construccions mentals que fan els individus sobre la societat.

La imatge que ofereixen els mitjans de la immigració (dels països de l'est i del sud), en la major part dels casos, està associada a conceptes negatius, com ara la marginació, la delinqüència, la violència...

Els mitjans abusen de la transmissió de prejudicis, a la major part dels casos negatius.

Generalment, la font més propensa a reproduir prejudicis és la televisió. És un mitjà amb un alt índex d'audiència i una font molt important d'informació. La televisió, d'altra banda, dona una imatge poc freqüent i poc realista de les minories racials el què dona per entendre, d'una forma indirecta, que són persones sense importància en la nostra societat (gent que no experimenta problemes corrents o bé emocions humanes) i no hauria de ser així. Quan per exemple, es realitza un estudi per saber quin és el regal més comprat per nadal als nens i nenes de Catalunya, molts pocs cops sortirà una dona equatoriana explicant quin és el regal que comprarà al seu fill/a. El què vull donar a entendre amb aquest exemple és que els immigrants només apareixen als mitjans per coses negatives (un immigrant magribí ha violat una noia a Barcelona). Això provoca repercussions molt negatives entre els immigrants ja que l'únic que s'aconsegueix és fomentar sentiments d'inferioritat i especialment, se senten distanciats de la resta de la societat ja que no són tractat com a tals membres, i per tant, és molt difícil que es puguin integrar en una societat que no els té en compte.

Els prejudicis que existeixen entre les ments dels ciutadans sobre els immigrants(ens prenen la feina, s'aprofiten dels ajuts socials, no s'integren, augmenten la delinqüència...) el cap i a la fi, molts cops, són alimentats per els diferents mitjans de comunicació.

Les associacions antiracistes que es dediquen a analitzar la premsa, realitzen acusacions reiterades i múltiples sobre com enfoquen i parlen dels immigrants. En tots els mitjans de comunicació, pots trobar d'una forma més o menys freqüent o bé més o menys clara, diferents estereotips que ja existeixen dins la societat però que els mitjans els ajuden a reforçar-los. Tenen la tendència de difondre les informacions d'una forma exagerada, que causi impacte i que cridi l'atenció entre els espectadors d'una forma del tot voluntària i sense cap mena de remordiment, sense pensar com pot afectar això a qualsevol immigrant que s'està integrant dins una societat tan diferent i complexa per a ell.

Aquesta manca de cobertura mediàtica també és deguda a la crisi econòmica que molts mitjans estan patint actualment. S'estan reduint d'una forma molt exagerada els recursos suficients per fer un seguiment correcte i aprofundit de les migracions.

Actualment, la majoria dels països, disposen d'una legislació antiracista o bé d'una corrupció política que fan que els boicots dins els mitjans dels immigrants no sigui tant accentuat com en el passat. Tot i això, els estereotips continuen circulant entre els mitjans ja que moltes vegades només es parla dels col·lectius immigrants quan es produeixen informacions que concorden amb els tòpics del grup.

-Fonts d'informació:

Hi ha institucions que els periodistes sempre utilitzen com a font d'informació per elaborar les notícies. La font més utilitzada de totes és la policia però també disposen d'altres recursos com els jutjats, el parlament o altres entitats estatals. Tots aquests llocs són fixos per els periodistes.

D'altra banda, sempre hi han uns grups o col·lectius que tenen més preferència per accedir a les notícies dels mitjans. En el cas contrari, la gent que posseeix menys poder, només té accés als mitjans com a víctimes, criminals o qualsevol altre concepte negatiu.

Generalment, quan s'elabora una notícia, hi ha una clara selecció de les fonts el què provoca que hi hagi una versió dominant, la del grup més poderós.

Quan els periodistes tracten una notícia que té com a protagonistes persones immigrants, molts cops s'obliden de contrarestar, és a dir, d'incloure diferents punts de vista. I és que quan s'informa i no es dona veu als propis protagonistes o bé es dona com a bona únicament la informació que prové de les institucions, sense ni tan sols analitzar-ne el contingut, provoca que les notícies que en surten siguin del tot deformades i sobretot incompletes.

Així doncs, és necessari recórrer al **periodisme d'immersió**⁹ per tal d'evitar la pràctica absència de les veus dels immigrants en els reportatges. Aquest error, per dir-ho d'alguna forma, no consisteix en el sol fet de no entrevistar els experts que pertanyen a la comunitat d'immigrants sinó en no recórrer al testimoni d'aquests mateixos immigrants. Aquesta tasca no tan sols s'ha de fer quan hi passa alguna cosa en concret, també s'ha de realitzar en casos de normalitat i estabilitat dins el barri; quan no hi passa res. Així doncs, assistir a diverses activitats que proporciona el barri. Això farà que els periodistes es guanyin la confiança de les persones que formen part de la comunitat i així podran recórrer, quan succeeixi alguna notícia rellevant dins el barri, a les persones immigrants i no només a la policia de la comunitat. D'aquesta manera els periodistes també podran arribar a entendre millor la complexitat que es presenta dins el barri immigrant.

⁹ Marthoz, Jean-Paul.(2013)*Corresponsals de les migracions. La cobertura informativa d'un fet global*. Barcelona: Pol·len edicions· El Tinter, SAL

-Remarques innecessàries:

Quan es redacta una notícia sobre algun esdeveniment que està relacionat amb l'immigració, els periodistes sempre solen remarcar més algunes coses que d'altres. Bàsicament, el què més es nombra és la diferencia cultural de l'individu que apareix. Alguns mitjans de comunicació extremistes solen **nombrar l'origen ètnic** de la persona quan es tracta d'esdeveniments que poden espetllar la imatge del grup cultural. D'altra banda, la majoria de codis deontològics periodístics afirmen que tan sols cal citar l'origen ètnic o la creença religiosa quan és estrictament necessari tot i que també s'ha de tenir en compte, que si és necessari s'ha de nombrar ja que sinó la notícia perd el seu sentit.

Un altre factor que molts cops és mostrat quan es redacta una notícia és l'**edat**, que a l'igual que l'origen ètnic, hauria de ser evitada sempre que és pugués ja que d'aquesta manera, s'evita la discriminació respecte la gent gran o bé la joventut.

-Llenguatge de les migracions:

Actualment, en pràcticament tots els mitjans de comunicació, les paraules més despectives vers els immigrants, ja han desaparegut. Tot i això, en moltes situacions, les notícies i la informació de les migracions està coberta per moltes paraules quelcom incorrectes tot i que aparentment poden semblar paraules normals i corrents; amb absència de tòpics i completament apropiades.

Tot seguit, presento un recull dels conceptes que he considerat més rellevants i que sovint també els utilitzem en el nostre dia a dia. Són un recull d'expressions extretes del document elaborat per la Comissió del Llenguatge Inclusiu de la Mesa per a la Diversitat en l'Audiovisual del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, a partir d'aportacions d'organitzacions dels drets humans de Catalunya. He extret les que creia que podien ser més conegudes i utilitzades en l'àmbit de les migracions; expressions que molts cops són utilitzades de forma involuntària per el conjunt de mitjans, i que es poden considerar inapropiades o bé "mal dites" i que poden generar un seguit de generalitzacions o confusions.

Sovint, el concepte està traduït en l'expressió correcta per conjunt buit (∅). És quan vull referir-me a que molts cops no cal mencionar l'origen, és a dir, el concepte és innecessari, no cal fer-ne referència.

CONCEPTE - EXPRESSIÓ EQUÍVOCA	CONCEPTE - EXPRESSIÓ CORRECTE
Bandes llatines, bandes de l'Europa de l'Est, màfies xineses, màfies romaneses...	Ø / aquestes expressions tendeixen a generalitzar i per tant, inclouen tot el col·lectiu. Si la referència a l'origen és significant per a la informació, haurà de ser el màxim de precisa: especificar el nom del grup o l'origen nacional, evitant l'etiqueta genèrica.
Immigrant il·legal	En situació irregular.
(persona) estrangera	Ø / especificar: turista, immigrada, estudiant d'intercanvi...
(persona) immigrant	Ø / especificar: immigrant (encara està fent el procés migratori) o bé immigrada (si ja ha conclòs el procés, i per tant, és: veïna, treballadora, resident.. que procedeix d'una altre territori.
Moro / mora (despectiu)	Persona marroquina
Persona de color	Ø / persona negra o bé d'origen africà
Raça	Ø / ètnia
Onada / allau migratòria (d'immigrants)	Ø / un grup o bé indicar la quantitat aproximada
Sudaca (despectiu)	equatoriana / argentina o llatinoamericana / d'origen llatinoamericà
Treballar com un negre	Treballar molt
Vel islàmic	Vel; també es pot precisar, si és imprescindible, el tipus de vel (hijab, niqab); <i>vel islàmic</i> és inexacte: a Senegal, les dones musulmanes no porten vel i a Egipte en porten moltes cristianes

Font: Elaboració pròpia

-Mala cobertura: Comparació de la premsa

	ARA			LA RAZÓN		
CONCEPTES	ÚS CORRECTE	ÚS PARCIALMENT CORRECTE	ÚS INCORRECTE	ÚS CORRECTE	ÚS PARCIALMENT CORRECTE	ÚS INCORRECTE
Bandes llatines			X			X
Bandes de l'Europa de l'Est	X			X		
Màfies xineses			X			X
Immigrant il·legal	X					X
Estranger			X			X
Immigrant	X			X		
Raça		X				X
Allau migratòria			X			X
Vel islàmic	X			X		

Font: Elaboració pròpia

A partir d'un recull dels conceptes citats en el quadre, els més rellevants i comuns (estan marcats al quadre amb un to grisós), hem partit en l'observació de diferents notícies dels diaris que presenten ideologies més oposades. Així doncs, podem observar d'una forma genèrica, que tant "l'Ara" com "La Razón", partint dels conceptes prèviament establerts, en fan un ús correcte en menys del 50 % dels conceptes.

Per una banda, "l'Ara", fa una mala adequació en quatre de les nou expressions. Tot i això, en una d'aquestes set, se'n fa un ús parcialment correcte, és a dir, depenent de les notícies i el contingut utilitzarà una expressió (no adequada) o bé una altra (adequada).

D'altra banda, "La Razón", fa una mala adequació en sis de les nou expressions, fet que fa que es pugui considerar un diari amb tendències racistes.

L' expressió “bandes de l'Europa de l'est” és una de les expressions que se'n fa un ús correcte en els dos diaris, ja que en totes les notícies relacionades amb aquesta expressió, especifiquen el nom del grup i eviten l'etiqueta genèrica.

En el concepte “immigrant” en els dos diaris se'n fa un ús correcte, ja que quan és innecessari l'ometen i quan és imprescindible pel contingut de la notícia, especifiquen el concepte en cada cas (immigrant o immigrat).

L' últim concepte que també se'n fa un bon ús és el de “vel islàmic”, ja que en tots els casos precisen dient el tipus de vel de què es tracta.

-Exemples de mala cobertura en els diari Ara i la Razón

A continuació, podreu trobar un seguit d'exemples de mala adequació periodística, basats en els dos diaris d'ideologies contraposades, citats anteriorment; l'Ara i la Razón. A partir de cada concepte preestablert en el quadre anterior, farem una selecció d'una sola notícia per a cada expressió que se'n fa un mal ús. En cas que en els dos diaris es faci un ús correcte de l'expressió no es citarà cap exemple. Finalment, podreu trobar unes petites conclusions lligades a cada concepte, on s' intenta explicar el perquè de la seva mala adequació.

Bandes llatines:

“La policía ha detenido este año a 269 integrantes de grupos violentos, tanto de **bandas latinas** como de ultraderecha y de extrema izquierda, frente a los 242 del año pasado”¹⁰

En el següent fragment de la notícia redactada pel diari “la Razón”, podem observar que es fa un mal ús periodístic de l'expressió. En aquesta notícia utilitzen l'expressió *banda llatina*, que és considerada incorrecte ja que tendeix a criminalitzar tot el col·lectiu. D'aquesta manera, si es pot, cal evitar la generalització i, si la referència a l'origen és significativa per a la informació, ha de ser el més precisa possible. Deixant de banda el fet que l'expressió és incorrecte, tampoc estaria bé nombrar *bandes llatines*, *grups d' extrema dreta* i *d'extrema esquerra* dins el mateix col·lectiu, ja que per una banda, quan es parla de bandes llatines, és per fer referència a l'origen territorial del col·lectiu, en canvi, quan es parla de grups d'extrema dreta o d'extrema esquerra, no es per referir-se a la procedència del col·lectiu, sinó per la seva ideologia i pensament.

¹⁰ http://www.larazon.es/detalle_normal_economia/noticias/3894364/economia/el-numero-de-detenido-por-delincuencia-econom#.UqMNa_TuJqU

Màfies xineses:

“L'entorn institucional de les comarques de Tarragona manté el seu suport al projecte de BCN World i treu importància a les presumptes relacions de la família Stanley Ho amb la **màfia xinesa**”¹¹

En el següent fragment de la notícia redactada pel diari Ara, podem observar que es fa un mal ús periodístic. En aquesta notícia utilitzen l'expressió *màfia xinesa*, que és considerada incorrecte ja que tendeix a criminalitzar tot el col·lectiu a l'igual que l'expressió citada anteriorment. D'aquesta manera, si es pot, cal evitar la generalització i, si la referència a l'origen és significativa per a la informació, ha de ser el més precisa possible.

Immigrant il·legal:

“Respecto a la **inmigración ilegal**, se ha producido en lo que va de año un descenso del 12 por ciento en la entrada de inmigrantes, según Cosidó, que ha querido resaltar la "excelente colaboración" con los países de tránsito, especialmente con Marruecos.”¹²

En el següent fragment de la notícia redactada pel diari “la Razón”, podem observar que es fa un mal ús periodístic. En aquesta notícia utilitzen l'expressió *immigrant il·legal* tot i que no està considerada correcte ja que és una forma molt planera d'anomenar a aquesta persona. Així doncs, caldria rectificar-ho i s'hauria de dir que és un immigrant en situació irregular o també es pot dir que està privat de situació regular.

(Persona) estrangera:

“Resulta difícil de determinar, però, que els autòctons siguin de forma genèrica més solvents que els **estrangers**.”¹³

En el següent fragment de la notícia redactada pel diari “l'Ara”, podem observar que es fa un mal ús periodístic. En aquesta notícia utilitzen el concepte *estranger* per referir-se a persones immigrades. El que no tenen en compte, és que aquest col·lectiu (estrangers) també inclou els turistes o bé els estudiants d'Erasmus. Pel contingut que la notícia proporciona, deduïm que el que pretén és buscar sinònims a la paraula immigrant, sense

¹¹ http://www.ara.cat/premium/tema_del_dia/Tarragona-ferro-sospites-sobre-Ho_0_938906227.html

¹² http://www.larazon.es/detalle_normal_economia/noticias/3894364/economia/el-numero-de-detenidos-por-delincuencia-econom#.UqMcafTuJqU

¹³ http://www.ara.cat/premium/societat/Casa-Mobriries-porta_0_452954707.html

adonar-se que la paraula *estranger* està considerada incorrecte. Tot i això, una altra opció seria ometre la paraula, és a dir, eliminar-la sense especificar si és *estranger* o no, però en aquest cas, és imprescindible ja que sinó la notícia no tindria cap tipus de lògica.

Raça:

“Al parecer, Alexis, de 34 años y **raza negra**, era un hombre solitario, que no frecuentaba las redes sociales y tenía problemas dentro de la empresa para la que trabajaba, una subcontrata de la empresa de electrónica e informática Hewlett Packard.”¹⁴

En el següent fragment de la notícia redactada pel diari “la Razón”, podem observar que es fa un mal ús periodístic. En aquesta notícia utilitzen l’expressió *raça negra* per referir-se a la procedència del jove. És una expressió despectiva que caldria evitar en totes les situacions. Quan es diu la paraula *raça*, està atribuït a la persona característiques animals, per tant, l’està infravalorant. D’aquesta manera, caldrà substituir l’expressió per *ètnia*.

En aquesta notícia tampoc és del tot necessari donar a conèixer que és d’*ètnia negra*, ja que no aporta informació del tot imprescindible i necessària pel contingut de la notícia i tampoc dóna a conèixer nova informació, ja que l’*ètnia* genèrica a la qual pertany, es pot observar perfectament en la fotografia que acompanya la notícia. També cal remarcar que seria més adequat especificar l’*ètnia* concreta que pertany la persona de qui es parla ja que l’*ètnia negra* n’inclou moltes d’altres de més específiques.

Allau migratòria:

“Però per primera vegada, l’augment d’alumnat no ve de P-3. Al contrari, l’aturada de l’**allau migratòria** ha fet que disminueixin en 2.163 els nens de tres anys que s’escolaritzen per primer cop aquest curs”¹⁵

En el següent fragment de la notícia redactada pel diari “l’Ara”, podem observar que es fa un mal ús periodístic. En aquesta notícia utilitzen l’expressió *allau migratòria* per fer referència a l’increment de persones immigrants dins el país. Sovint es sol utilitzar aquest terme per nombrar un període on s’ha presenciat un gran augment dels immigrants, és a dir, per exagerar les xifres i en general, la situació. De totes maneres, caldria substituir el terme “onada” per grup o bé indicar la quantitat aproximada, és a dir, s’hauria de substituir

¹⁴ http://www.larazon.es/detalle_normal/noticias/3656879/internacional/el-tirador-de-washington-tenia-problemas-menta#.UqM_7PTuJqU

¹⁵ http://www.ara.cat/premium/societat/Menys-mestres-mes-alumnes-ambicio_0_768523205.html

l'expressió d'allau o també d'onada migratòria per augment o increment, acompanyades si és necessari d'un quantitatiu que en pugui indicar la xifra aproximada i per tant, el grau d'importància d'aquest increment.

Tot i això, una altra opció seria ometre l'expressió, és a dir, eliminar-la si no és de gran importància pel contingut, però en aquest cas, és imprescindible ja que sinó la notícia perdria totalment l'argument i la lògica.

6.2. Ajudes que disposen els joves immigrants

Els immigrants amb dificultats econòmiques, socials, psicològiques... disposen de diferents ajudes, tant per part de la Govern, com d'altres entitats com ara les de sense ànim de Lucre, els consells comarcals...

6.2.1. Ajudes per part del Govern català

El govern i els diferents departaments que el formen, garanteixen un seguit d'ajudes, cada cop més reduïdes i inexistents, de cara als joves immigrants que arriben al país.

De les següents ajudes bàsiques que mostraré a continuació, n'hi ha alguna d'elles que no existeixen però la Generalitat de Catalunya, concretament el departament de benestar i família, en el llibre *per un model d'acollida dels immigrants: necessitats i propostes*, tal i com diu el mateix títol, han redactat un seguit de propostes que poden ajudar a substituir les ajudes que ja no existeixen.

a) Atenció sanitària

La Llei orgànica 4/2000 sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei Orgànica 8/2000 i posteriorment, el decret 188/2001, del 26 de juny, dels estrangers i la seva integració social a Catalunya (fa efectives les lleis anterior), estableix en l'article 7, on parla de l'assistència sanitària, que *El Departament de Sanitat i Seguretat Social ha de garantir el dret dels estrangers que es trobin a Catalunya, inscrits en el padró d'un municipi de Catalunya en què resideixin habitualment, a l'assistència sanitària, en les mateixes condicions que la resta de ciutadans i que els procediments i els requisits per al reconeixement del dret a l'assistència sanitària pública dels estrangers esmentats seran els mateixos que els establerts per a la resta de ciutadans, sense que, en cap cas, se'ls pugui exigir el compliment d'altres requisits addicionals.* També diu que *els estrangers*

menors de divuit anys que es troben en el territori de Catalunya tenen dret a l'assistència sanitària pública, en les mateixes condicions que la resta de ciutadans, sense que, en cap cas, es pugui condicionar el reconeixement d'aquest dret a la inscripció en el padró del municipi on resideixin ni a cap altre requisit addicional.

A l'article també fa referència a d'altres conceptes rellevants però que no influeixen ni condicionen als joves immigrants.

b) Suport psicològic

Marxar del país pot ser un fet psicològicament desestabilitzador, ja que suposa, en la major part dels casos, deixar les arrels familiars i també ocasiona una ruptura amb la cultura i els valors del país en què residies anteriorment. D'aquesta manera, el conflicte cultural durant la primera fase de contacte amb la societat d'acollida, la sensació de desarrelament i sobretot, el rebuig per la major part de la societat, provoquen un fort impacte en la salut psicosocial mental de l'immigrant.

D'altre banda també hem de tenir en compte que ens trobem davant d'un nombre molt gran d'immigrants que arriben al nostre país de forma irregular, per tant, és un tema que suposa un alt risc i una gran tensió. Aquesta situació irregular en què es troben, fa que no puguin obtenir una feina digna i, per tant, els diners per poder viure en unes condicions acceptables. Així doncs, ens trobem davant d'un col·lectiu d'allò més vulnerable, amb por de ser detinguts i expulsats del país, sumant-hi també, el xoc cultural que pateixen.

c) Formació lingüística

La formació lingüística també és part dels problemes que pateixen a l'hora d'integrar-se dins el país d'acollida. Tot i això, les necessitats de formació lingüística que tenen les persones, ja immigrades, són diferents en vista del seu nivell de formació previ i de la seva llengua materna.

d) Reforç escolar

El reforç escolar dels immigrants escolaritzats, en la gran majoria de centres educatius, és el mateix que per la població autòctona, principalment per la falta de recursos. El mateix centre educatiu l'organitza amb professorat del mateix centre o bé amb suport extern facilitat pel departament d'ensenyament. A més a més, en determinades zones, fomenten el suport en horari extraescolar a través de les entitats de barri que els ajuden a fer els deures.

De totes maneres, el govern d' Espanya, també ha intentat garantir l'atenció als col·lectius més vulnerables, amb la creació, a l'últim trimestre del curs 2004-2005, el **plan PROA** (programes de reforç, orientació i suport), que presenta l'objectiu de fer front a les necessitats associades amb l'entorn sociocultural de l'alumnat, mitjançant un conjunt de programes de suport als centres educatius.

A l'educació secundària concretament, van implantar un **programa d'acompanyament escolar** que estava destinat a millorar les perspectives escolars dels alumnes amb dificultats a l'educació secundària. Anava dirigit bàsicament als alumnes de 1r, 2n i 3r d'ESO amb dificultats i problemes d'aprenentatge. Aquest pla procurava suport i reforç organitzat en horari extraescolar i es va desenvolupar en dues modalitats diferents:

Modalitat A: L'acompanyament el realitzaven monitors acompanyants (preferentment estudiants) que eren seleccionats bàsicament per la capacitat de connectar amb els alumnes d'entre 12 i 16 anys. La clau perquè aquesta modalitat funcionés correctament era que els veiessin com a alumnes més grans que ells i preocupats per les seves necessitats (no com professors del centre).

Modalitat B: L'acompanyament era realitzat per diferents professors del centre educatiu, que volien ajudar a reforçar l'aprenentatge expressat a classe i a revisar continguts que no estaven del tot assolits pels alumnes.

Es va instaurar un segon programa, basat en el **suport i el reforç**. Es podia instaurar a tots els centres educatius amb una proporció considerable d'alumnes en situació de desavantatge educatiu associat al seu entorn sociocultural. Oferia un gran ventall de línies d'actuació que cada centre podia elegir, tenint en compte les seves necessitats, per millorar els resultats educatius.

El Pla es va crear a l'últim trimestre del curs 2004-2005 i va ser suprimit l'any 2011-2012 a causa de la manca de pressupost per part del govern espanyol. A la taula que trobem a continuació, podem observar que mentre augmentava el nombre de centres escolars adherits al pla (cada curs augmentava d'una forma considerable), el pressupost disminuïa, cosa que va portar que a l'any 2012, es suprimís per les retallades en matèria d'educació.

Programa d'acompanyament escolar en l'educació secundària	Cursos	2004-2005 (abril-juliol)	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
	Centres escolars	-	149	289	587	692	908	984	1102
Programa de suport i reforç en l'educació secundària	Cursos	2004-2005 (abril-juliol)	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
	Centres escolars	-	151	278	609	655	760	730	756
Total		131	300	567	1196	1347	1668	1714	1858
Pressupost		356.500	Il·limitat		190.639.395		59.700.000		

Algunes comunitats autònomes,
Ceuta i Melilla

Totes les comunitats autònomes,
Ceuta i Melilla

Font: Elaboració pròpia

Quan el pla PROA va ser eliminat, diversos centres educatius es van plantejar alternatives per fer front a la diversitat cultural de l'alumnat i volien preservar algunes bases del programa de reforç (PROA), tot i sense poder conservar alguns dels seus principis bàsics a causa de la manca de finançament. Un d'aquests exemples seria el projecte de reforç per l'alumnat nouvingut, organitzat al mes d'octubre del 2012 (després que suprimissin el PROA) per l'àrea de Benestar Social de Formentera amb la col·laboració dels centre de primària i secundària de l'illa, amb l'objectiu de donar respostes a les necessitats de reforç escolar de l'alumnat que tenia dificultats per seguir el ritme de la classe, millorar la integració social i

escolar de l'alumnat immigrants i /o en risc d'exclusió social i inculcar hàbits d'estudi, entre d'altres objectius. Es va iniciar l'1 d'octubre i va finalitzar el 24 de desembre, amb una periodicitat de 3 hores diàries, de dilluns a dijous i el taller era del tot gratuït.

Com aquest taller, també se'n han elaborat molts d'altres, en diferents municipis, creats arran de les importants retallades en matèria d'educació i per ajudar bàsicament a la integració, dins al centre educatiu, de l'alumnat nouvingut i poder que l'alumne amb dificultats pugui fer un bon seguiment de les classes impartides al centre escolar.

e) Beques de llibres, material i altres

El problema bàsic que es deriva actualment del mecanisme d'adjudicació de beques i ajuts de llibres són les queixes de la població autòctona quan deixen de rebre l'ajut, perquè han arribat determinats individus que estan pitjors econòmicament. En general es demana *augmentar les ajudes individuals o al centre per tal que tot alumne que viu en condicions econòmiques desfavorides en pugui disposar, en condicions de qualitat.*

6.2.2. Altres ajudes

Exceptuant aquelles ajudes que venen donades des d'entitats d'àmbit més general, també podem trobar ajudes més específiques que es poden trobar des de sectors comarcals, fins a associacions sense ànim de lucre, és a dir, ONGs.

a) Consell comarcal del Bages

L'Òrgan Tècnic d'Immigració l'any 1.999 va crear una iniciativa anomenada el **Pla Territorial de Ciutadania i Immigració** que estava adscrita al Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya. No va ser fins l'any 2003 que el va passar a gestionar el Consell Comarcal del Bages.

Aquest Pla té com a objectiu principal facilitar totes les actuacions que ajudin a una millor integració de les persones immigrants a la vida social de la comarca a través de les diverses actuacions i entitats del territori.

Les accions que van destinades d'una forma directa o també indirecta, als joves immigrants són:

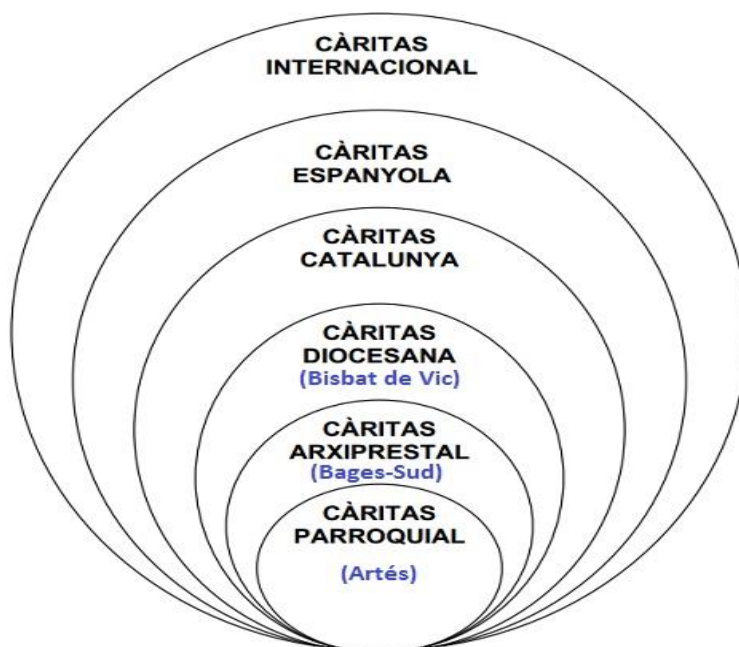
a) Anàlisi quantitatiu i qualitatiu de les dades padronals de la comarca

- b) Servei de traducció tant oral com escrit per tal de facilitar al servei d'atenció social
- c) Activitats de sensibilització dirigits a la ciutadania autòctona per tal de trencar amb estereotips i prejudicis i potenciar l'acollida i la integració dels immigrants.

b) Associacions sense ànim de lucre: Càritas

Càritas és un organisme de l'Església catòlica que es dedica a la realització de treballs humanitaris. Les activitats de Càritas es centren en la dignitat de la raça humana. El seu objectiu principal és combatre la pobresa, l'exclusió, la discriminació... i permetre a les persones amb aquestes característiques, participar en els temes que afecten la seva vida social.

Càritas s'organitza en diferents nivells territorials per poder donar resposta de la forma més adequada i al màxim individualitzada possible a cada situació i a cada realitat. De totes maneres, només ens centrarem en els dos nivells més explícits i pròxims dels pobles vinculats a l'IES: Avinyó, Artés, Sta. Maria d'Oló, Calders, Monistrol de Calders, que són el Càritas diocesana i el Càritas Parroquial que en aquest cas, només en disposa el municipi d'Artés. A continuació trobem una gràfica que mostra l'estructura jerarquitzada dels diferents Càritas.



Font: Elaboració pròpia

a. Diocesana de Vic- Bisbat de Vic

Càrites diocesana de Vic porta la seva tasca a 6 arxiprestats del Bisbat: Ripollès, Ter-Collacabra, Guillerics-Congost, Bages Nord, **Bages Sud** i Moianès.

Càrites arxiprestal de Vic, actualment presenta molts projectes, però aquells que poden anar dirigits únicament als joves, immigrants o bé joves autòctons amb semblants necessitats, són els següents (deixant de banda projectes com el menjador social, les llars d'acollida temporals, el fil, el banc d'aliments...):

- **REFORÇ ESCOLAR:** És un projecte que realitza classes de reforç individuals o bé en grups reduïts, donat a terme per voluntaris de Càritas. Té l'objectiu de reforçar l'aprenentatge dels continguts treballats al centre escolar. Aquest programa es duu a terme al mateix centre educatiu de l'alumne o alumnes i són els mateixos centres els que detecten i trien els alumnes que en formaran part, en vista de la precarietat de la situació familiar tenint en compte també, el nivell educatiu de l'alumne.
- **POTS FER-HO:** És un projecte dirigit als nens i nenes de 6 a 12 anys que pretén ocupar el temps lliure de forma activa i dinàmica. També pretén donar suport als nens i nenes amb risc d'exclusió social o amb dificultats econòmiques i a contribuir en la seva integració social i cultural tot enriquint el seu temps lliure. Els que s'encarreguen de realitzar aquestes activitats són els que fan el seguiment de cada nen i visiten les famílies per avaluar el procés d'integració, juntament amb el progrés assolit.

b. Càrites parroquial d' Artés

Aquelles persones empadronades al municipi d'Artés i amb diverses dificultats tant econòmiques com socials, a part de disposar del Bisbat de Vic també poden recórrer al Càrites parroquial d'Artés.

L'ajuntament d'Artés i Càrites Parroquial, aquest any (2013) han signat un conveni per cobrir les necessitats de les famílies amb risc d'exclusió social per tal de viure dignament i cobrir les necessitats personals bàsiques, juntament amb les necessitats socials.

L'ajuntament d'Artés derivarà a Càritas aquelles famílies amb necessitats per rebre aliments de primera necessitat. L'entitat Càrites d'Artés, també es compromet a atendre les persones més desfavorides que s'hi dirigeixen per tal de derivar-les als serveis socials de l'Ajuntament

d'Artés. Aquesta entitat també s'encarregarà de gestionar la recollida i el repartiment dels productes alimentaris.

En un principi, la vigència d'aquest conveni serà de tan sols un any però en els seus finals s'acordarà si cal una prorrogació de l'acord.

7. PROBLEMÀTIQUES DELS PROCESSOS EDUCATIUS DE L'ALUMNAT IMMIGRANT

Tot alumne immigrant a l'hora d'arribar al centre educatiu passa per un seguit de processos que quan es finalitzen, es pot dir que l'alumne ha completat el procés d'integració dins el centre educatiu i per tant, segurament també l'haurà acabat fora del centre, és a dir, en la seva vida social. Tot i així, en aquest cas parlarem dels possibles condicionants que pot portar, pel conjunt de docents i també per l'alumnat nouvingut (incorporació per primera vegada al sistema educatiu català en els darrers dos anys), cada procés que ha de passar aquest alumnat. Així doncs, es tracta d' un ventall de problemàtiques i estratègies d' acollida i escolarització.

7.1. Procés d' acollida

El procés d' acollida és el més complex per part del centre educatiu, ja que s'han de fer càrrec de totes les problemàtiques que condicionen, en menor o major mesura, una acollida sense entrebancs. Aquest període va des del moment en què es realitza la prematrícula fins el moment en què l'alumne entra per primer cop a l'aula ordinària o bé a grups de suport específic.

7.1.1. Concentració de l'alumnat immigrant

La concentració escolar d' alumnes nouvinguts és un fenomen molt freqüent a les aules catalanes.

Aquesta concentració escolar, sovint aporta dificultats per complir els objectius curriculars a causa dels coneixements bàsics i també limitats de molts dels alumnes immigrants.

Si es redueix aquesta concentració de l'alumnat immigrant a les aules, s'aconseguirà que aquests no s'agrupin tant amb grups dels mateixos orígens ètnics i per tant, es forci una pràctica intercultural al centre educatiu, és a dir, interaccions entre els immigrants i els autòctons que afavoriran la pèrdua progressiva dels possibles estereotips i també accelerarà el procés d'aprenentatge informal dels nouvinguts ja que se sentiran més integrats a nivell social.

Aproximadament a l'any 1994, es va començar a notar la concentració escolar a les diverses aules catalanes, d'aquesta manera, la Direcció General d'Ordenació Educativa va recomanar que per aconseguir una bona inserció en el medi escolar que pugui facilitar la

convivència i l'aprenentatge dels diferents grups, era aconsellable que el nombre total d'alumnes immigrants no superés el 15 % del total d'alumnes del centre educatiu.

Més endavant, a causa de les fortes crítiques, es va retirar el decret i van acordar que es repartiria d'una forma equilibrada l'alumnat immigrant entre la xarxa de centres públics i la privada concertada. La deslocalització impulsa la integració cultural dels alumnes nouvinguts en el nostre sistema educatiu i és possible sempre que es realitzi amb sensibilitat pedagògica.

De totes maneres, actualment s'observa que aquest repartiment de l'alumnat estranger tampoc ha aconseguit resoldre el problema de concentració escolar. Actualment, a causa de la crisi econòmica, les masses d'immigració s'han aturat, però en anys anteriors, es va incrementar d'una forma molt violenta les proporcions de l'alumnat estranger dins les aules catalanes.

Generalment, els alumnes provinents de països desenvolupats, tenen presència en les xarxes d'escoles privades (alumnat europeu o de l'est del continent), en canvi, els alumnes procedents de països subdesenvolupats o en vies de desenvolupament, són els que s'inscriuen a centres públics (alumnat magribí) i són majoritàriament aquests, els estudiants amb necessitats educatives específiques (NEE) ja que deriven de situacions socials o cultural desfavorides. Així doncs, segons l'informe redactat per la fundació Jaume Bofill, el 81 % d'immigrants estudia a la xarxa pública i el 19 % a la concertada.

Segons l'informe que va presentar la fundació Jaume Bofill de l'any 2011, la concentració d'alumnes a les escoles privades és més baixa que el de les públiques, fet que ajuda a que en les privades els immigrants obtinguin millors resultats. D'altra banda, també es va observar uns resultats acadèmics molt diferenciats entre nadius i immigrants. Finalment es va arribar a la conclusió que aquesta concentració escolar, sovint perjudica únicament als alumnes immigrants, afegint també que l'entorn familiar suposa la principal influència sobre l'èxit o el fracàs d'un alumne immigrant.

El que s'està fomentant actualment, és el repartiment just dels recursos necessaris als centres educatius per poder fer front als alumnes d'origen estranger amb necessitats educatives específiques juntament amb el repartiment equitatiu d'aquests alumnes als diferents centres educatius.

7.1.2. Arribada a mitjans de curs

Quan l'alumne s'incorpora al centre fora dels horaris de termini fixats, ocasiona sovint diverses problemàtiques tant per part del centre educatiu com per l'alumne.

Dificultats per l'alumne

- Manca de places que provoquen que l'alumne s'inscrigui en aquells centres menys sol·licitats o bé que hagi de passar a formar part de la llista d'espera del centre escollit per incorporar-se a les aules.
- L'arribada fora de termini impedeix a les famílies accedir a certs ajuts tramitats des del centre.

Dificultats pel centre educatiu

- No poder preveure amb exactitud les necessitats educatives les quals s'haurà d'enfrontar.
- Dificultats afegides en la planificació i programació de les dedicacions horàries, ja que resulten inadequades insuficients per les necessitats especials que demanen els alumnes nouvinguts.

Cal remarcar també, que les màximes repercussions es produeixen generalment en el pla personal de l'alumne, ja que afegint la problemàtica d'adaptació en un medi totalment desconegut, arribar un cop la dinàmica escolar ja ha començat és un gran problema, ja que la resta d'alumnes ja hauran establert vincles relacionals i també grups d'amistat. D'aquesta manera, li suposarà a l'alumne nouvingut una situació de desorientació, solitud i sobretot confusió i incertesa. També s'ha de tenir en compte l'idioma del nouvingut, un gran condicionant a l'hora d'integrar-se dins el centre, ja que les possibilitats de participació en les dinàmiques relacionals depenen del coneixement, per part de l'alumne, de com a mínim una de les llengües dominants al territori. Aquesta situació de solitud invoca a la incorporació, per part de l'alumne nouvingut, en grups de persones del mateix origen, ja que d'aquesta manera, parlaran el mateix idioma.

7.1.3. Desconeixement de la situació de partida

Un altre factor conseqüència de la imprevisibilitat, és la manca d'informació sobre la situació i el context socioeducatiu en què es troba l'alumne nouvingut. Així doncs, per tal de dissenyar mecanismes d'atenció educativa caldrà diagnosticar d'una forma precisa i concisa,

el nivell d'escolarització previ, així com el context familiar, la situació personal i també social de tots aquells alumnes que s'incorporen més tard que la resta. També seria oportú disposar del coneixement sobre les seves expectatives a nivell acadèmic, relacions socials fora del context escolar, actituds davant del sistema educatiu, davant del professorat, davant d'alumnes d'altres orígens ètnics, davant d'alumnes nadius, davant la situació familiar, davant la cultura del país d'origen, davant les relacions entre gèneres, davant la pràctica religiosa... entre moltes d'altres situacions, que amb el seu coneixement facilitarien el procés d'acollida inicial.

Hi ha molts pocs alumnes nouvinguts que disposen d'expedients acadèmics que ajuden a descobrir alguns d'aquests factors dits anteriorment, i quan els presenten, els hi manquen molts conceptes o criteris, és a dir, la informació és insuficient. A causa d'aquesta manca d'informació, molts centres elaboren els seus propis sistemes per concretar el nivell de l'alumne, entre d'altres factors, mitjançant entrevistes als alumnes i també als familiars, l'elaboració de petites proves que orientin i posin en evidència la situació de partida de l'alumne nouvingut... De totes maneres, aquest servei és de difícil elaboració ja que suposa molt temps de dedicació.

7.2. Processos d'escolarització

El procés d'escolarització és aquell que ve d'una forma immediata al procés d'acollida. A l'igual que el procés d'acollida, comporta certes problemàtiques que condicionaran la integració i la adaptació de l'immigrant dins el centre. Podreu trobar un recull de les problemàtiques en que s'enfronta el centre, juntament amb les que ha de fer front la alumne immigrant.

7.2.1. Generalització o especificació

Un dels principals problemes que es troben els docents del centre educatiu, és si els alumnes se'ls ha de tractar d'una forma generalitzada i metoditzada o bé d'una forma individual i específica.

Cal remarcar primer de tot, que la generalització en tots els sentits mai és correcte però en canvi, és impossible crear línies d'atenció específiques per cada un dels nouvinguts que arriben al centre. El que s'ha d'aconseguir és: tenint en compte la dificultat i singularitat de la situació, actuar cap el tracte conjunt de tots els estudiants o bé en el tracte específic i individualitzat. Un exemple podria ser quan arriba un alumne de sud- Amèrica a una escola on es parla el castellà. En aquest cas, seria evident que no li cal un pla d'especificació, sinó

que s'actuaria a partir de les estructures generals d'atenció a la diversitat. D'altra banda, si arriba un alumne africà, és lògic també, que requerirà una atenció educativa específica.

El problema arriba quan existeixen alguns centres que consideren i reaccionen de la mateixa forma en el procés d'escolarització d'un alumnat nouvingut de necessitats educatives específiques que un altre que domina d'una forma notable l'idioma parlat al centre, és a dir, actuen a partir de polítiques generals. D'altra banda, també podem trobar el cas en què un centre educatiu actuï a partir de les intervencions específiques i doni una imatge a les famílies autòctones de favoritisme pels alumnes nouvinguts. De totes maneres, aquesta situació es dona en moltes poques ocasions, ja que les famílies autòctones comprenen i entenen, en la major part dels casos, les necessitats d'aquells alumnes que desconeixen la llengua vehicular juntament amb les dificultats afegides en el context sociocultural.

7.2.2. Aprenentatge de la llengua oficial

Com hem comentat a l'apartat 6.1.1, l'adquisició de la llengua vehicular és una de les majors problemàtiques a la qual s'enfronten els alumnes nouvinguts. Serà un espai tan sols de recordatori i d'ampliació de la problemàtica de l'aprenentatge de la llengua vehicular.

Uns anys enrere, el Departament d'Ensenyament va posar com a manifest la prioritització de l'aprenentatge de la llengua catalana en el context educatiu i com a mecanisme bàsic per poder complir d'una forma notable el procés d'escolarització. Aquesta prioritització és deguda sovint per diversos motius:

- Per tal que els alumnes nouvinguts puguin protagonitzar un bon progrés acadèmic, han de conèixer d'una forma notable la llengua autòctona.
- Per tal d'aconseguir el punt anterior, els alumnes han de posar una especial importància en establir vincles relacionals afectius amb els alumnes autòctons. Gràcies a la llengua es poden establir vincles relacionals i aquests vincles ajudaran a l'alumne nouvingut a protagonitzar una millor integració a la societat i com a conseqüència d'aquest fet, disposaran del context social necessari i suficient per tal de poder seguir d'una forma correcta i estable els aprenentatges a nivell escolar.

El problema es planteja quan la llengua vehicular és diferent a la que es parla a les converses informals, és a dir, la llengua d'ús habitual en les relacions socials. Un exemple seria quan la llengua vehicular és el català però en canvi, la llengua social és el castellà. Aquest fet trenca tots els esquemes construïts anteriorment, i portaria com a conseqüències un aprenentatge molt més lent de la llengua vehicular, ja que només es practica en l'àmbit pròpiament escolar.

7.2.3. Manca de recursos

L'escassetat de recursos per fer front a persones amb necessitats específiques, suposa una gran problemàtica comuna i freqüent a les aules catalanes.

Els recursos humans dels quals disposen solen ser insuficients i escassos. En aquest punt es crea una cadena plena de problemàtiques per part dels alumnes nouvinguts (manca de professorat per atendre a aquests alumnes, manca d'espais per l'aula d'acollida, alumnat molt complex i singular, material didàctic inadequat i escàs, manca d'hores en l'horari dels docents per fer front als alumnes nouvinguts...). El problema arriba quan els diferents centres són conscients de la manca de recursos, el gran volum de diversitat i la dificultat per organitzar i coordinar els horaris, però no presenten cap alternativa ni organitzen mesures per fer-ne front.

7.2.4. Gestió dels docents

La gestió i l'organització del professorat del centre és clau per una bona integració de l'alumnat nouvingut. De totes maneres, cal tenir en compte que els agents que hi participen són múltiples i diversos i l'equip docent del centre, tant sols constitueix una petita part d'aquesta multitud.

Cal tenir en compte també, que en aquest procés d'escolarització hi són presents tots els docents del centre, no únicament els professors d'atenció a la diversitat.

Aquest fet significa que és del tot necessària la prèvia formació i especialització del professorat en temes d'immigració, per tal de poder-ne fer front, ja que sense unes bases de coneixement és impossible adoptar les pràctiques suficients que necessita aquest alumnat. A la pràctica però, és impossible aconseguir que tot l'equip docent estigui format i sensibilitzat en la inserció de l'alumnat immigrant dins el centre, la qual cosa significa que el conjunt del professorat, tan sols disposa de l'experiència que els ha anat proporcionant l'arribada progressiva de nois i noies d'origen immigrant.

7.3. Processos relacionals

Com hem pogut veure anteriorment, la institució educativa no és tan sols un indret d'intercanvi pedagògic, sinó que també és un nucli de relacions humanes. Cal dir, que els processos relacionals no és el 3r procés, sinó que s'han d'intentar establir vincles amb aquests alumnes des de l'acollida inicial, per tal d'evitar la marginació i l'exclusió d'aquests alumnes.

Els problemes que es solen detectar en els espais de secundària són bàsicament els següents:

- Organització de ghettos que tan sols inclouen alumnes de la mateixa ètnia i que impedeixen la socialització amb la resta d'alumnes.
- Manca de comunicació i interacció entre alumnes immigrants i el personal docent del centre que impedeixen un procés d'aprenentatge correcte.
- Manca també de comunicació entre les famílies dels alumnes nouvinguts i el personal docent del centre, fet que impedeix que les famílies disposin de la informació necessària per conèixer els objectius i el sistema de funcionament del centre educatiu on estan escolaritzats els seus fills.

A continuació, aprofundirem els tres punts nombrats anteriorment, per tal de poder conèixer d'una forma més explícita les conseqüències que venen donades dels diferents processos relacionals, que es poden donar a terme dins el centre educatiu.

7.3.1. Relacions entre alumnes (autòctons i immigrants)

L'escola és possiblement un dels pocs espais on es poden motivar les interaccions entre individus diferents ja que és segurament l'espai on els joves passen més temps durant l'etapa de l'adolescència. Així doncs, el factor que condiciona el grau de benestar en una escola, és segurament les relacions personal que l'alumne té establides.

El problema arriba quan les diferents xarxes d'immigrants, no es relacionen amb els alumnes que no són de la seva cultura i es concentren amb ghettos del tot homogenis. Quan passa això, es trenquen totes les expectatives, ja que l'enriquiment per part dels alumnes autòctons desapareix perquè no interaccionen amb els nouvinguts. D'altra banda, els immigrants tampoc practiquen la llengua autòctona. Aquesta segregació també provoca la difusió de prejudicis. Així doncs la solució estaria en poder establir xarxes de comunicacions entre els diferents alumnes.

L'àmbit escolar és considerat el marc més adequat per fomentar els processos relacionals entre l'alumnat autòcton i el d'origen immigrant.

A partir d'aquí, he decidit elaborar una alternativa similar a la que van optar alguns centres educatius de secundària dels municipis de Mataró i Reus quan es va produir l'entrada massiva d'immigrants a Catalunya, entre els anys 2003 i 2004.

El projecte s'anomenarà ***guia'm***. Estarà pensat per realitzar-lo a tots els cursos de secundària. Els principals protagonistes seran els alumnes autòctons que faran de referents i de guies als alumnes nouvinguts i els ajudaran a que el seu procés d'acollida al centre sigui més comfortable i còmode.

El projecte consistirà en què a l'inici de cada curs, es seleccionaran dos alumnes voluntaris de cada classe que estiguin disposats a fer d'alumnes referents.

En el moment que arribi un alumne nouvingut a alguna classe, els dos alumnes escollits es posaran d'acord, amb l'ajuda del tutor, quin serà l'encarregat de guiar-lo. La tasca de l'alumne voluntari consistirà en l'acompanyament a l'acollida inicial, és a dir, en les primeres setmanes d'escolarització. S'encarregarà bàsicament d'aportar-li la informació necessària que ha de saber sobre les normes i la dinàmica del centre educatiu. S'encarregarà de guiar-lo pel centre i d'ajudar-lo a incrementar les relacions amb els companys de classe, per tal que pugui superar les dificultats de relació i obertura.

Els alumnes escollits seran sensibilitzats i formats per part de la coordinadora LIC del centre educatiu a partir de l'ensenyament de coneixements bàsics, per tal de poder atendre als alumnes nouvinguts.

La finalitat bàsica del projecte serà sensibilitzar i reduir els prejudicis que tenen els alumnes autòctons vers els immigrants, i alhora contribuir d'una forma positiva a la integració de l'alumnat nouvingut dins el centre educatiu i afavorir-los en els processos relacionals.

Amb aquest projecte s'intentaran eliminar d'una forma progressiva els ghettos que es formen a les escoles, causats pel sentiment de solitud i la necessitat de refermar-se en algun espai.

Normalment, quan els alumnes immigrants arriben al centre, la majoria d'ells no coneixen l'idioma i per tant, no poden establir pràcticament cap vincle amb l'alumnat autòcton. Quan succeeix això, els alumnes nouvinguts el primer que fan és anar amb aquells de la mateixa cultura i llengua per tal de sentir-se més còmodes i segurs. Això provoca que els alumnes immigrants només s'acabin relacionant amb els de la mateixa ètnia, incús quan ja han assolit l'aprenentatge de l'idioma.

De totes maneres, els centres que van donar a terme un projecte similar, van arribar a la conclusió que a nivell pràctic, és un projecte bastant limitat, ja que s'aconsegueixen establir pocs vincles estables d'amistat per diverses raons:

- El contacte que s'estableix és de forma temporal, únicament en el procés d'acollida inicial.
- El tracte es produeix en situacions formals i no de confiança entre els dos individus.

De totes maneres, asseguren que és una experiència fantàstica i que tan sols establint els mínims vincles relacionals entre els alumnes autòctons i l'alumne nouvingut, ja val la pena.

7.3.2. Relacions entre el professorat i l'alumnat nouvingut

Com hem dit anteriorment, la xarxa de docents és la clau per la integració dels alumnes immigrants, ja que el professor és aquell que tracta aquesta diversitat dins el context educatiu. La figura del docent sol representar un punt fort de recolzament i ajuda.

El què sol passar algunes vegades, és la substitució del professor de l'aula ordinària pel de l'aula d'acollida, és a dir, una reducció de la figura del tutor. Els motius solen ser sovint per la quantitat d'hores que passen a les classes d'atenció específica. Aquestes classes proporcionen molta calidesa i proximitat entre el professor i el nouvingut.

7.3.3. Relacions entre les famílies dels alumnes i el professorat

Per últim, com hem apuntat anteriorment, els centres educatius fomenten la integració també de les famílies nouvingudes que porten al centre els seus fills i filles.

Els centres tenen la mera obligació de posar en contacte les famílies immigrades amb els diferents agents d'administració, amb els tutors –tant de l'aula d'acollida com de l'aula ordinària- del centre educatiu, amb diferents serveis d'ajuda externa i interna... El centre ha de proporcionar informació a les famílies tant en el moment d'acollida inicial com a mesura que es produeix l'escolarització de l'alumne nouvingut.

Encara que no es detecti, el procés d'acollida inicial és el procés clau per tal de començar a establir vincles relacionals entre les famílies immigrades i el conjunt de l'equip docent.

D'aquesta manera el centre educatiu ha de proporcionar a les famílies immigrades un ambient càlid, amistós i sobretot de confiança, ja que aquesta bona comunicació podrà emfatitzar la voluntat de les famílies, i de l'alumnat mateix, a una millor integració.

8. MODELS D'INTEGRACIÓ

Dins l'educació intercultural podem trobar diferents models que ajuden a resoldre els problemes que es poden donar a terme dins els centres educatius. Aquestes formes de resolució poden ser més o menys eficients així com també més o menys integristes. Els diferents models estan classificats tenint en compte el grau d'acollida i de respecte i d'acceptació vers la diversitat cultural. Els models generals i bàsics són els següents:

			CONSEQÜÈNCIES
BASATS ÚNICAMENT EN LA CULTURA DEL PAÍS D'ACOLLIDA	MODEL ASIMILACIONISTA	Els alumnes immigrants han d'abandonar la seva identitat ètnica per tal de poder participar plenament a la cultura nacional i no patir un retràs acadèmic	<ul style="list-style-type: none"> -Es perd la riquesa del bilingüisme -Perden les seves pautes culturals -S'han d'adaptar d'una forma molt eficaç a les exigències de la societat receptora
	MODEL SEGREGACIONISTA	Es reagrupen els alumnes segons el seu coeficient intel·lectual i s'ofereixen programes diferents ja que els grups ètnics minoritaris tenen pitjors resultats acadèmics a causa dels seus trets biològics	<ul style="list-style-type: none"> -No hi ha igualtat d'oportunitats -Els alumnes immigrants se senten infravalorats
	MODEL COMPENSATORI	Els alumnes immigrants es considera que tenen un dèficit sociocultural i no disposen de la suficient capacitat per assolir l'èxit acadèmic	-L'alumne ha de triar o bé pel rebuig de les seves arrels culturals o per insistir conflictivament a la cultura imposada

**BASATS EN EL
RECONeixEMENT
DE CADA
CULTURA**

**MODEL DE CURRÍCULUM
MULTICULTURAL**

S'introdueixen modificacions parcials o bé totals del currículum per aconseguir que les cultures en què pertanyen els diversos alumnes estiguin presents a l'activitat del centre educatiu.

**MODEL D'ORIENTACIÓ
MULTICULTURAL**

Es vincula la identitat personal de l'alumne amb la identitat cultural de la majoria per tal de refermar l'autoconcepte que tenen la resta d'alumnes de les minories i també ajuda a preservar la cultura de l'immigrat i a que aquest desenvolupi amb èxit la cultura majoritària.

**MODEL DE COMPETÈNCIES
MULTICULTURALS**

Altament anomenat model d'educació multicultural. Consisteix a preparar tots els alumnes per tal de poder comprendre i adaptar-se a la cultura majoritària i alhora mantenir present la cultura minoritària. És un model que accepta i reconeix la pluralitat cultural però no es detecta una interacció entre els alumnes de la cultura majoritària amb alumnes d'origens diversos.

**MODEL DE PLURALISME
CULTURAL**

Consisteix en la defensa i el manteniment de les diferents cultures. Assegura que l'existència de cada cultura només es pot assegurar, reconeixent les diferències que presenten cada una d'elles. Les diverses escoles s'hauran d'adaptar als diferents sistemes d'aprenentatge de cada col·lectiu. Per fer-ho caldrà crear escoles o bé grups segons la ètnia dels alumnes per tal de mantenir les diferències i trets culturals.

**BASATS EN LA
INTEGRACIÓ
DE LES
CULTURES I LA
SIMETRIA
D'AQUESTES**

**MODEL DE RELACIONS
HUMANES**

Proposa una relació cultural pluralista amb la capacitat d'intercanviar valors amb una postura d'igualtat i participació

MODEL HOLÍSTIC

Basat principalment en la imprescindible col·laboració del centre educatiu. Consisteix en la creació de diferents projectes per ajudar a combatre contra les desigualtats. Està caracteritzat per uns valors i unes actituds democràtiques al centre, per l'acceptació de la diversitat ètnica i cultural per la promoció de la igualtat, pel pluralisme lingüístic... Aquest mètode vol aconseguir en definitiva que tant els professors com els alumnes adquireixin els suficients recursos per tal de reconèixer el racisme al centre i combatre-hi.

**MODEL D'EDUCACIÓ
INTERCULTURAL**
- MODEL D'EDUCACIÓ
ANTIRACISTA

Punt 9

Font: Elaboració pròpia

9. EDUCACIÓ INTERCULTURAL

Hem cregut necessari aprofundir únicament en el model d'educació intercultural ja que possiblement és el més eficaç i el que respon millor a la diversitat cultural. És un dels models més utilitzats alhora de conviure amb la immigració dins els diferents centres educatius.

L'Educació intercultural s'ha presentat possiblement com una repte per tal de preparar i ensenyar a la ciutadania a viure en una societat plural i igualitària. Té com a finalitat bàsica garantir la igualtat en drets, deures i oportunitats de totes les persones, deixant de banda les seves creences i cultures. L'educació intercultural té com a objectiu promoure la igualtat amb la finalitat de compartir els valors necessaris per ajudar als ciutadans a conviure en una mateixa comunitat.

9.1. Igualtat, diversitat i identitat

Existeixen tres punts bàsics sobre els quals s'hauria de basar l'educació intercultural:

El primer és el concepte d' **igualtat** ja que passi el què passi s'ha de garantir una educació bàsica i de qualitat suficient per a tothom. Una educació on tothom, indiferentment del punt de partida, pugui disposar del mateix nombre d'oportunitats.

D'altra banda, s'ha d'educar tenint en compte la **diversitat**. S'ha d' ensenyar a conviure en societats del tot plurals on cada individu és diferent. S'ha de considerar la cultura a la qual pertany i actuar d'una forma individualitzada per cada estil de diversitat.

Per acabar tenim el concepte d' **identitat**. És a dir, educar amb la finalitat de formar persones amb personalitats pròpies, madures i responsables, amb diferents identitats però amb el sentit de pertinença al territori on viuen.

9.2. Objectius de l'educació intercultural

L' educació intercultural, com totes els models d'educació té uns objectius bàsics. Molts cops són modificables segons el centre educatiu però sempre parteixen de les mateixes bases. A partir de l' informació que he pogut extreure de diferents autors, he elaborat una petita llista on queden reflectits els objectius generals i bàsics que si més no s'ha de basar l'educació

intercultural. Són molts els autors que han estudiat quins han de ser els objectius de l'educació intercultural però la majoria acaben donant voltes sobre els següents objectius;

- a. Formar un sistema igualitari:** L'educació intercultural ha de fomentar una educació igual per a tothom, sense diferències culturals ni socials. Ha de deixar de banda totes les actituds que comportin elements estereotipats i que puguin derivar a certes desigualtats. L'igualitarisme ens farà veure que, al cap i a la fi, existeixen moltes més diferències entre individus a part de la cultura. Tots els alumnes, per molt diferents que siguin, es mereixen el mateix nombre d'oportunitats acadèmiques.
- b. Millorar l'autoestima dels alumnes immigrants:** El que comporta acceptar a cada alumne com a igual, sense diferències per ser d'una cultura diferent. Els alumnes immigrants han de poder veure com la seva cultura i els seus costums són respectats el que provocarà un important valor per a ells i d'aquesta manera, es mantindran receptius a la riquesa cultural majoritària. Així doncs, protagonitzaran un procés d'immersió cap a la cultura dominant sense abandonar la cultura natal que a la llarga provocarà un gran enriquiment personal.
- c. Veure els conflictes com una eina de progrés personal:** El coneixement cultural es pot considerar una gran eina de progrés personal i social ja que el coneixement de la persona amb una cultura minoritària, suposarà també l'acceptació de la diversitat cultural del país. Aquesta convivència amb d'altres cultures, és la que ens aportarà el coneixement de les diferents competències socials i emocionals per construir una realitat socioeducativa. D'aquesta manera, en comptes de veure els conflictes com a problemes s'han de veure com a oportunitats per fomentar una educació per a tothom.
- d. Reformar l'educació escolar:** L'escola intercultural ha d'apostar per una actitud de diàleg, cooperació i intercanvi entre cultures. D'aquesta manera, el centre es podrà sentir enriquit culturalment i educativament. El centre ha de disposar d'uns coneixements clars dels principis de l'educació intercultural. Per fer-ho, s'han d'adoptar noves estratègies didàctiques per tal de millorar el progrés dels alumnes culturalment minoritaris. Fomentar el diàleg entre els alumnes i construir nous materials i recursos per poder atendre a cada individu amb les seves complexitats. Tot i això cal dir que aquest és un ideal impossible d'aconseguir posar a la pràctica actualment, a causa de la manca de recursos.

e. Fomentar una educació antiracista i democràtica:

L'assimilació i l'eliminació del racisme als centres escolars exigeix primer de tot un primer anàlisi i un cerca del què pensen, senten i actuen els alumnes immigrants. D'aquesta manera s'ha de buscar una educació que pugi fer que aquests alumnes, a mesura que es van desenvolupant diferents valors democràtics, puguin deixar-se anar a la societat i a l'educació del país.

9.2.1. Conflictes ètics interculturals

Abans d'entrar dins l'àmbit de conflictes ètics interculturals, és necessari donar una petita definició de conflicte. Entenem per conflicte la discrepància d'interessos o necessitats entre dues o més parts. Pot arribar a provocar conseqüències negatives si es gestiona d'una forma incorrecta i no s'utilitza com una opció d'aprenentatge.

Cal dir també que el conflicte és propi en totes les relacions humanes ja que cada persona té uns interessos diferents i unes pròpies conviccions. A més a més, el conflicte és inevitable el què vol dir que no serveix de res intentar evitar-lo i allò que determina el grau de conflictivitat és la seva resolució.

En tots els casos hem de saber buscar la part positiva ja que en tots els conflictes hi és.

I la pregunta que moltes persones es fan és la raó per la qual hem de veure el conflicte com una cosa positiva. La resposta la teniu a continuació;

- a) Perquè tot i que la diferència comporti disputes, hem de considerar aquesta diversitat positiva i d'enriquiment mutu.
- b) Només pel sol fet de buscar possibles solucions per resoldre el conflicte, ja estem ajudant a una millora de la societat. El conflicte és una eina per el progrés de la societat.
- c) Encara que no ens en fem a l'idea, el conflicte pot aportar-nos nous coneixements que ens ajudaran a priori a comprendre la societat d'una altre forma.

Per tant, un **conflicte intercultural**, és el fruit de la confrontació d'idees i necessitats que es basen en les diferències culturals. També es pot considerar un desacord perceptible entre dos o més subjectes en relació amb allò que es considera que està bé o malament pel que fa els nostres valors morals.

Cal remarcar, que no tots els valors morals són igual de rellevants i per tant no tots els problemes ètics tenen la mateixa importància ni significació. Per posar un exemple, portar gorra dins a classe, que també es pot considerar un conflicte ètic, no té el mateix valor o significat que portar *hijab*.

També cal tenir en compte que en la societat en què vivim no tots els conflictes ètics interculturals tenen a veure amb persones nouvingudes sinó que actualment també en podem trobar amb persones que formen part de la "cultura hegemònica": un defensor radical dels animals que no accepta que al menú de l' institut s'hi ofereixin éssers vius ;una família de pares homosexuals demanen que el seu model d'amor sigui difós a l'alumnat; una família ecologista que no accepta que es produeixin una quantitat tan gran de fotocòpies; un cristià de l' Opus Dei que no permet que el seu fill estudiï la teoria evolucionista....

a) Petita guia per resoldre problemes ètics interculturals

Després d' haver llegit en diverses fonts com es poden resoldre conflictes ètics interculturals, he cregut que era necessari elaborar una petita guia on a partir dels coneixements adquirits, serveixi com una petita abstracció i conclusió.

La següent guia va dirigida bàsicament a tots els professionals dins del centre educatiu, que han de fer front a qualsevol conflicte ètic intercultural. Abans de tot crec necessari remarcar que la següent guia no és ni molt menys objectiva, el què significa que és una possible proposta per fer front a aquests malentesos. Cada proposta anirà seguida de dos exemples, un de correcte i l'altre d'incorrecta (estarà remarcat a cada cas), per tal de complementar l'explicació.

a. Descobrir el vessant positiu dels conflictes

Primer de tot, cal remarcar que la pau absoluta no existeix; ni als centres educatius ni a cap altre lloc. Per tant, els conflictes no s'han d'evitar, sinó aprendre d'ells i tenir en compte que molts cops no tant sols compliquen les coses sinó que també poden ser molt útils de cara el futur. Moltes vegades, també són imprescindibles per descobrir-nos a nosaltres mateixos i alhora, descobrir les persones que ens envolten. Moltes persones creuen que els

malentesos dins els centres van començar a produir-se amb les primeres masses d'immigració però aquests conflictes, són propis de tota societat activa.

Amb aquesta quantitat d'immigrants ja no es pot ni treballar, només ens porten que conflictes! X

Gràcies a la discussió que es va produir ahir entre la Hijab i la Maaha he sabut per quina raó fer el ramadà és tant important per elles! Això de fer de mediador cada dia m'aporta més! ✓

b. No generalitzar

Hem de tenir en compte que no tots els immigrants són iguals i per tant, no s'han de tractar de la mateixa forma. D'aquesta manera, els conflictes no es poden executar ni resoldre de la mateixa manera ja que si fos així, amb una petita guia ja en tindríem suficient per resoldre tots els conflictes que tinguessin lloc dins el centre.

Quan resollem un conflicte, hem de tenir en compte que cada actuació de part de l'immigrant és diferent ja que la cultura de cada individu hi diu molt. Per tant, cada persona i situació requereix un tractament diferent. Posant un exemple, si estem resolent un conflicte amb una persona immigrant i veiem que l' infant no ens està mirant a la cara, en un principi ens podem pensar que és un signe de desconsideració però possiblement a la seva cultura, és un signe de respecte.

Mira'm als ulls quan et parlo! X

Perquè no em mira als ulls quan li parlo? Quan arribi a casa consultaré si és una raó cultural. ✓

c. Estar alerta amb el paternalisme

Moltes vegades, pot semblar que algun alumne no és capaç de prendre les seves pròpies decisions però tot i així se l'hi ha de donar un vot de confiança encara que no el considerem del tot capacitat. Hem de tenir en compte però, que només podran esdevenir autònoms si comencen a prendre decisions pròpies i d'aquesta manera, cada vegada els farem sentir més responsables. Ho podrem aconseguir si els hi demanem l'opinió abans de prendre una decisió que potser a ells no els hi sembla bé, si els expliquem perquè volem que facin quelcom...

D'altre banda cal remarcar que hi ha molts articles on assenyalen que mantenir una actitud paternalista vers l' infant mai és bo i encara menys en les relacions interculturals.

Ho faig pel seu bé. Els seus pares i ell segur que m'ho agrairan. X

Abans de comentar-ho als seus pares m'agradaria parlar-ne amb ell per saber què en pensa. ✓

d. Prioritzar les tasques preventives

Per una banda, prevenir quelcom significa intentar evitar el problema buscant els seus orígens i les seves causes. El conflicte no s'ha d'esquivar sinó s'ha de mirar d'evitar-lo però no exclouent la possibilitat que aquest problema es pugui donar a terme i si és així, que pugui ser afrontat, discutit i finalment resolt.

Dit això, la tasca de prevenció és molt productiva en l'àmbit de la multiculturalitat ja que hem d'aprendre a tractar la diversitat amb normalitat. Per tant, si el centre educatiu té l'intenció d'actuar a partir del concepte de prevenció, ha de tenir la capacitat de gestionar possibles conflictes que encara no s'han donat a terme. Tot i així, hem de tenir en compte però, que aquesta reflexió s'ha d'iniciar abans que el problema sigui detectat ja que si no és així, involuntàriament ens basaríem amb el conflicte ja detectat i no tindríem la capacitat de veure altres possibles malentesos.

Una bona alternativa que podria ser molt útil de cara el professorat seria participar en algun curs de formació sobre l'educació intercultural per tal de tenir un coneixement més extens sobre la diversitat dins el centre educatiu ja que cada cop hi és més present.

Els professors fem tot el possible per evitar els conflictes però no en paren d'esclatar per tot arreu! X

De moment va tot com una seda. Evitem qualsevol conflicte i si n'esclata algun, hi posem remei de seguida! ✓

e. Cercar els interessos comuns del malentès

A l'origen de la conversa que es dona a terme entre els interlocutors, sempre hi ha algun interès comú, més o menys rellevants però sempre hi és. Pot ser que en un principi, aquestes coincidències no es trobin però si la conversa flueix correctament, s'aniran descobrint les raons de cada bloc i les preocupacions que els ha fet quedar i parlar.

No sé ni perquè estic discutint amb ell... Jo no hi guanyo pas res! X

Estic molt contenta de poder-li ensenyar català a la Hasha i d'aquesta manera pugui anar progressant amb l' idioma... ✓

Com a conclusió d'aquesta guia i a partir dels coneixements que he pogut anar adquirint, he pogut veure que els malentesos que es donen dins el centre poden ser una gran oportunitat, per part dels professionals, pel diàleg crític i l' aprenentatge de la convivència en un món cada vegada més plural.

9.3. Educació antiracista

Podem considerar que l'educació antiracista és aquell complement del tot imprescindible per l'educació intercultural. Si analitzem l'educació intercultural d'una forma teòrica com hem fet anteriorment, podem veure que posa tan sols de manifest les interconnexions entre les cultures. Es pot considerar un model útil per combatre l'etnocentrisme i per descobrir que deixant de banda els trets característics de cada cultura, també podem trobar elements universals propis de la cultura humana. De totes maneres, quan es parla d'educació intercultural ja es dona per suposat la igualtat de drets i també d'oportunitats de totes les persones, és a dir, intentar combatre tots els factors de desigualtat i promoure espais d'inclusió en termes d'igualtat. Quan parlem de tot això ens referim a l'educació antiracista. Es presenta lligada d'una forma involuntària a l'educació intercultural i es presenta a priori que l'educació intercultural. A més a més, presenta un enfocament de la convivència multicultural i introdueix elements d'anàlisi relacionats amb la justícia social i la igualtat. És a dir, planteja quins són els factors socials, polítics i econòmics que determinen la situació de desigualtat entre diferents grups humans.

Així doncs, l'educació intercultural ha de fer la seva teoria i la pràctica serà l'educació antiracista. D'aquesta manera, l'educació intercultural no suposa la incorporació de nous continguts, de noves estratègies didàctiques ni tampoc de formes d'organització noves, ja que d'això ja se'n encarrega l'educació antiracista.

Podríem dir que l'educació antiracista treballa a partir de diverses estratègies didàctiques per tal de millorar la convivència a les aules, enfortir els vincles de les relacions entre alumnes i també ajuda a incorporar al professorat la visió no-racista en la seva pràctica docent.

D'aquesta manera, per instaurar una educació antiracista als centres educatius caldran seguir, segons el departament d'educació de la generalitat de Catalunya, diversos passos que s'hauran d'anar complint de forma pràctica:

- a. Introduir el tema del racisme en l'educació,** és a dir, no amagar-lo. Per fer- ho caldrà incloure una sensibilització de la comunitat educativa dels prejudicis, els estereotips i la discriminació d'origen racista.

Propostes: La revisió dels llibres de text i els materials didàctics del centre i la incorporació de debats sobre la situació del racisme en l'entorn social del centre.

- b. Canviar les diferents actuacions que puguin fomentar el racisme.**

Propostes: Revisar tots aquells plantejaments pedagògics que poden acabar derivant en accions discriminatòries.

- c. Orientar una concepció del fet cultural molt vinculada a les desigualtats estructurals lligades a l'origen de les persones:**

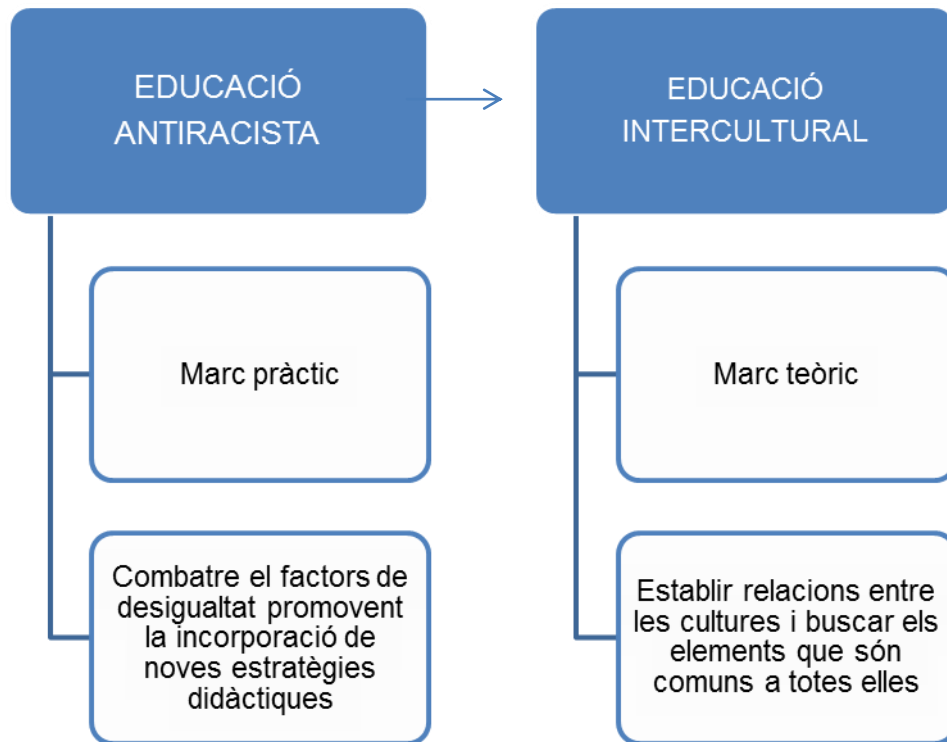
Propostes: Elaboració d'un projecte lingüístic de centre que no sigui discriminatori, animar debats i concretar solucions sobre la presència de determinats símbols ideològics, culturals o religiosos en la comunitat educativa.

- d. Obrir el centre a la comunitat.**

Propostes: Fer accions obertes per posar de manifest un missatge antiracista davant de tota la comunitat, obrir contactes amb associacions de ciutadans estrangers, si n'hi ha al territori, perquè puguin contribuir a aportar solucions.

- e. Qüestionar el plantejament etnocèntric del currículum,** tot qüestionant la llibertat d'elecció de centre per part de les famílies quan pot generar processos de segregació i exclusió.

Propostes: Promoure i animar la presència i el contacte amb persones que provenen d'altres entorns socioculturals diferents del propi.



10. DINS EL CENTRE EDUCATIU: ELEMENTS QUE AJUDEN A UNA MILLOR INTEGRACIÓ

Dins el centre educatiu podem trobar o hem pogut trobar a mesura dels anys, diferents plans, documents i també aules específiques dirigides als alumnes nouvinguts, que els ajuden a una millor integració dins el centre i bàsicament, a l'aprenentatge de l'idioma vehicular d'una forma ràpida i còmode.

10.1. Pla general: pla per la llengua i la cohesió social

Abans que es crees el pla per la llengua i la cohesió social existia el pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera. Aquest pla va durar exactament tres anys (2003-2006) i es centrava bàsicament a l'adquisició de la llengua vehicular dels alumnes nouvinguts. El problema principal del pla era que no acollia tots els aspectes sentimentals, relacionals i de cohesió social que són els factors que incideixen amb més freqüència a la integració d'aquest alumnat. Així doncs, el Departament d'Educació va crear un nou pla (Pla per la llengua i la cohesió social) per tal d'atendre als aspectes del llenguatge i també als aspectes de cohesió social. Te l'objectiu d'assolir una exitosa integració, tant social com educativa, de tots els alumnes nouvinguts en el sistema educatiu català.

El Pla per la Llengua i la Cohesió Social ha estat redactat sota el següent principi: *La integració escolar i social de tot l'alumnat, amb independència de la seva llengua, cultura, condició social i origen és una finalitat que inspira el nostre sistema educatiu.*

Així doncs, els objectius generals del pla són els següents:

- Consolidar la llengua catalana com a principal i alhora establir un projecte plurilingüe.
- Impulsar una educació intercultural i antiracista
- Fomentar la igualtat d'oportunitats de tots els alumnes del sistema educatiu

El Pla també guia a tots els centres educatius sobre el comportament que han de dur a terme, ja que considera que la màxima responsabilitat de l'alumnat immigrant dins el centre educatiu és per part del mateix centre i dels professionals que hi treballen, és a dir, una bona integració de l'alumnat nouvingut es donarà a terme només quan es produeixi una atenció especial al seu acolliment inicial al centre i més tard, a l'aula.

D'aquesta manera, el pla assegurava que el centre educatiu havia de realitzar les següents accions:

- Adaptar tots els documents del centre a la nova realitat
- Elaborar el pla d'acollida
 - Establir dins al pla d'acollida un protocol d'actuació per l'alumnat nouvingut
- Designar el coordinador/a LIC (lingüístic, d'interculturalitat i cohesió social)
- Crear l'aula d'acollida i determinar-ne el tutor
- Elaborar un currículum que doni resposta a les necessitats individuals d'aquests individus
- Fomentar el respecte a la diversitat a l'alumnat autòcton
- Fomentar la participació de l'alumnat nouvingut a les activitats del centre i també de fora el centre
- Formar a tot el professorat per tal de poder atendre a la diversitat cultural

10.1.1. Pla d'acollida

El Pla d'acollida és d'una forma general, el conjunt d'actuacions i d'accions que un centre educatiu ha de dur a terme per facilitar l'adaptació de l'alumnat nouvingut que s'incorpora per primera vegada al sistema educatiu català. El Pla d'acollida té la finalitat de posar en marxa el procés d'adaptació escolar i especialment, d'aprenentatge de la llengua vehicular, la catalana. També s'ha d'aconseguir prioritzar en el procés d'acollida inicial, la participació d'aquest alumnat en l'ús del llenguatge en general.

El Departament d'Educació el 20 de maig del 2003, va afirmar que per aconseguir l'acollida i la integració social i escolar dels alumnes nouvinguts, calia elaborar un pla d'acollida i d'integració que permetés el seguiment normal del currículum per part de l'alumnat nouvingut a Catalunya i la seva progressiva integració dins l'àmbit educatiu i també social.

Els objectius específics del pla d'acollida són els següents:

- Aconseguir que tant l'alumne com el seu entorn familiar s'integri en l'àmbit escolar.
- Aconseguir que l'alumne nouvingut compregui el funcionament del centre, i s'hi pugui adaptar.
- Assumir com a centre educatiu els diferents canvis que pot comportar la diversitat cultural.

- Aconseguir que l'alumne aprengui la llengua catalana.
- Oferir estratègies al claustre de professors i implicar-los en l'acollida dels alumnes nouvinguts en el centre educatiu.

10.2. Acollida de l'alumnat nouvingut realitzada fins el curs 2003-2004

A l'any 2003, es va plantejar la creació dels tallers de llengua i dels tallers d'adaptació escolar (TAE), per tal de fer front a l'alt nombre de nouvinguts que van entrar als centres educatius catalans durant aquells anys. Només rebien suport extraordinari a través de tallers de llengua i tallers d'adaptació escolar aquells centres que sobrepassaven un 20 % el nombre d'alumnat estranger.

10.2.1. Els tallers de llengua

Els Tallers de llengua van ser organitzats pel Departament d'Ensenyament a partir del Sedec¹⁶. Anaven dirigits als alumnes nouvinguts que arribaven als diferents centres seleccionats de Catalunya que eren aquells on el nombre d'immigració era molt alt i no disposaven dels suficients recursos per fer-ne front.

De totes maneres, els tallers de llengua anaven generalment dirigits a aquells alumnes amb menys dificultats per aprendre l'idioma, és a dir, els de parla romànica.

Un professional del Sedec feia un total de 9h de classes de llengua (repartides pels diferents alumnes). Els instituts que van tenir la oportunitat de rebre al seu centre els tallers de llengua asseguren que les hores eren insuficients, ja que hi havia molts alumnes que requerien d'aquestes necessitats.

¹⁶ El Servei de l'Ensenyament del Català (SEDEC) va ser creat l'any 1978 per la Generalitat de Catalunya amb la finalitat de promoure la llengua catalana dins l'àmbit de l'ensenyament. El SEDEC ha estat l'impulsor dels Programes d'Immersion Lingüística a les escoles de Catalunya, i també l'assessor pel que fa a l'aprenentatge de la llengua catalana.

L'alternativa dels tallers de llengua podem dir, en definitiva, que va acabar com un fracàs absolut i va anar desapareixent progressivament ja que no es van poder assolir les demandes dels diferents centres educatius.

10.2.2. Els Tallers d'Adaptació Escolar i Aprenentatges Instrumentals Bàsics (TAE)

Els TAE neixen l'any 1998 a causa de la manca de professors formats per poder atendre els alumnes nouvinguts d'incorporació tardana (IT) que s'incorporaven al sistema educatiu català a l'educació secundària i no coneixen cap de les dues llengües oficials (català i castellà). Els TAE anaven dirigides principalment als alumnes de parla no romànica i tenien l'objectiu d'introduir-los al coneixement de la llengua vehicular fins aconseguir que l'alumne assolís el nivell mínim i bàsic.

Deixant de banda l'objectiu principal dels TAE (coneixement bàsic de la llengua catalana) també acollia d'altres objectius:

- Preparar als alumnes nouvinguts al sistema educatiu català
- Educar-los en el propi sistema educatiu català
- Donar a conèixer a aquest alumnat la cultura, això com també els hàbits catalans tot relacionant els elements comuns amb els de la seva cultura

Els TAE es realitzaven a algun centre de secundària que disposés de dues aules diferents: una d'elles era assignada permanentment al TAE i l'altre servia pel desdoblament que es realitzava d'aquest alumnat.

L'alumnat nouvingut assistia al TAE 22 hores i mitja setmanals (tots els matins). D'altra banda, tant sols assistia al centre amb la resta d'alumnes les hores sobrants (3 tardes) El nombre de participants en un TAE havia de superar els 10 alumnes i havia de ser inferior als 22 alumnes.

El motiu pel qual els TAE van ser eliminats va ser perquè es considerava una pràctica segregadora que separava l'alumnat d'origen estranger amb l'autòcton i també, per donar entrada a un sistema millor i més acollidor: les aules d'acollida.

10.3. Acollida de l'alumnat nouvingut realitzada des del curs 2004-2005

En aquests cursos i els següents que van venir, els taller de llengua que oferia el Sedec van anar desapareixent, els TAE seguien pendents d'una possible desaparició i finalment, les aules d'acollida tant de primària com de secundària es van anar organitzant i repartint pels diferents centres.

10.3.1. L'aula d'acollida

Actualment trobarem molts pocs centres catalans que disposin d'una aula d'acollida, i els que la presenten, disposen de molts pocs recursos i ajudes per part del departament. Un dels motius pel qual les aules d'acollida es van començar a eliminar i a retirar, va ser perquè el nombre d'alumnat que arribava a les aules, va disminuir d'una forma massiva. D'altra banda, també es van retirar moltes de les ajudes en educació, per part del govern.

Les aules d'acollida o també anomenades, aules de reforç són un espai dedicat bàsicament a facilitar la integració i l'acollida de l'alumnat nouvingut que s'incorpora al sistema educatiu català. Són considerades tan sols un lloc de trànsit per tots aquells alumnes nouvinguts independentment de l'origen, el nivell d'escolarització previ, el nivell d'aprenentatges...

L'objectiu principal de les aules d'acollida és atendre els alumnes, tant emocionalment com educativament, d'una forma personalitzada i oferir-los un aprenentatge intensiu de la llengua catalana. És un recurs que serveix de complement del treball realitzat al grup de classe adjudicat.

En un passat, el Departament d'Ensenyament només podia concedir l'aula d'acollida a tots aquells centres que tinguessin un percentatge més elevat del 14 % d'alumnes immigrants dins el centre educatiu. L'assistència a l'aula d'acollida havia de ser d'un màxim de mitja jornada diària, durada que depenia del nivell de l'alumne i també, disminuïa a mesura que l'alumne anava avançant en els aprenentatges, entre d'altres factors condicionants.

Una de les normes de l'aula d'acollida és que no interfereixi en determinades matèries, ja que d'aquesta manera, l'alumnat no perd totalment el fil de l'aula ordinària i també pot compartir algunes classes amb els seus companys del grup-classe.

D'altra banda, totes les aules acollides consten d'un professor d'acollida que serà l'encarregat de portar l'aula d'acollida. El Departament d'Ensenyament recomana que aquest professor sigui intern del centre i d'altra banda, no marca cap perfil determinat que hagi de complir l'encarregat de dur a terme l'aula d'acollida. Serà el centre qui l'esculli, tenint en compte l'experiència, la relació que manté en aquest àmbit...

El tutor de l'aula d'acollida ha de dur a terme diferents funcions per tal que l'aula d'acollida funcioni correctament. Per una banda, ha de gestionar l'aula d'acollida, fer de mediador entre el centre i la família del nouvingut, ser l'encarregat d'elaborar les avaluacions inicials juntament amb la col·laboració en les adaptacions curriculars del centre, promoure la integració d'aquest alumnat en les aules ordinàries, posar en marxa la sensibilització i l'educació intercultural dins el centre educatiu...

La dinàmica de l'aula d'acollida i de l'alumnat nouvingut en general, ha de complir els següents aspectes:

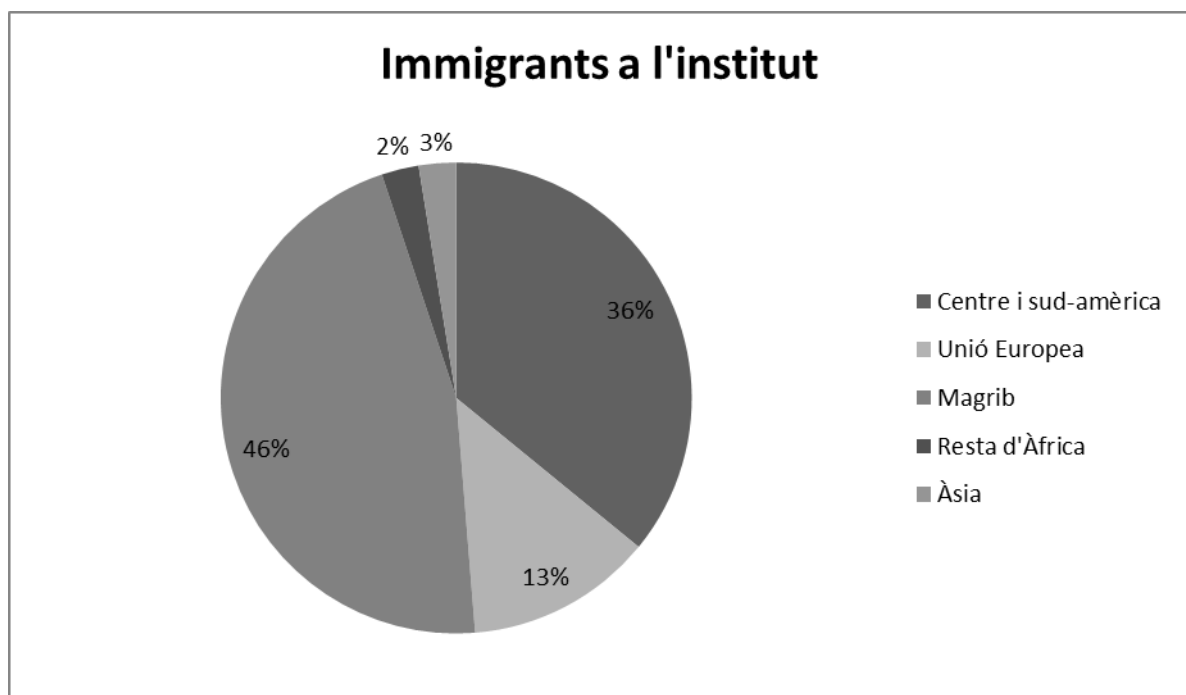
- Aconseguir que els alumnes nouvinguts interaccionin amb la resta del grup classe per tal de facilitar la seva socialització i integració.
- Cap alumne no pot estar totes les hores lectives a l'aula d'acollida. La opció recomanable és que hi estigui la meitat de les hores lectives.
- És recomanable que el nombre de mestres que intervinguin a l'aula d'acollida, no sigui gaire elevat, per tal de no perdre l'atenció a la resta d'alumnes.
- En els seus inicis, era recomanable també, que el nombre d'alumnes que formessin cada grup, no sobrepassés els deu alumnes
- El seguiment de l'alumne nouvingut no l'ha de protagonitzar el tutor de l'aula d'acollida, sinó el de l'aula ordinària, que s'ha d'encarregar de vetllar pel progrés de l'alumne i l'assoliment de les competències bàsiques

11. RECERCA I ANÀLISI DEL CENTRE: INSTITUT MIQUEL BOSCH I JOVER

Com a part pràctica del meu treball de recerca, he cregut necessari el propi anàlisi del nostre centre: l'institut Miquel Bosch i Jover.

11.1. Diversitat cultural a l'institut Miquel Bosch i Jover

Com a fet introductori de la part pràctica, he elaborat una gràfica de sectors, per tal de tenir una idea general, de la diversitat cultural a l'Institut Miquel Bosch i Jover:



Font: Elaboració pròpia

11.2. Recursos i documents del centre: Evolució de l'aula d'acollida i dels documents específics per alumnes nouvinguts

L'Institut Miquel Bosch i Jover ha passat al llarg del anys, per un seguit de canvis i reformes en els documents i en els recursos dirigits als alumnes nouvinguts. D'aquesta manera, he cregut necessària l'elaboració d' un recull general de tots aquests documents cedits pel departament d'ensenyament i també diferents recursos que han ajudat a l'INS Miquel Bosch i Jover a respondre d'una forma millor a la diversitat cultural que s'ha donat a terme dins el centre.

11.2.1. Programació general de centres

A continuació, he elaborat una petita cronologia que va des del curs 1999-2000 fins el 2012-2013, per tal d'observar l'evolució dels documents interns del centre i també per poder veure els moments on s'han donat a terme més mesures per fer front a la diversitat cultural.

1999-2000: Al curs 1999-2000 de 352 alumnes no se'n observa cap d'estranger, és a dir, que no sigui de nacionalitat espanyola.

2000-2001: En el curs 2001-2001 quan es parla de diversitat tan sols fa referència a nivell d'aprenentatge, no de procedència. Només es parla de les persones que hi faran front (2 professors dedicats a l'atenció a la diversitat) però no dona a conèixer l'existència de cap pla específic.

2001-2002: En aquest curs ens trobem a la mateixa situació que l'any anterior: Tan sols parla de la comissió d'atenció a la diversitat.

2002-2003: En aquest curs ens trobem a la mateixa situació que els dos anys anteriors: Tan sols parla de la comissió d'atenció a la diversitat.

2003-2004: En aquest curs ens trobem a la mateixa situació que els tres anys anteriors: Tan sols parla de la comissió d'atenció a la diversitat.

2004-2005: En el curs 2004-2005 ja es comença a parlar de l'acabament i l'aprovació del pla d'acollida per part del claustre seguidament s'ha de presentar al consell escolar.

També es parla de la funció de l'assessor LIC (llengua, interculturalitat i cohesió):

- És l'encarregat de treballar, conjuntament amb el centres de primària vinculats a l'IES, per tal de veure quin és el material, els recursos, el nivell d'aprenentatge... que

segueixen al centre d'educació primària per tal de poder fer un seguiment al centre d'educació secundària.

D'altra banda, en un dels objectius del curs, parla de l'elaboració del pla d'acollida i també que cada departament s'haurà de posar d'acord per tal de poder atendre a la diversitat que ja serà tant a nivell d'aprenentatges com a nivell de nacionalitat.

2005-2006: En el curs 2005-2006 als objectius del curs parla de donar a conèixer el projecte lingüístic i també el Pla d'Acollida entre el centre escolar.

2006-2007: En aquest curs no parla ni del pla d'acollida ni l'atenció a la diversitat en aspectes cultural, únicament en aspectes de nivell.

2007-2008: Un dels objectius d'aquest curs és fer les gestions protocol·làries oportunes perquè l'Aula d'Acollida es pugui posar en marxa en el curs següent (2008-2009).

2008-2009: En aquest curs es posa en funcionament l'aula d'acollida del centre que tan sols es durà a terme a aquest curs. L'aula d'acollida serà de mitja dotació, és a dir, de mitja jornada (mig horari d'un professor).

2009-2010: En aquest any l'aula d'acollida ja no existeix i en els objectiu del curs només parla del Pla d'Atenció a la Diversitat des del punt de vista individual, per nivells.

2010-2011: A l'igual que el curs 2009- 2010 i la resta de cursos que vindran a continuació (2011-2012, 2012-2013), no trobem cap pla específic per atendre als nouvinguts.

11.2.2. Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera (2003-2006)

L'any 2003, la Generalitat de Catalunya, concretament el Departament d'Educació, va enviar als diferents centres educatius un Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera que va estar vigent fins l'any 2006 i que va servir de relleu del pla fixat a l'any 2000.

Objectiu general: Igual que el fixat en el programa 2000-2004:

La integració escolar i social de tot l'alumnat, amb independència de la seva llengua, cultura, condició social i origen.

Objectius específics:

- El domini oral i escrit de la llengua catalana
- L'accés al mateix currículum que segueix la resta d'alumnat, que inclou el domini de la llengua castellana
- L'assoliment progressiu de l'autonomia personal dins de l'àmbit escolar i social

-Per facilitar aquests objectius caldrà:

- La ràpida i adequada escolarització d'aquest alumnat
- La diagnosi de les necessitats educatives de cada alumne
- L'atenció a les necessitats educatives personals, mitjançant ajuts individuals o col·lectius, o l'adaptació del currículum, quan calgui
- La inserció correcta en la comunitat educativa, en el conjunt dels centres públics i concertats

Segons la consellera d'educació en aquells moment: Carme-Laura Gil, el Pla era considerat una resposta d'entre les possibles al repte de l'acolliment i la inclusió de l'alumnat estranger a les nostres escoles.

El Pla s'emmarcava dins del **Pla interdepartamental d'immigració** 2001-2004 (eina que recollia el conjunt d'actuacions que es promovien en l'àmbit competencial de la Generalitat, d'acord amb la política global d'integració adoptada pel govern).

El Pla parlava:

- ➔ **Pla d'acollida del centre docent:** Document que elabora el centre docent per tal de preveure l'acollida i l'escolarització de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova

incorporació al sistema educatiu, on s'especifiquen els criteris que seguirà el centre per a la matriculació d'aquest alumnat, l'acollida inicial, i l'organització de l'escolarització i dels recursos del centre.

- ➔ **Hores d'atenció a la diversitat:** Hores que es dediquen a l'atenció específica que alguns alumnes requereixen, mitjançant agrupaments flexibles, formació de petits grups, atencions individuals o d'altres, per tal d'assegurar l'assoliment de les competències bàsiques per part de tot l'alumnat.
- ➔ Les estratègies i actuacions seran diferents en funció de l'edat i de l'etapa educativa en què s'incorpora l'alumne.
- ➔ L'alumnat que s'incorpora en els darrers cursos de l'educació primària o en l'educació secundària, té una doble necessitat: l'aprenentatge de la llengua catalana i el seguiment del currículum escolar, seguiment que li suposarà una menor o major dificultat segons el grau d'escolarització prèvia, de la proximitat o distància del currículum cursat en el país d'origen amb el nostre, del tipus d'escolarització..., a més de totes les altres circumstàncies culturals i personals.

D'altra banda, les actuacions del pla no només estaven centrades en el primer curs d'incorporació a l'escola, sinó que abastaven un període més ampli, especialment si l'escolarització es produïa en els darrers cursos de l'escolarització obligatòria.

El Pla es va redactar per tal de fer front al gran augment del nombre d'alumnes estrangers, especialment en el curs que va del 2002-2003, on en comparació a l'any 1991-1992: 9868 alumnes d'origen estranger sobre una població escolar total de 1.218.879, es va sextuplicar, ja que es va passar del 0,81 % al 5,13 % (51.503 immigrants sobre un total de 1.003.887) del total de la població.

Consideraven assolit l'objectiu del pla (integració escolar i social de l'alumnat de nacionalitat estrangera de nova incorporació al sistema educatiu) quan aquest alumnat:

- Tingués un coneixement de la llengua catalana suficient per seguir el currículum
- Seguis el currículum com l'altre alumnat
- Participés en totes les activitats del centre com la resta de l'alumnat

A l'educació secundària obligatòria, l'objectiu s'havia d'aconseguir entre el 1r i el 2n any des de la incorporació al sistema educatiu català, en funció del cicle i d'altres circumstàncies personals, amb les adaptacions o modificacions curriculars necessàries. En aquesta darrera etapa, quan el moment d'arribada a l'escola no permetés preveure una incorporació efectiva

a totes les activitats educatives, l'assoliment de l'objectiu es mesuraria per l'assoliment de la competència suficient per a la correcta inserció a l'activitat laboral o per a la continuació de la formació laboral específica.

-Actuacions

1. Escolarització de l'alumnat i informació sobre el nostre sistema educatiu i els trets bàsics de la nostra cultura
2. Creació i adaptació de materials específics per a la detecció de necessitats, atenció i seguiment
3. Creació i adaptació de materials específics d'àmbit curricular
4. Actuacions per a la difusió d'aquests materials
5. Formació del professorat i altres professionals del sistema educatiu
6. Col·laboració i coordinació entre diferents serveis de la Generalitat i altres institucions
7. Optimització dels recursos dels centres i adaptació d'experiències concretes per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua
8. Optimització dels recursos dels centres i adaptació d'experiències concretes per a la incorporació de l'alumnat al currículum ordinari
9. Optimització i sistematització de les accions de suport per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua i de les altres matèries del currículum
10. Beques i ajuts
11. Potenciació de la qualitat dels centres docents sostinguts amb fons públics situats en entorns de risc de marginació i que tenen un percentatge alt d'alumnat de nacionalitat estrangera (25 %)

-Actuacions des dels centres educatius

Per aconseguir l'acollida i la integració escolar de l'alumnat nouvingut, el centre havia d'elaborar un **pla d'acollida i d'integració** que, amb una utilització adequada dels recursos, permetés una escolarització que garantís el seguiment normal del currículum per part d'aquest alumnat i la seva autonomia progressiva dins de l'àmbit escolar i social. El pla havia de recollir el conjunt de les actuacions que el centre posaria en marxa per a l'atenció d'aquest alumnat. Els dos **eixos bàsics** d'aquest pla havien de ser:

- Aconseguir la interacció cultural amb alumnat procedent d'altres països
- El consens d'estratègies que afavorissin la plena integració de l'alumnat al centre i a l'aula

A partir del Pla i de la detecció de les necessitats educatives específiques de l'alumnat nouvingut, tant pel que fa a l'aprenentatge de la llengua catalana, de la castellana i de les altres matèries del currículum, com a la seva integració social, el centre havia de preveure:

a) Una organització que tingués en compte:

- La possibilitat de **creació d'espais d'acollida inicial**, que permetessin un aprenentatge intensiu de la llengua catalana
- Les hores de suport per a l'aprenentatge de la llengua castellana i de les altres matèries del currículum
- L'elaboració d'un currículum diversificat que donés resposta a les necessitats individuals, amb l'establiment de les adaptacions curriculars necessàries.

b) El foment entre tot l'alumnat del coneixement de les diferents cultures i del respecte a la diversitat

c) La potenciació de la participació de l'alumnat nouvingut en les activitats del centre, ordinàries, extraescolars i complementàries

Els centres, tant d'educació primària com de secundària, als quals es dotessin d'hores de suport extraordinari per a col·laborar en la realització del seu Pla d'acollida i integració, havien de preveure que aquest suport estigués harmonitzat amb la resta d'actuacions incloses en el Pla amb la finalitat d'accelerar la integració de l'alumnat en la vida escolar ordinària.

-Pla específic d'acollida i integració

En aquelles zones on es concentrés un elevat nombre d'alumnat procedent de la immigració amb riscos de marginació social o cultural, s'hauria de crear un pla específic d'acollida i d'integració d'aquest alumnat per tal d'aconseguir, d'una forma més eficaç i eficient, l'objectiu general.

-Estratègies d'intervenció

- Organitzar l'acollida i l'atenció de l'alumnat nouvingut en funció de les pròpies circumstàncies i les de cada escola
- Optimitzar els recursos per tal de dur a terme el Pla de manera equitativa i segons les necessitats, d'acord amb els criteris establerts per la Direcció General d'Ordenació Innovació Educativa.
- Implicar i coordinar tots els serveis de la zona que poguessin contribuir a la integració d'aquest alumnat.

11.2.3. Evolució de l'aula d'acollida del centre

L'Institut Miquel Bosch i Jover, al curs 2008-2009 va poder disposar de l'aula d'acollida que ja havia set implantada a més d'un miler de centres educatius de Catalunya (públics i privats concertats) en els darrers tres anys.

No va ser fins el curs 2005-2006, com s'ha dit anteriorment, que es va començar a elaborar el pla d'acollida i a l'any 2007-2008, a causa del creixent increment de l'alumnat nouvingut al centre (ja que van passar de 3 alumnes nouvinguts el curs passat, a 12 el curs següent), es va preparar i entregar la sol·licitud per l'aula d'acollida.

La sol·licitud es regia principalment dels següents arguments:

- Creixent increment dels alumnes nouvinguts al centre.
- Necessitat de continuïtat de suport específic de l'educació primària (L'escola de primària d'Artés (Dr. Ferrer) ja feia tres cursos que disposava de l'aula d'acollida).
- A causa de la falta de recursos humans dels anys anterior, l'INS només disposava de l'aula ordinària.
- Disposició de l'espai adient per l'aula d'acollida.

Al curs 2008-2009 es va concedir i es va donar a terme l'aula d'acollida a l'IES. D'altra banda, van sortir unes **instruccions** des del departament d'ensenyament que parlaven de l'atenció a l'alumnat nouvingut i també sobre la seva acollida i integració. Les pautes deien, d'una forma resumida, el següent:

Primerament, feien una remarca afirmant que l'alumnat nouvingut era considerat aquell alumne incorporat en el sistema educatiu català en els darrers 24 mesos. La Pauta posava com a manifest que davant el xoc emocional d'aquest alumne a l'arribar a un nou entorn social i cultural, el centre tenia la obligació de preveure mesures específiques per tal que aquest alumne, es pogués sentir al màxim d'integrat i acollit dins el centre.

Per tal d'aconseguir l'acollida i la integració d'aquest alumne dins el centre educatiu, calia posar en marxa les següents actuacions:

- Proporcionar a les famílies la informació adequada sobre el sistema educatiu català.
- Assegurar una bona comunicació amb la família per tal d'interpretar les necessitats de l'alumne.

- Fer en la mesura possible l'avaluació inicial en la llengua L1.
- Fer possible la escolarització al pertinent curs o com a màxim, a un curs inferior.
- Garantir la informació suficient al tutor de l'alumne i a l'equip docent en general.
- Atendre a les necessitats de l'alumne derivades als processos migratoris.

Després de fer una petita introducció sobre quines mesures calia adoptar el centre per fer front a la diversitat cultural, començava a parlar sobre l'aula d'acollida. Les instruccions que es van donar des del departament d'Educació per el funcionament de l'Aula d'Acollida són molt similars a les que es parlen en el punt 10.3.1, d'aquesta manera tan sols ens centrarem en aquells aspectes nous i desconeguts.

Començaven fent referència en que l'aula d'acollida havia de servir com el punt de referència que permetés una atenció emocional i curricular personalitzada i especialment, l'aprenentatge de la llengua catalana. D'aquesta manera l'aula d'acollida havia de proporcionar a l'alumnat nouvingut una atenció a les necessitat per tal que aquest alumne se sentís més integrat dins el centre. D'altra banda, l'aula d'acollida s'havia d'organitzar d'una forma flexible. Això podia implicar la possibilitat de crear diversos grups tenint en compte l'escolarització prèvia, la seva llengua d'origen...

D'aquesta manera, davant l'especificitat del nivell d'aprenentatge de l'alumnat nouvingut, el Departament d'Ensenyament afirmava que calia elaborar un **pla individualitzat**¹⁷ per cada un d'ells. De totes maneres cal remarcar que els plans individualitzats no van ser, ni són creats únicament pels alumnes immigrants, sinó que també acullen aquells alumnes amb necessitats educatives específiques. Aquest document havia d'agrupar la informació obtinguda en la prova inicial, havia de prioritzar les necessitats educatives. Establir mètodes per permetre la plena i l'eficaç integració que li permetés, en el mínim de temps possible la incorporació a l'aula ordinària...

El Pla individualitzat el solien omplir els pares de l'alumne nouvingut.

D'altra banda, els plans individualitzats hi havia de constar la situació en què es trobava en aquell moment l'alumne, les prioritats educatives, la proposat curricular i els emplaçaments que es durien a terme.

Com la resta d'alumnes, el Departament D'ensenyament afirmava que l'alumnat nouvingut també havia de ser avaluat però d'una forma diferent. Aquesta avaluació es duria a terme

¹⁷ Podrem trobar l'estructura d'aquest pla als annexos (annex I)

tenint en compte els diferents objectius del pla individualitzat i en cap cas, l'avaluació seria únicament la combinació numèrica dels resultats obtinguts en les matèries.

Com hem dit en el punt 10.3.1. l'aula d'acollida havia de constar també d'un tutor d'aquesta aula, objectius de la qual estan citats en aquest mateix punt. Queda reflectit d'una forma clara que aquest professor és el que havia de ser el referent més clar per l'alumnat nouvingut.

Quan l'aula d'acollida es va començar a implantar als diferents centres educatius, la coordinadora LIC de cada centre era l'encarregada de fer una avaluació inicial a cada alumne nouvingut que s'incorporava al sistema educatiu català.

El model de prova anava destinat a alumnat d'orígens múltiples, de 8 a 16 anys, amb els qui no era possible la comunicació.

Així doncs, l'Àngels Sanmiquel, la coordinadora LIC de l'IES Miquel Bosch i Jover en l'any que es va disposar de l'aula d'acollida a l'institut, ens explica que era l'encarregada de passar diferents proves als alumnes nouvinguts per tal de conèixer el nivell d'aprenentatge previ de l'alumne. Les proves s'havien de passar obligadament els primers dies d'escolarització, preferentment al primer dia. Segons ha explicat la ex-coordinadora LIC de l'IES, a tots els centres s'utilitzava el mateix sistema: Es passaven dues proves diferents. La **primera prova**¹⁸ era de **llengua** i es dividia en el coneixement de la llengua del país d'origen (L1) i el coneixement de l'alfabet llatí que es passava únicament a aquells alumnes que la seva llengua materna no contemplava l'alfabet llatí, per tal de saber si sabien associar el seu alfabet, amb el llatí. Les proves de llengua estaven traduïdes en diferents idiomes (Alemany, Anglès, Àrab, Armeni, Búlgar, Francès, Italià, Lituà, Neerlandès, Panjabi, Polonès, Portuguès, variant estàndard del Brasil, Romanès, Rus, Tagal, Ucraïnès, Urdú, Wòlof i Xinès) i anaven acompanyades d'un model pel professorat¹⁹ per tal de saber quina era la pronunciació de cada mot i frase i per comprovar si l'alumne ho pronunciava correctament. Per tal de saber les llengües que s'havia de traduir, es va recórrer a les dades estadístiques

¹⁸ L'estructura de la primera prova, la de llengua, la podem localitzar als annexos (annex II). La prova la trobarem en Àrab

¹⁹ L'estructura de la prova que servia de model pel professorat, la podem localitzar als annexos (annex III). El model el trobarem en àrab.

sobre les nacionalitats més freqüents dels alumnes estrangers escolaritzats al sistema educatiu català en els curs 2003-2004.

Com que el professorat que havia d'aplicar la prova no coneixia pràcticament cap de les llengües, el model havia de ser forçosament simple. L'aplicació de la prova havia de ser individual i el temps màxim era de 20 minuts, ja que si es permetia a l'alumne realitzar-ne la segona part durant el temps que volgués, acabaria fent-la per pròpia deducció.

L'avaluació de la llengua, es fonamentava de tres objectius bàsics:

- Conèixer d'una forma general el grau d'escolarització de l'alumnat nouvingut
- Poder observar el grau de coneixement del principi alfabètic llatí per part d'alumnat escolaritzat amb un altre alfabet
- Observar en els alumnes que no resolen la primera part (la qual cosa significa que no han estat pràcticament escolaritzats) i que tenen com a propi l'alfabet llatí, sigui quin sigui el grau de coneixements elementals que hagin assolit.

La primera part de llengua sobre les competències en L1 constava dels exercicis següents:

A1: Coneixement de l'alfabet. L'alumnat havia de dir el nom dels elements del codi gràfic d'una forma desordenada.

A2: Lectura en veu alta. L'alumnat disposava d'un model de prova d'un text breu i senzill en la seva llengua que havia de llegir en veu alta.

En el cas del xinès, llengua no alfabètica, els exercicis A1 i A2 es transformaven en l'associació d'imatges amb sons, la lectura de signes simples, la lectura de frases i el reconeixement dels signes dels deu primers números naturals. El professor disposava també de la pronunciació figurada (des d'una òptica catalana) dels signes i de la seva traducció al català.

A3: Còpia del text llegit. Es demanava a l'alumne que copiés les primeres ratlles de la lectura que acabava de fer. Aquest exercici pretenia que el professor analitzés la seguretat i la velocitat del traç de l'alumne.

En el cas del xinès, llengua no alfabètica, l'exercici A3 era transformat en la còpia d'uns quants signes individuals.

La segona part destinada a l'alumnat que la seva llengua L1 no utilitzava l'alfabet llatí, realitzava els següents exercicis:

B1: Associació de grafies majúscules i minúscules

B2: Localització de grafies. L'alumnat havia de localitzar una

determinada grafia en un conjunt de grafies catalanes o dins de paraules catalanes.

B3: Domini del traç alfabètic català. L'alumnat havia de copiar diverses expressions en llengua catalana que contenien elements del seu alfabet.

B4: Coneixement del valor fonètic de les consonants de l'alfabet llatí.

B5: Lectura de síl·labes simples. Lectura en veu alta de 20 síl·labes pròximes a paraules catalanes reals construïdes amb un repertori més ampli de consonants i amb totes les vocals, incloent-hi algun diftong.

B6: Lectura de paraules simples. Lectura de 8 paraules completes catalanes construïdes amb la majoria dels signes gràfics de l'alfabet llatí i que incloïen alguna síl·laba complexa.

B7: Lectura de frases. Lectura de 4 frases completes catalanes construïdes amb tots els signes gràfics de l'alfabet llatí del català, incloent-hi alguns dígrafs.

B8: Escriptura de paraules dictades. Dictat de 8 paraules catalanes (d'entre les llegides en els ítems B5, B6 i B7, que incloïen la majoria de signes gràfics de l'alfabet llatí català).

A les instruccions pel professorat ja hi anaven inclosos els criteris d'avaluació que havien de dur a terme per tal de qualificar les diferents proves, tenint en compte els diferents aspectes.

La **segona prova**²⁰ era de **matemàtiques** i constava de 30 preguntes per comprovar si els diferents alumnes disposaven d'un bon nivell dels conceptes bàsics de matemàtiques. L'objectiu general d'aquest instrument d'avaluació era obtenir, per la via dels diferents continguts de Matemàtiques, una valoració aproximada dels coneixements curriculars no lingüístics previs de l'alumnat nouvingut.

Els anunciats de la prova de matemàtiques estaven traduïts als diferents idiomes: Anglès, Àrab, Búlgar, Francès, Polonès, Portuguès, variant estàndard de Brasil, , Romanès, Rus, Tagal, Ucraïnès, Urdú, Wòlof i Xinès.

La prova de matemàtiques es subdividia en quatre blocs diferents:

²⁰ L'estructura de la segona prova, la de matemàtiques, la podem localitzar als annexos. La prova la trobarem en una de les llengües, l'àrab (annex IV)

a. Fins als 8 anys:

- Numeració natural
- Suma sense portar i portant: disposició horitzontal i vertical, i tenint en compte el càlcul mental
- Resta sense portar i portant: disposició horitzontal i vertical, i tenint en compte el càlcul mental
- Solució de problemes visuals amb sumes i restes
- Expressions del calendari i del rellotge

b. Fins als 10 anys:

- Sèries numèriques naturals amb múltiples
- Suma i resta: inferència d'operands i operacions extenses
- Multiplicació, tenint en compte el càlcul mental i el treball amb múltiples de 10
- Divisió, tenint en compte el càlcul mental i el treball amb múltiples de 10
- Associació de gràfics amb fraccions senzilles
- Solució de problemes visuals amb multiplicacions i divisions
- Coneixement de figures planes bàsiques

c. Fins als 12 anys

- Sèries numèriques: lògiques, amb múltiples, amb decimals
- Multiplicació i divisió: inferència d'operands i operacions extenses
- Operacions amb decimals
- Representació gràfica de fraccions
- Operacions simples amb fraccions. Potenciació i radicació simples
- Coneixement de figures en 3D bàsiques
- Treball amb símbols d'unitats de mesura

d. Fins als 14 anys

- Radicació
- Operacions amb exponents
- Propietat distributiva, amb ús dels parèntesis i de nombres enters
- Àlgebra bàsica: equacions
- Càlcul de superfícies i perímetres en polígons
- Càlcul de volums de prismes

- Ús del nombre pi per al càlcul de superfícies circulars
- Interpretació de la divisibilitat i els múltiples

Com consta en el material pel professorat i com ha explicat la coordinadora LIC del centre, el coordinador LIC era l'encarregat de decidir quin bloc passaria a cada alumne. L'Àngels Sanmiquel ens ha assegurat que al cap d'uns quants mesos d'experiència, el que feia era passar a tots aquells alumnes de països subdesenvolupats o en vies de desenvolupament el bloc de menys de 8 anys, ja que en un principi s'havia trobat a la situació que encara que els hi passés als diferents alumnes les proves d'un bloc inferior, molts conceptes encara no els tenien assolits.

Com hem dit anteriorment, la coordinadora LIC disposava també d'unes instruccions cedides per la subdirecció general de llengua i cohesió social per a l'avaluació inicial de les competències L1 i el coneixement del principi alfabètic i també per la prova de coneixements curriculars de matemàtiques, per tal de conèixer els principis bàsics d'avaluació en els quals s'havia de regir. En aquest document hi trobàvem inscrita la taula d'avaluació²¹ que havia de completar la coordinadora LIC al acabar la prova, per una banda, de llengua, i per l'altre banda, de matemàtiques.

-Parelles lingüístiques

Una de les activitats que es va organitzar quan es va crear l'aula d'acollida va ser les "parelles lingüístiques".

Les parelles lingüístiques es van elaborar per cicles: 1r cicle (1r i 2n d'ESO) i 2n cicle (3r i 4t d'ESO). Aquest projecte va tenir una durada d'un trimestre i va servir per incrementar els processos relacionals entre l'alumnat autòcton i el nouvingut.

L'activitat es va donar a terme els dimecres i els divendres de 11 a 11,30, és a dir, a l'hora del pati. En aquest mateix lloc, una parella o bé un trio d'alumnes autòctons, havia de parlar durant un quart d'hora com a mínim amb un alumne nouvingut.

²¹ L'estructura de la taula d'avaluació, tant de llengua com de matemàtiques, la podem trobar als annexos (annex V)

Els temes a tractar es donaven des de l'aula d'acollida a l'alumnat nouvingut. El professorat de Català que intervenia en cada cicle, lliurava als alumnes autòctons una fitxa- control de la conversa que li havien de retornar.

Els possibles temes a escollir eren els següents:

- L'escola del meu país i l'escola Catalana
- El poble d'acollida i el seu poble d'origen: similituds i diferències
- Llocs que coneixen de Catalunya
- Llocs que varen visitar del seu país
- La seva família
- Sentiments: com es van sentir a l'arribar a aquí. Enyorances i descobertes positives.
- Amics. On van i què fan habitualment
- Temps de lleure: a què el dediquen, llibres, música, cinema , TV etc.

Abans que les parelles o trios quedessin amb l'alumne nouvingut, es feia una reunió per tal d'ambientar la situació.

Formar part o no d'una parella lingüística era una activitat voluntària tant per l'alumnat autòcton com el nouvingut i en l'autòcton, si el projecte és elaborat i confeccionat correctament, repercutia en la nota de la matèria de català..

L'objectiu bàsic d'aquest projecte era establir contactes relacionals amb els diferents alumnes del centre, relacionant-se amb alumnes que potser mai haguessin parlat.

L'alumnat autòcton tenia la finalitat d'actuar com a element integrador relacionant-se amb els diferents alumnes d'origen estranger. A partir d'aquesta activitat l'alumnat autòcton també va aconseguir conèixer altres realitats i estils de vida, juntament amb la comprensió del fenomen migratori i les conseqüències que comporta pels protagonistes.

D'altra banda, aquest projecte va ajudar a l'alumnat nouvingut a incrementar la integració i socialització en els processos relacionals al centre, accedir d'una forma més directa al coneixement de la cultura catalana i a la dinàmica escolar, millorar la comunicació en català i també practicar la llengua no només a nivell acadèmic, sinó també d'una forma informal: fora l'aula d'acollida.

Aquesta activitat era comentada per part dels alumnes nouvinguts a l'aula d'acollida amb la resta d'alumnes i l'alumnat autòcton, a part d'altres activitats, havia d'emplenar una fitxa-control²² per avaluar la xerrada.

11.3. Anàlisi del procés d'integració dels alumnes immigrants del centre

Com a eix vertebrador de la part pràctica del treball de recerca, vaig creure necessària l'elaboració de, concretament dotze entrevistes a diferents alumnes, que en algun moment de la seva vida, han set nouvinguts. D'aquesta manera, vaig tractar amb alumnes ja immigrants, per tal de veure des d'una perspectiva més propera i real, la realitat d'aquests joves que en algun moment de la seva vida, han hagut de passar per un conjunt de processos molt complicats i alguns d'ells, encara no els han acabat de superar.

D'aquesta manera els joves seleccionats van ser els següents:

1r d'ESO: Gonçalo André Pólvora Dos Reis (**Portugal**), Niakalé Konate (**Mali**)

2n d' ESO: Samia Bakkal (**Marroc**), Emanuel Rodriguez (**Uruguai**) Fadma Ouachra (**Marroc**)

3r d'ESO: Madeline Lissette Gamez (**Equador**), Mohamed El Ouardi (**Marroc**), Ilham Lamrani (**Marroc**), Ioana Popa (**Romania**)

4t d'ESO: Yassine Hakar (**Marroc**), Nicolás Engler (**Alemanya**), Cristina Ariana David (**Romania**)

Els alumnes que trobem al llistat, van ser escollits d'una forma poc rigorosa i em vaig centrar en els següents aspectes:

- Els alumnes escollits fossin de cultures diverses
- El nombre d'escollits fos similar en els diferents cursos
- Hi hagués, preferentment, més d'un alumne del mateix país per tal de poder fer la comparativa

²² Podrem trobar l'estructura de la fitxa-control que havia d'emplenar l'alumne autòcton als annexos (annex VI).

- Hi hagués un nombre elevats de marroquins, ja que són els que més abunden a l'INS Miquel Bosch i Jover

D'altra banda, el resum de cada entrevista ,d'una forma explícita, el podreu trobar als annexos.

11.3.1. Conclusions de les entrevistes

Gràcies a l'oportunitat de poder realitzar un seguit d'entrevistes a diferents alumnes immigrants, he pogut trencar amb molts dels prejudicis que moltes vegades ens envolten i ens impedeixen que tractem les diferents situacions d'una forma especialitzada i ho fem a partir de la generalització.

Així doncs, comencem amb l'elaboració dels continguts assolits per mitjà de les entrevistes realitzades.

Com hem vist anteriorment, l'entrevista ha estat realitzada a diferents alumnes els quals els seus països d'origen són Marroc, Romania, Alemanya, Mali, Uruguai i l'Equador.

Una de les conclusions que s' ha presentat d'una forma més clara, és que en el procés d'integració hi intervenen moltíssims factors i d'entre aquests, apareix el país d'origen. Segons he pogut observar, el país d'origen és un dels factors més condicionants però de totes maneres, no arriba a sobrepassar el caràcter de la persona immigrada. A partir de la realització de les entrevistes, he pogut veure que per culpa de la timidesa, molts dels alumnes encara no han pogut acabar de completar el seu procés d'integració i a més a més, els vincles relacionals que han establert, són pràcticament nuls.

La majoria d'alumnes entrevistats, van protagonitzar la migració quan eren molt petits, factor que asseguren que els ha ajudat moltíssim a aprendre l'idioma oficial d'una forma molt més ràpida i també a poder realitzar el procés d'integració d'una forma molt més eficaç. La majoria d'ells no van arribar a Catalunya alhora que els seus pares, sinó que primerament van ser els seus familiars els que van venir a contemplar el terreny. D'altra banda, les raons per les quals van decidir marxar del seu país d'origen que més abunden, són per motius econòmics, ja que la majoria d'entrevistats vivien a països subdesenvolupats o bé en vies de desenvolupament.

El sentiment que van experimentar la majoria d'alumnes entrevistats alhora de marxar del seu país d'origen, va ser el de tristesa. De totes maneres, en alguns casos també es detecta la curiositat i fins i tot, la felicitat per tal de poder experimentar un país totalment desconegut per a ells. D'altra banda, els immigrants que van marxar del seu país matern més tard de l'edat dels cinc anys, se'n recorden perfectament de qui els hi va dir que haurien de marxar i de la forma que els hi va dir.

Alhora de preguntar "on creus que haguessis set més feliç, aquí o bé al teu país" la majoria de nois responen que al seu país d'origen, ja que encara mantenen uns vincles emocionals molt forts amb el seu país matern. Així doncs, en més del 90% dels casos el sentiment ètnic supera el 60%. Després de l'anàlisi de les entrevistes, he pogut observar que aquelles cultures amb un sentiment ètnic més elevat són les procedents de l'Àfrica, és a dir, on la cultura és més peculiar i es presenta més diferenciada a la catalana.

La majoria dels immigrants entrevistats, asseguren que el primer dia d'escola va ser molt dur, ja que pràcticament tots, en excepció d'aquells que van arribar amb una edat inferior als tres anys, no coneixien ni una paraula de la llengua del país d'acollida. De totes maneres, molts d'ells afirmen que va ser gràcies a l'esperit d'acollida del centre on es van escolaritzar, que van poder superar el procés d'integració sense gaires entrebancs. Tots els alumnes entrevistats asseguren que el seu procés d'integració no ha durat més de dos anys. Exactament tots els immigrants els quals se'ls hi ha realitzat l'entrevista, van anar a l'escola al país d'origen i asseguren que el sistema educatiu dels seus països és molt diferent al català:

- Marroc: Professors molts durs (la majoria d'ells els picaven), poc respectuosos però molt respectats i contingut treballat molt més difícil. **Nivell educatiu més alt.**
- Mali: Classes barrejades de diferents edats. Treballen continguts molt bàsics. **Nivell educatiu més baix.**
- Portugal: Professors semblants als de Catalunya, el sistema educatiu comença més tard (primària). **Nivell educatiu semblant.**
- Romania: Els professors t'exigeixen molt, contingut més difícil. **Nivell educatiu més alt.**
- Alemanya: L'alumne entrevistat no va ser escolaritzat a Alemanya. **Nivell educatiu més alt.**
- Sud-Amèrica: Els professors són molt durs i t'exigeixen molt més. **Nivell educatiu més alt.**

D'altra banda, la majoria d'alumnes prefereixen els professors i l'escola que es van trobar un cop van arribar a Catalunya..

Molts pocs alumnes entrevistats han rebut mai cap ajut o bé cap beca, en excepció d'algun d'ells que recorda haver disposat d'una tímida ajuda a nivell exterior.

Únicament un dels alumnes entrevistats, el Gonçalo, va anar a classes per aprendre l'idioma i la resta, el van aprendre a la mateixa escola. Dos dels alumnes que van anar a l'escola Dr. Ferrer recorden haver disposat de l'aula d'acollida fet que els va ajudar molt a aprendre l'idioma d'una forma més ràpida i eficaç.

Tots d'ells es posen d'acord en el fet que la màxima dificultat a l'hora d'arribar al país d'acollida, és l'aprenentatge de la llengua vehicular. Un cop s'ha assolit aquest coneixement, la majoria d'ells consideren que ja s'ha completat el procés d'integració.

Actualment, pocs alumnes troben difícil el contingut que treballen a classe, ja que al llarg dels anys, ja s'han pogut anar acostumant.

La majoria dels alumnes entrevistats, mantenen una bona relació tant amb els professors com amb els companys de classe. Molts d'ells coincideixen en el fet que en el moment que van començar a patir més comentaris discriminadors, va ser quan van entrar a l'educació secundària, és a dir, a 1r d'ESO. Tot i això, alguns d'ells (africans), encara se senten molts cops rebutjats i exclosos per la resta d'alumnes autòctons.

Gràcies a les entrevistes realitzades he pogut observar que les cultures que s'agrupen més entre elles dins l'institut, especialment a l'hora del pati, són les procedents d'Àfrica i en concret, els magribins. La resta de cultures, presenten més amics autòctons que immigrants. D'altra banda, la majoria d'ells encara presenten amics i molts familiars al seu país d'origen, que van a visitar-los preferentment cada any.

En general, cap dels alumnes entrevistats nota un cert caràcter discriminador dels professors vers els alumnes immigrants, i per tant, consideren que són tractats d'una forma justa.

A l'hora del pati, aquells alumnes que estan del tot integrats dins el país, realitzen activitats normals i corrents amb la resta d'alumnes, però en canvi, aquells que es presenten menys integrats a nivell relacional, se'n van a la biblioteca a fer feina. Els marroquins, especialment a l'hora del pati, tendeixen a agrupar-se entre ells, això sí, els dos gèneres mai no es presenten agrupats.

De totes maneres, tots els alumnes immigrants es relacionen també amb un alt nombre d'alumnes autòctones.

La rutina diària en sortir de l'institut, en la majoria dels casos, és la mateixa: dinar, veure la televisió, fer els deures i sortir amb els amics.

La majoria d'alumnes immigrants no fan extraescolars i en molts pocs casos n'han fet mai. De totes maneres, he pogut observar que aquells alumnes que fan o han fet algun cop alguna extraescolar són els que presenten una millor integració. Així doncs, crear ambients socials pot ser un dels molts factors determinants en el procés d'integració.

La totalitat dels alumnes entrevistats, a casa parlen l'idioma matern, és a dir, l'idioma del país d'origen. De totes maneres, en la majoria dels casos, practiquen el català i en alguns casos el castellà amb els germans. D'altra banda, pràcticament tots els alumnes marroquins ens han explicat que la seva mare era l'única persona de la casa que no hi parlaven, en algunes ocasions, el català o el castellà. Aquest fet és molt recurrent entre les famílies marroquines, ja que la imatge de la dona està molt poc valorada i pràcticament no participa a la vida social.

Els alumnes que practiquen alguna religió són els següents:

- Gonçalo André Pólvora Dos Reis- **Cristiana Catòlica**
- Niakalé Konate- **Islam**
- Samia Bakkal- **Islam**
- Fadma Ouachra- **Islam**
- Mohamed El Ouardi- **Islam**
- Ilham Lamrani- **Islam**
- Ioana Popa- **Cristiana Ortodoxa**

Tots els alumnes nombrats presenten un fort sentiment religiós (+80%) i la practiquen de forma voluntària. Encara que la majoria d'alumnes considerin que no ha de ser una dificultat per encaixar dins el país d'origen les pràctiques religioses, cal remarcar que aquests set alumnes, són els que presenten una integració més baixa a Catalunya. D'aquesta manera pot ser que ells no se n'adonin però alhora, les pràctiques religioses els poden condicionar alhora d'integrar-se a nivell relacional.

Tots els alumnes que practiquen l'islam, fan el ramadà, i cada una d'ells m'ha explicat la seva versió, amb petites diferències depenent de la zona on van viure.

D'altra banda, cap de les noies entrevistades els hi agradaria portar vel islàmic, fet que pot significar una possible evolució, ja que el hijab, entre d'altres coses, és un símbol de submissió vers l'home. D'altra banda, també han explicat totes elles que ningú els obliga ni els obligarà, si elles no volen, a portar mocador.

El pensament dels nois marroquins, en canvi, no lliga gaire amb el de les noies, ja que consideren que n'han de portar. De totes maneres un d'ells assegura que ara ja no és tant normal que les dones marroquines portin mocador i que l'han de portar si el volen portar.

Tots els alumnes entrevistats es volen treure l'ESO. D'altra banda, tots menys un d'ells, que té pensat fer un cicle formatiu, volen fer batxillerat i més endavant treure's una carrera. Així doncs, aquí queda demostrat que no depenent de l'origen les teves expectatives són més altes o més baixes. Tots ells disposen de la suficient llibertat per poder escollir entre continuar o no els estudis. Alguns d'ells tenen pensat marxar cap al seu país d'origen més endavant, per tal d'aspirar a una millor formació.

En general, tots ells consideren que el tracte de la gent vers els immigrants depèn del país d'origen i també de la cultura, i consideren també que molt sovint, el tracte és molt incorrecte i inadequat.

La gran majoria dels alumnes entrevistats senten que ja han completat el procés d'integració i que el van completar al moment d'aprendre l'idioma. De totes maneres, el què potser no saben molts d'ells, és que dins el procés d'integració hi intervenen molts més factors a part de l'idiomàtica. Així doncs, podem dir que un elevat nombre d'immigrants, encara estan lluny d'aconseguir superar el procés d'integració a Catalunya.

-Conclusions finals

Així doncs, després d'haver tingut la gran oportunitat de poder conèixer una petita part de la vida dels diferents joves immigrants entrevistats, he arribat a les següents conclusions finals i d'àmbit genèric:

- El caràcter tancat és un dels principals problemes en què es troben els diferents joves que han d'emigrar i sovint passa per sobre del país d'origen.
- El materials i els recursos que presenten les escoles ajuden molt positivament a la integració de l'alumne: Dos dels alumnes entrevistats asseguren que van poder assistir a l'aula d'acollida de l'escola i gràcies a ella, van adquirir la llengua d'una forma molt ràpida i eficaç.

- La principal dificultat en què es troben la majoria de joves immigrants és el desconeixement de l'idioma.
- Les pràctiques religioses condicionen l'establiment de vincles relacionals.
- Aquells joves arribats al país d'origen a una menor edat, presenten una integració més bona.
- No depenent de la cultura la integració serà millor o pitjor, ja que amb l'elaboració de les entrevistes n'hem pogut veure un exemple molt clar:
La Ioana prové de Romania a l'igual que la Cristina. D'una banda, la Cristina s'ha integrat d'una forma excel·lent a Catalunya, en canvi, la Ioana pràcticament no manté vincles relacionals a causa de la seva personalitat tancada.
- El procés d'acollida inicial i de les expectatives inicials, és un factor determinant en el procés d'integració de l'alumne.
- La bona acollida dels alumnes autòctons ajuda d'una forma molt positiva als alumnes nous.

-Observacions

- Quan preguntaves als marroquins si practicaven alguna religió deien que no. Erets tu mateix el que havies de dir: i l'islam? I deien “ a, bueno clar”. La conclusió en què es pot arribar és que no la consideren una religió, la consideren una forma de vida, una cosa del tot normal que ja la porten dins seu des del moment de néixer.
- Els magribins entrevistats només parlen l'idioma vehicular amb el pare, en canvi amb la mare parlen l'idioma del país d'origen. Això significa que les dones marroquines surten en un segon pla, inferior al del pare.
- Pocs cops els alumnes magribins parlaven de la mare.
- Els professors dels magribins entrevistats eren molt durs i els picaven pràcticament a tots.

11.4. La diversitat cultural vista des de diferents punts de vista

He cregut necessària l'aportació de diferents punts de vista de la diversitat cultural, concretament, la diversitat cultural dins els centres educatius. D'aquesta manera, he realitzat una enquesta a 15 professors de diferents departaments de l'IES Miquel Bosch i Jover, per tal de saber com afronten, dia a dia, la diversitat cultural dins l'aula. D'altra banda, també he repartit una enquesta a 40 alumnes dels diferents cursos de l'ESO, per tal de conèixer els vincles relacionals que mantenen amb els alumnes immigrants.

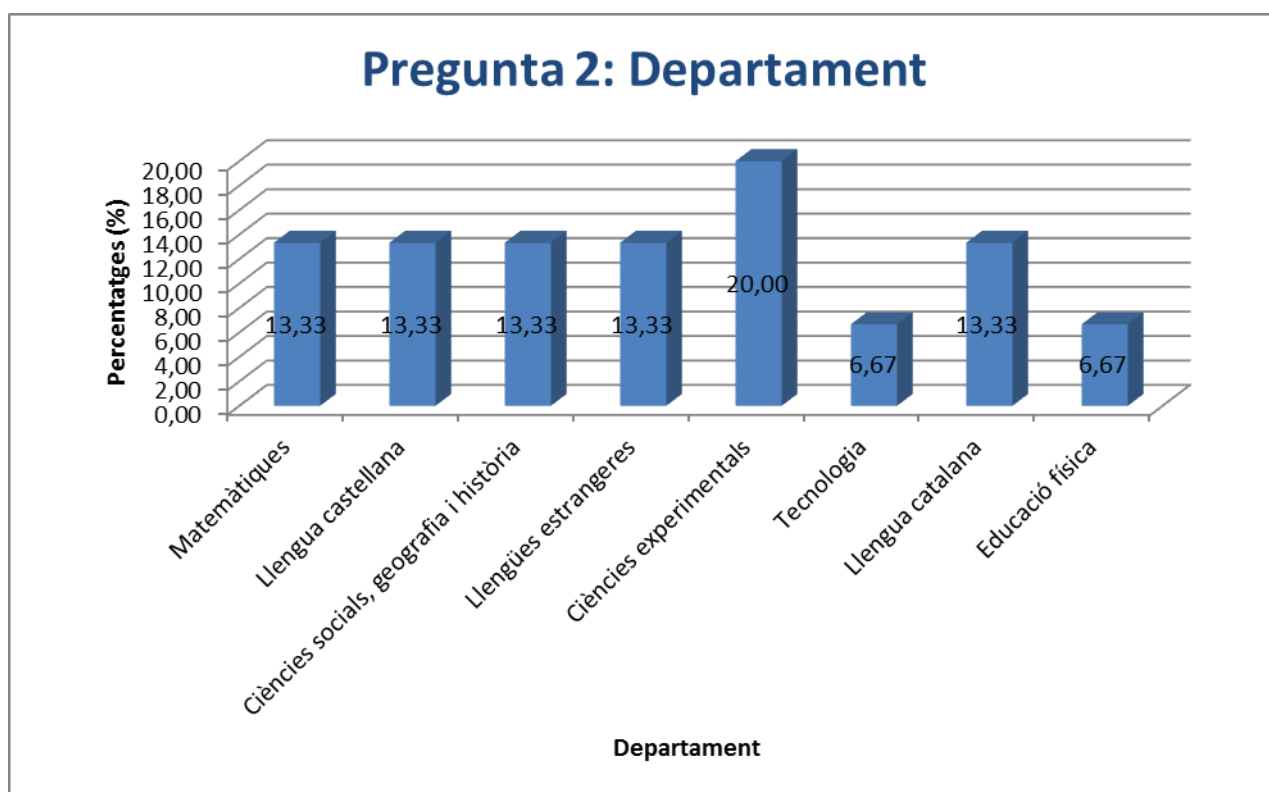
Finalment, al darrere de les dues enquestes, tant pels professors com pels alumnes, trobàvem un petit qüestionari sobre la immigració en general. Servia única i bàsicament per acabar d'aclarir aquelles preguntes en què l'alumne o el professor no havia marcat cap resposta, per tal de no marcar-la a l'atzar i fer-ho tenint en compte la seva concepció sobre el tema.

11.4.1. Gràfiques i conclusions de les enquestes realitzades al professorat

A partir del repartiment de les enquestes a una part representativa del professorat de l'institut Miquel Bosch i Jover, he pogut arribar a diverses conclusions, representades també per les gràfiques que trobareu a continuació. D'altra banda, podreu observar que algunes de les respostes estan representades des del punt de vista del departament. Únicament he incorporat aquesta especialització a aquelles preguntes on es podia observar d'una forma clara, les diferents corrents dels departaments de l'IES. Així doncs, quan no es presenti la gràfica segons el departament, s'associarà el fet que les opinions dels diferents departaments, es presenten d'una forma homogènia.

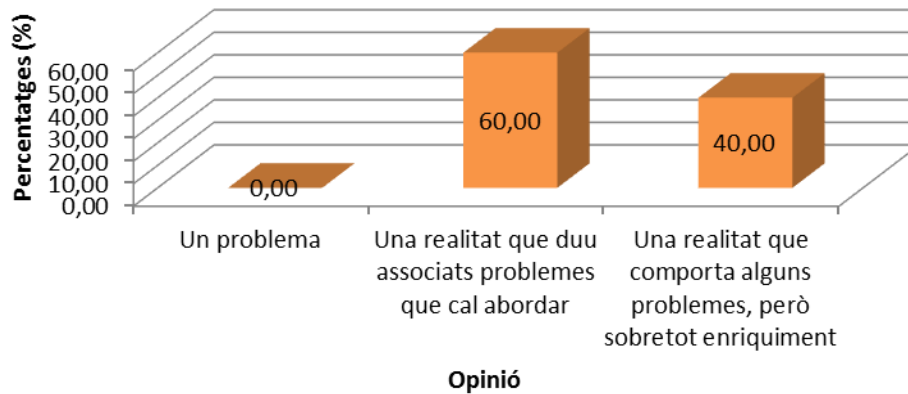
Les enquestes es van repartir a concretament 15 professors de l'IES Miquel Bosch i Jover. Un cop realitzada la mostra, es van repartir presencialment les enquestes als professors de cada departament; dos professors (dones) del departament de matemàtiques, dos professors (dones) del departament de llengües estrangeres, dos professors (dones) del departament de llengua catalana, dos professors (un home i una dona) del departament de llengua castellana, tres professors del departament de ciències experimentals (un home i dues dones), un professor del departament de tecnologia (home), dos professors del

departament de llengua catalana (dones) i finalment, un professor del departament d'educació física (dona).

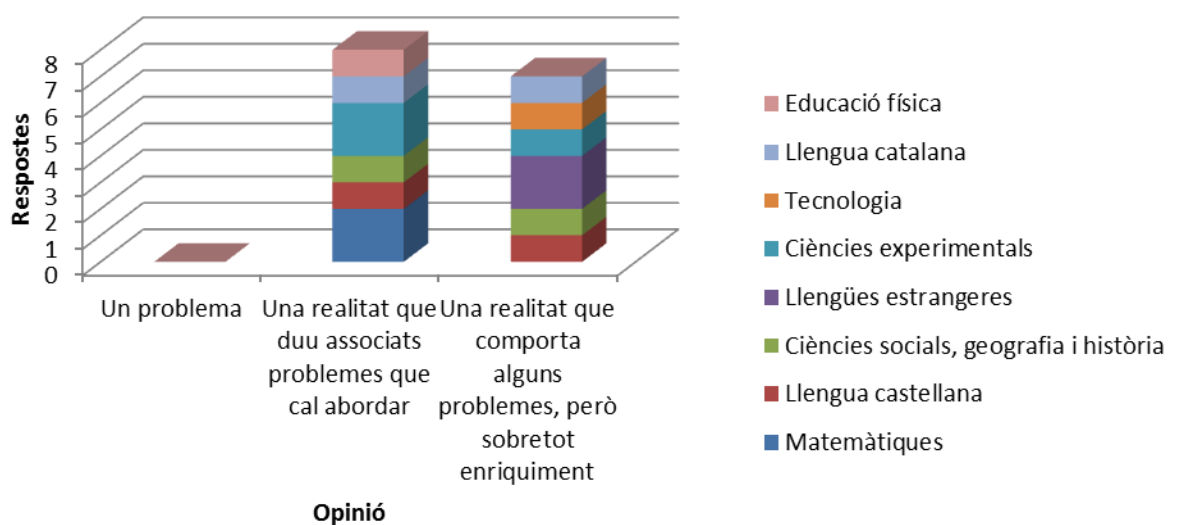


Les gràfiques es van repartir a una mostra representativa de tot el professorat de l'IES Miquel Bosch i Jover. Així doncs, la classificació que es va decidir realitzar, no va ser per edats, sinó per departaments. D'aquesta manera vàrem poder conèixer d'una forma molt genèrica i orientativa, els corrents que representen cada sector (científic/tecnològic i humanístic/social).

Pregunta 3: La presència d'alumnat immigrant ho considero...

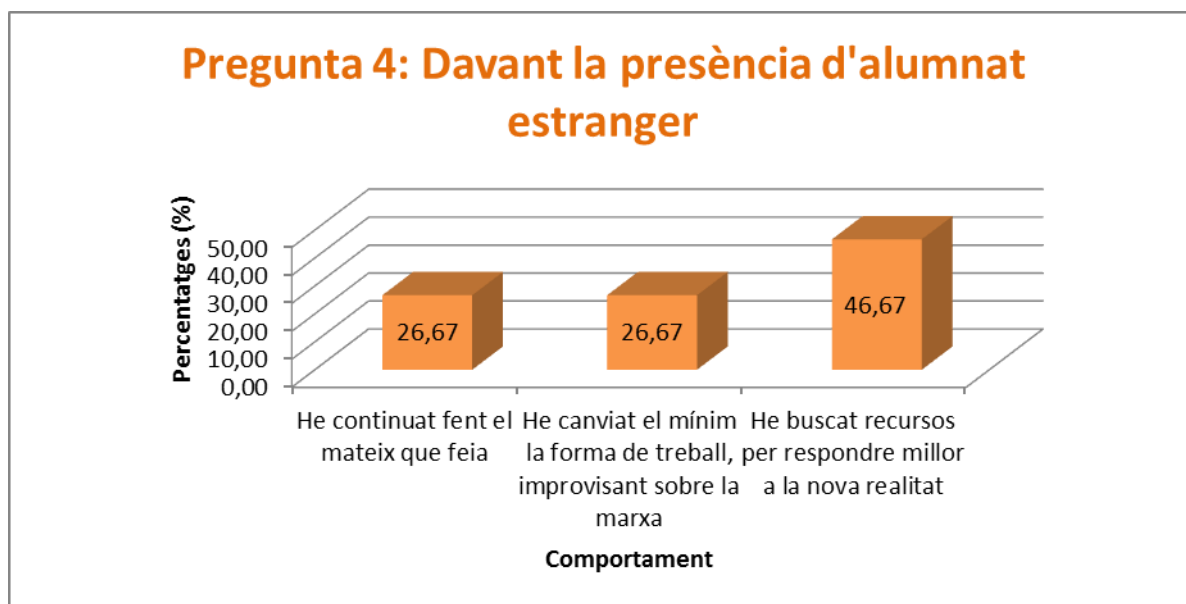


Pregunta 3: La presència d'alumnat immigrant ho considero...



A la primera pregunta (pregunta 3 si tenim en compte la pregunta de sexe i departament), trobem que cap professor de l'IES considera que la presència d'alumnat immigrant sigui un problema. D'altra banda, podem veure que el professorat es decanta d'una forma significativa (60%) en el fet que la presència d'alumnat estranger és una realitat que duu associats problemes que cal abordar. Menys del 50 %, concretament el 40 %, considera que la presència d'alumnat immigrant és una realitat que comporta problemes, però que aquests

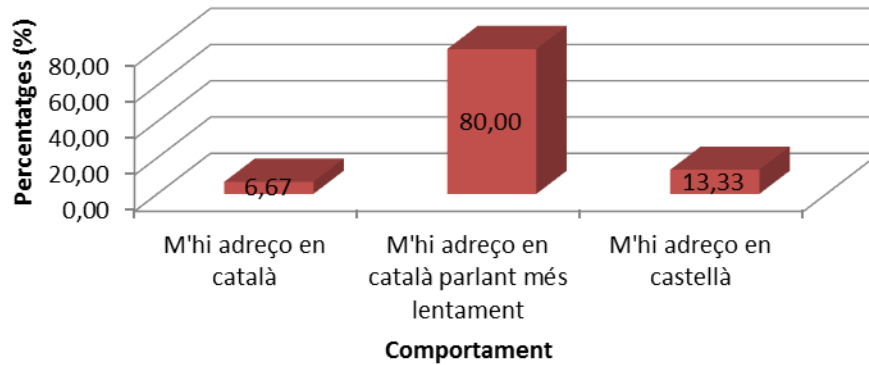
són poc significatius en comparació del grau de coneixement que s'adquireix sobre el tema. Els professors que s'han decantat per la segona resposta són majoritàriament de ciències, tecnologia i també d'educació física. D'aquesta manera, podem arribar a la conclusió que concretament en aquesta pregunta, els humanístics i els socials són més propensos a la afirmació que la diversitat cultural comporta enriquiment. El resultat extret de la pregunta és molt positiu, ja que tots els professors consideren que s'ha d'afrontar la nova realitat amb els recursos necessaris, és a dir, no s'ha d'abandonar i deixar de banda.



En la quarta pregunta, trobem que davant la presència d'alumnat estranger, la majoria del professorat ha buscat recursos per poder respondre a la nova realitat (47 %). D'altra banda, els que han optat per les dues altres opcions (he continuat fent el mateix que feia i he canviat el mínim la forma de treball, improvisant sobre la marxa), es presenta a les dues amb la mateixa quantitat (27%).

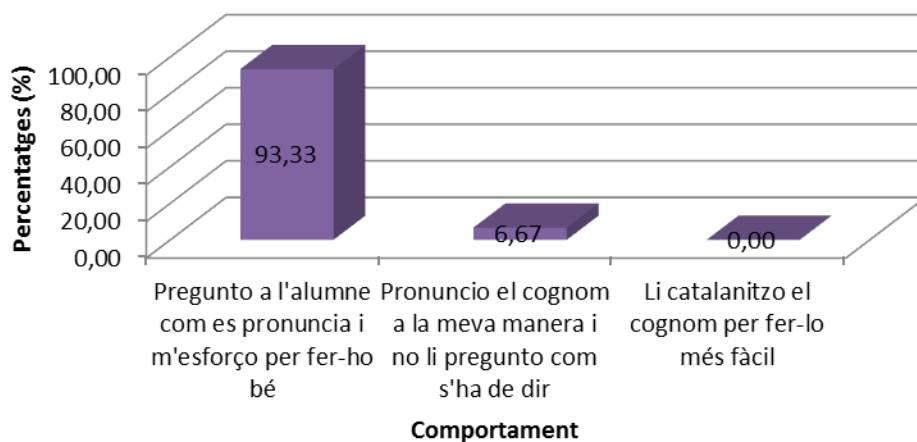
Hem de tenir en compte també, que més del 50 % dels professors enquestats, ha preferit continuar fent sobre la marxa, sense mirar d'atendre d'una forma específica a l'alumnat immigrant.

Pregunta 5: Quan em dirigeixo a un alumne estranger que no conec...



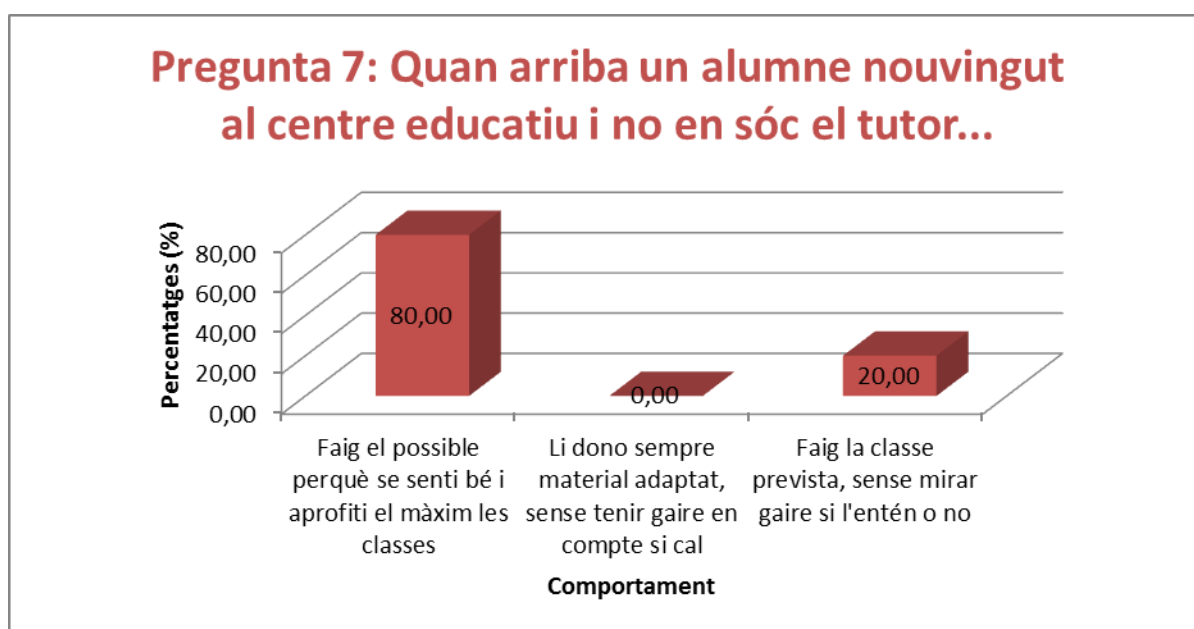
A la següent pregunta, trobem que la majoria de professors enquestats (80 %) quan s'han de dirigir a algun alumne estranger que no coneixen, s'hi dirigeixen en català però parlant d'una forma molt pausada. Una petita part (6,67 %) s'hi dirigeix en català parlant a velocitat normal i un 13,33 % s'hi dirigeix en castellà. És un fet corrent que quan els professors no coneixen a l'alumne amb el qual es dirigeixen i saben que aquest prové d'un altre país, li parlin el català d'una forma més lenta o bé directament el castellà. De totes maneres és molt positiu que gairebé tots els professors enquestats tendeixin a parlar-li amb la llengua vehicular.

Pregunta 6: Quan passo llista i trobo un cognom que no sé pronunciar...



Els professors enquestats els trobem agrupats d'una forma molt homogènia a l'hora de decidir com pronunciar el cognom de l' alumne immigrant. La gran majoria (93,33%), prefereixen preguntar-li a l'alumne quina és la forma en què s'ha de pronunciar. D'altra banda, únicament el 6,67% dels professors, el pronuncien de la manera que els hi surt, i cap professor opta pel fet de catalanitzar-li el cognom.

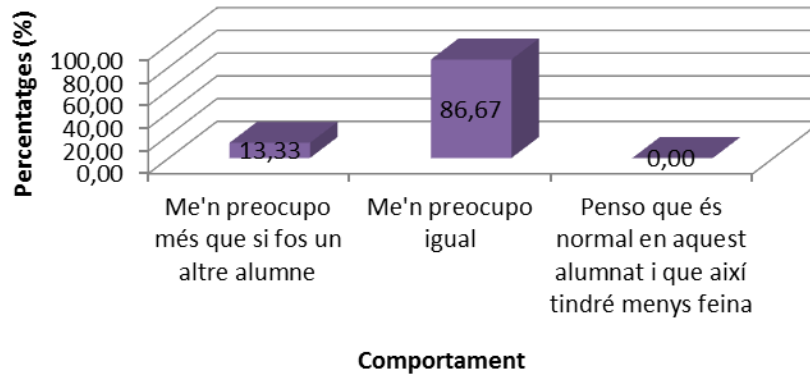
Tot i haver dit anteriorment que el fet de parlar en català a l'alumne immigrant és un fet positiu, canvia alhora de pronunciar el seu nom o bé cognom. Quan es pronuncia el cognom (sol costar), és preferible que es preguntí com s'ha de pronunciar, ja que d'aquesta manera, l'alumne se sentirà comprès i també sentirà que el professor respecta el seu cognom i per tant, d'una forma indirecta, també considerarà que respecte la seva cultura.



A la següent pregunta, trobem que la majoria de professors (80 %) fan el possible perquè l'alumne se senti bé dins la classe i la pugui aprofitar al màxim. De totes maneres, dos de cada deu fan la classe prevista sense donar gaire importància a l'alumne nouvingut.

El què sí que és veritat, és que és del tot innecessari donar material adaptat a l'alumne si el professor no sap en la situació en què es troba. D'aquesta manera, de vegades és millor mirar que se senti còmode a la classe i pugui aprofitar, ni que sigui mínimament, els continguts que es treballen a classe.

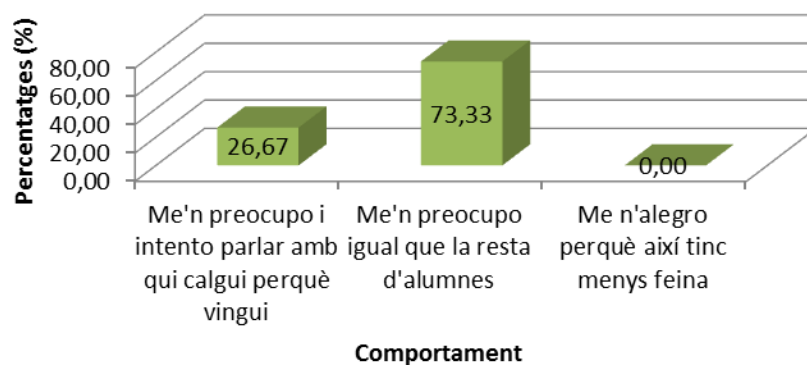
Pregunta 8: Quan un alumne immigrant falta sovint a classe...



La majoria dels professors enquestats (87%), quan un alumne immigrant falta sovint a classe, se'n preocupen amb la mateixa intensitat que si fos un altre alumne. Una petita part dels professors, concretament el 13,4 %, se'n preocupen més que si fos un alumne autòcton i cap dels professors enquestats, se n'alegren per l'alleugeriment de la feina.

El que està molt bé és preocupar-se per l'alumne i mirar si hi ha algun factor resoluble i que pot ajudar a l'alumne a venir a les classes. De totes maneres, el què sol passar a vegades és el fet de la discriminació positiva, és a dir, la sobreprotecció de l'alumne immigrant. Aquest és un fet que molesta molt als alumnes immigrants ja que se senten diferents a la resta. D'aquesta manera, la millor opció és tractar-los de la mateixa forma, és a dir, amb igualtat de condicions que la resta d'alumnes.

Pregunta 9: Quan un alumne immigrant falta sovint a les sortides...

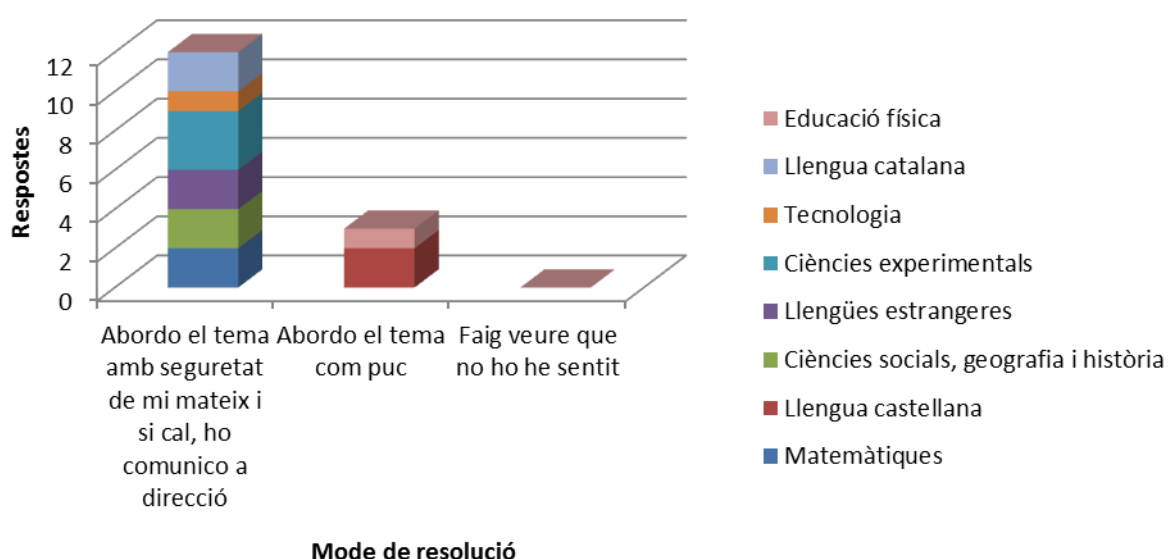


Aquesta pregunta està molt relacionada amb l'anterior, ja que a l'igual que a l'altra, la gran majoria dels professors enquestats (73,33 %) estan d'acord en el fet que quan un alumne immigrant falta a les sortides, la preocupació ha de ser similar a la que s'esdevé amb l'alumnat autòcton. De totes maneres, la opció a) que seria similar a la mateixa opció a) de la pregunta anterior, ha augmentat un 13,34 %, resultat que ha duplicat la opció a) de l'exercici anterior. Una de les raons per la qual els professors en aquesta pregunta opten pel fet de fer el possible perquè l'alumne es presenti a les classes, és segurament perquè el recorregut que han de seguir és més fàcil. En l'altra pregunta, per fer possible que l'alumnat assisteixi a classe, cal primer parlar i comunicar-se amb la família de l'alumne immigrant. En aquesta pregunta, únicament cal parlar amb l'alumne immigrant per saber els fets pels quals no va a les excursions i intentar solucionar-ho.

A l'igual que la pregunta anterior, ningú ha optat per la tercera resposta.



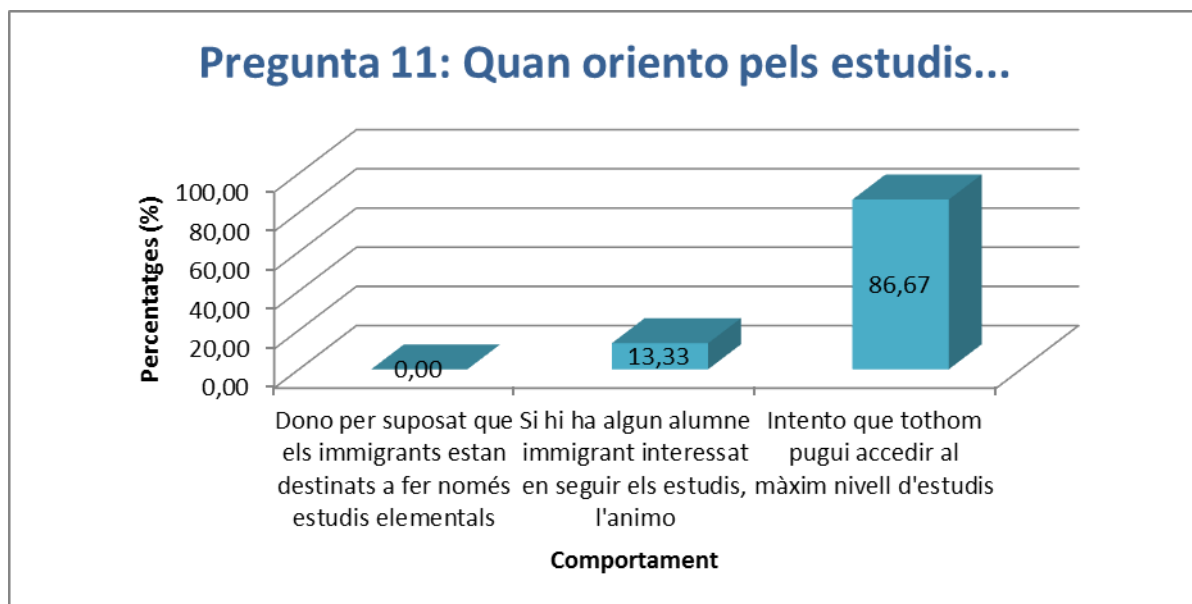
Pregunta 10: Quan a l'aula es manifesten actituds racistes...



La majoria dels professors enquestats (80 %) en la pregunta sobre el seu comportament quan es manifesten actituds racistes a l'aula, asseguren que aborden el tema amb seguretat d'ells mateixos. De totes maneres, trobem dos de cada deu professors els quals se'ls hi va realitzar l'enquesta, que asseguren que aborden el tema com poden. D'altra banda no trobem cap professor que faci veure que no ho ha sentit.

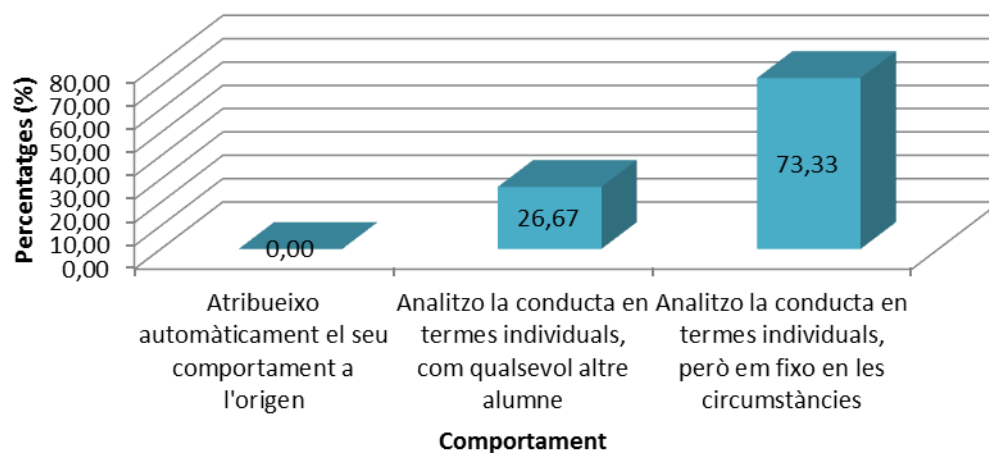
Hem de tenir en compte que és molt difícil a l'hora d'actuar amb circumstàncies semblants. Són situacions difícils i especialment incòmodes, tant per l'alumne immigrant com pel professor. D'aquesta manera, també es difícil mantenir la calma i abordar al tema amb seguretat, ja que de vegades les circumstàncies no t'ho permeten. De totes maneres, podem veure que els professors de l'INS actuen d'una forma excel·lent.

D'altra banda, veiem que aquells que actuen amb més, per dir-ho d'alguna manera, por, són els professors del departament de llengua castellana i educació física. De totes maneres, no hem de generalitzar ja que molts professors d'aquests departaments no han estat enquestats. Hem de remarcar també que el comportament en què es respon aquest tipus de situació, depèn en gran mesura de la fermesa en el caràcter, més que del departament.

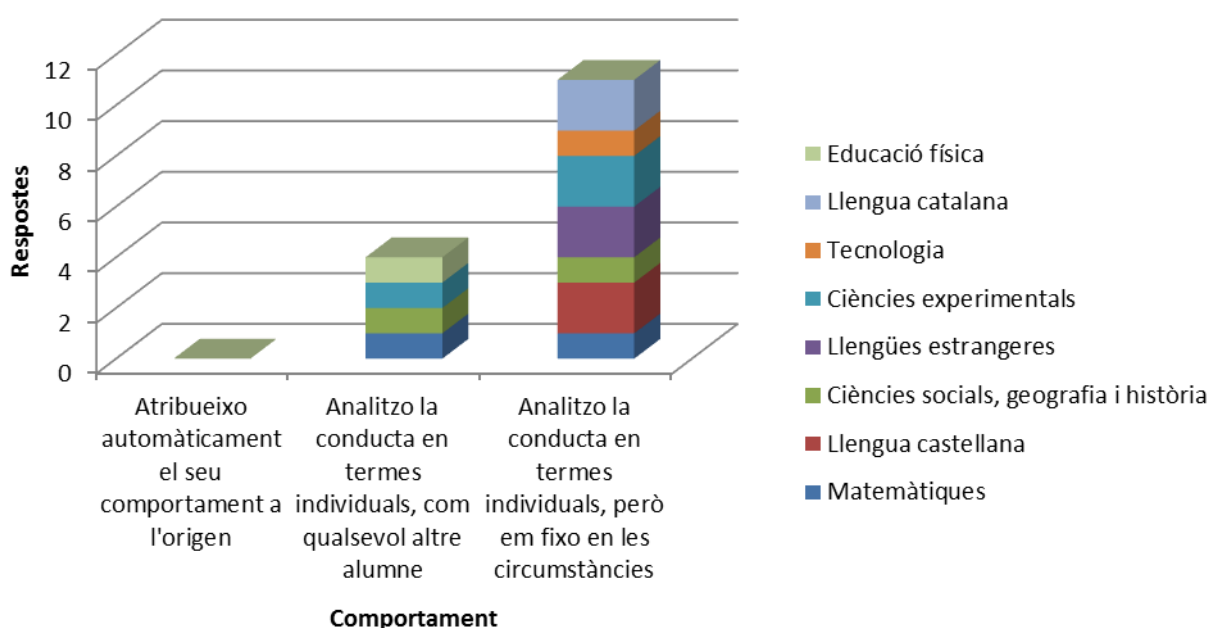


A la pregunta sobre la orientació dels estudis, podem veure que la gran majoria del professorat enquestat (86,7 %) intenta que tots els alumnes puguin accedir al màxim nivell d'estudis. D'altra banda, no n'hi cap d'ells que es deixi emportar pel prejudici que es fonamenta en el fet que els alumnes immigrants, estan destinats a fer estudis elementals. De totes maneres, trobem que un 13,33 del professorat, tan sols impulsa a aquells alumnes interessats, és a dir, aquells immigrants que estan disposats a seguir estudiant. De totes maneres, els resultats són molt bons, ja que pràcticament el 90 % del professorat busca assolir un objectiu bàsic però alhora d'allò més important: Que tots els seus alumnes puguin accedir al màxim nivell d'estudis, tenint en compte però la capacitat de cada alumne.

Pregunta 12: Quan interpreto el comportament d'algun alumne estranger...



Pregunta 12: Quan interpreto el comportament d'algun alumne estranger...



La última pregunta es referia a la interpretació del comportament d'un alumne d'origen immigrant. La gran majoria de professors (73,4 %), analitzen la conducta en termes individuals, però fixant-se en les circumstàncies. D'altra banda hi ha un sector del professorat (26,7 %), preferentment de lletres, que analitza la conducta en termes individuals, com qualsevol altre alumne. Un altre factor que podem observar a la gràfica és

que els professors no es deixen emportar pels estereotips fomentats per la societat, ja que no hi ha cap professor enquestat que atribueixi automàticament la conducta a l'origen ètnic de l'immigrant.

Cal remarcar que sempre és bo fixar-se amb les circumstàncies, ja que són un factor clau i del tot condicionant en el comportament de l' alumne. En la majoria dels casos, és bo tractar a tots els alumnes com a iguals, però en aquest cas en concret, és necessari no generalitzar i analitzar el comportament d'una forma individualitzada.

-Conclusions generals

Cal remarcar i afirmar que el professorat del centre, generalment, s'ha adaptat a les circumstàncies i a les problemàtiques derivades de la immigració i alhora, ha sabut veure d'una forma crítica els beneficis que s'hi amagaven al darrere. El nombre de prejudicis entre els professors enquestats és nul, ja que en algunes preguntes que hi havia la possibilitat de caure en algun estereotip clàssic, tots els professors l'han sabut esquivar perfectament. D'aquesta manera, el centre es troba davant uns professors del tot competents que s'han sabut adaptar a la nova realitat d'una forma excel·lent.

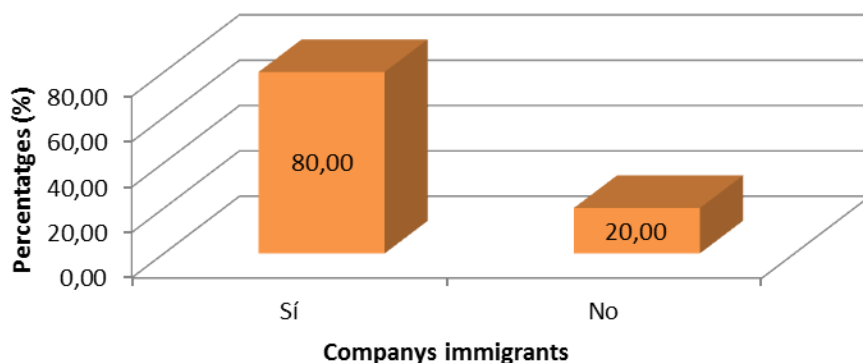
De totes maneres cal dir també que les enquestes únicament són orientatives i possiblement, no el suficient representatives, ja que l'actitud del professorat ha estat molt conservadora, és a dir, s'ha mantingut ferma al compartament ideal, anti-discriminatori. El motiu pel qual es produeix aquesta situació és segurament per la por a tenir un pensament divers i diferent del correcte.

11.4.2. Gràfiques i conclusions de les enquestes realitzades a l'alumnat

A partir del repartiment de les enquestes a una petita part representativa de l'alumnat del centre, podem arribar a diferents conclusions, representades també per les gràfiques que trobareu a continuació. D'altra banda, hem cregut innecessària l'elaboració de les gràfiques basant-nos en el curs dels alumnes, ja que un cop observades les diferents enquestes, les opinions es trobaven homogènies i poc diversificades entre els diferents cursos.

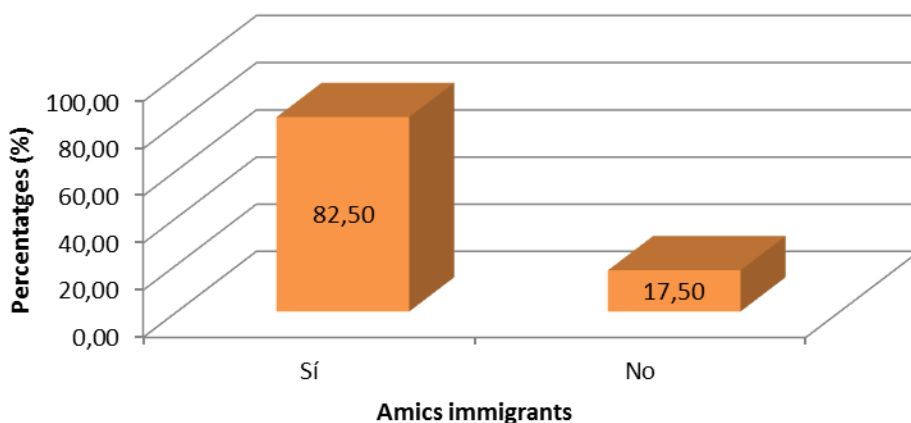
Les enquestes es van repartir a concretament 40 alumnes de l'IES Miquel Bosch i Jover. Un cop realitzada la mostra, es van repartir presencialment les enquestes als alumnes de cada curs; deu alumnes de 1r d'ESO (cinc nois i cinc noies), nou alumnes de 2n d'ESO (cinc nois i quatre noies), dotze alumnes de 3r d'ESO, 7 nois i cinc noies i finalment, nou alumnes de 4t d'ESO (4 nois i cinc noies). D'aquesta manera, l'enquesta finalment es va repartir a 21 nois i 19 noies del centre.

Pregunta 3: Tens cap company de classe immigrant?

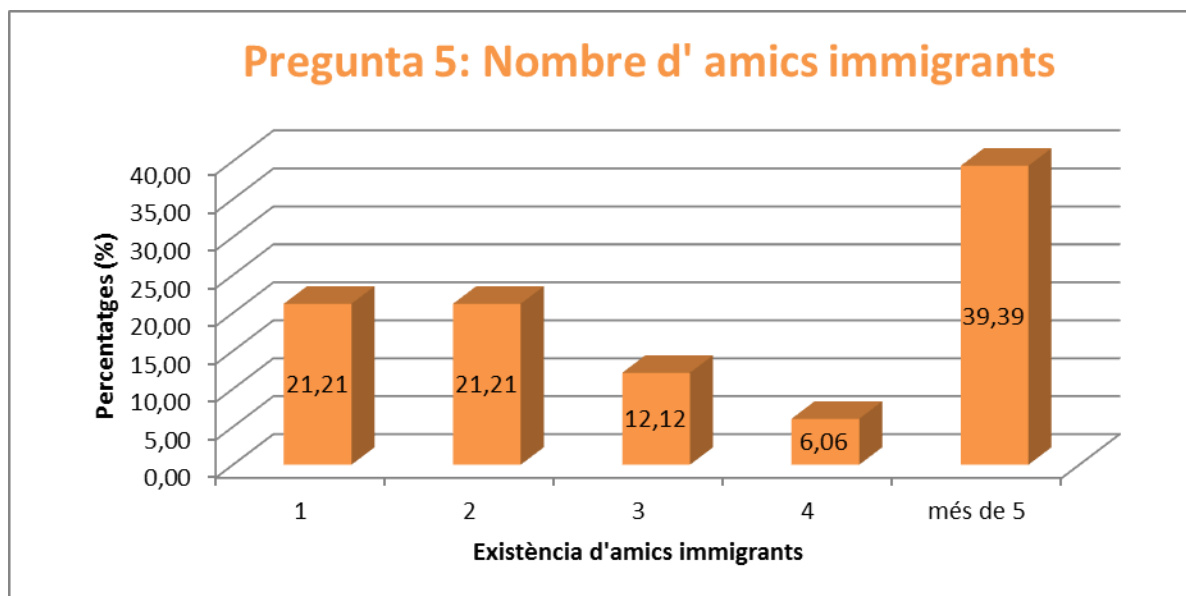


A la primera pregunta (la tercera si contem la pregunta d'edat i sexe) podem observar que la majoria d'alumnes autòctons (80 %) comparteixen l'aula ordinària amb alumnes immigrants. De totes maneres, cal remarcar que molts d'ells creuen que a la seva classe no hi ha cap alumne immigrants i en realitat, n'hi ha més d'un . Aquest fet sol passar especialment amb aquells alumnes que no semblen immigrants i per tant, tampoc ho són considerats.

Pregunta 4: Tens cap amic immigrant?



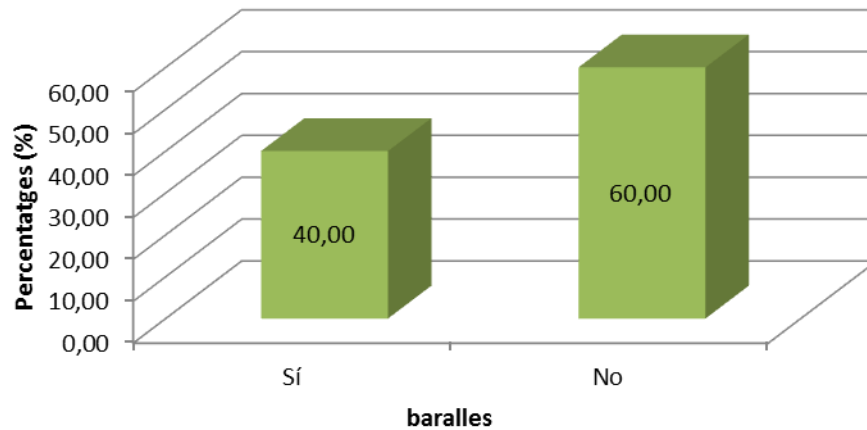
A una mesura encara més elevada que la pregunta anterior (82,5 %), els alumnes autòctons presenten algun amic immigrant. Tan sols el 17,5 % dels alumnes nascuts a Catalunya no es relacionen amb cap alumne immigrant. És una xifra molt baixa, per tant, molt positiva, ja que significa que pràcticament el 85 % d'alumnes autòctons presenta algun amic immigrant.



Del 82, 5 % d'alumnes que presentaven algun amic immigrant a la pregunta anterior, trobem que més del 50 % dels alumnes presenten més de 3 amics immigrants, xifra molt elevada i per tant, extremadament positiva. D'altra banda, la majoria dels alumnes enquestats (39,39 %) que tenen algun amic immigrant, es relacionen amb més de 5 persones d' origen estranger.

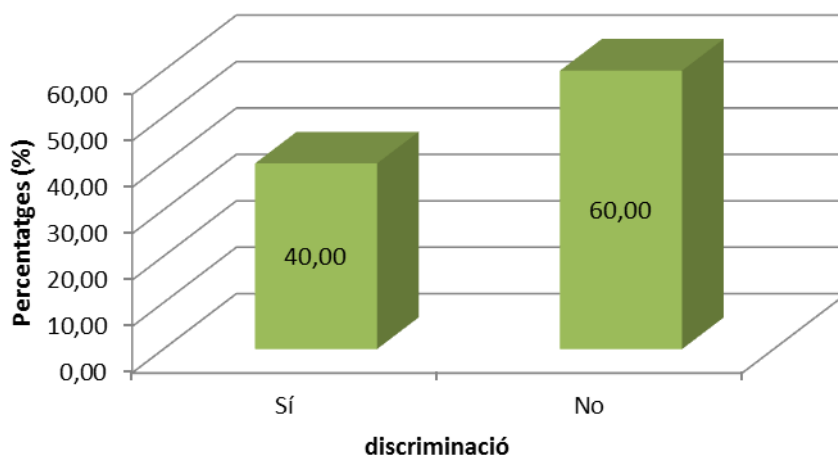
De totes maneres, encara que molts d'ells presentin amics immigrants, segurament seran de països del nord o bé arribats a Catalunya de molt petits. Cal remarcar també que encara que una gran quantitat d'alumnes presentin un nombre elevat d'amics immigrants, podem observar en el qüestionari, que molts d'ells no es presenten amb actituds favorables al fenomen de la immigració.

Pregunta 6: T'has barallat mai amb un alumne immigrant?



A la sisena pregunta, en la qual es preguntava als alumnes autòctons entrevistats si s'havien barallat algun cop amb algun alumne immigrant, més de la meitat (60 %) responen que no. D'altra banda, quatre de cada deu alumnes asseguren que algun cop s'han barallat amb algun alumne immigrant. De totes maneres, és una xifra relativament baixa i que no destaca de forma excessiva.

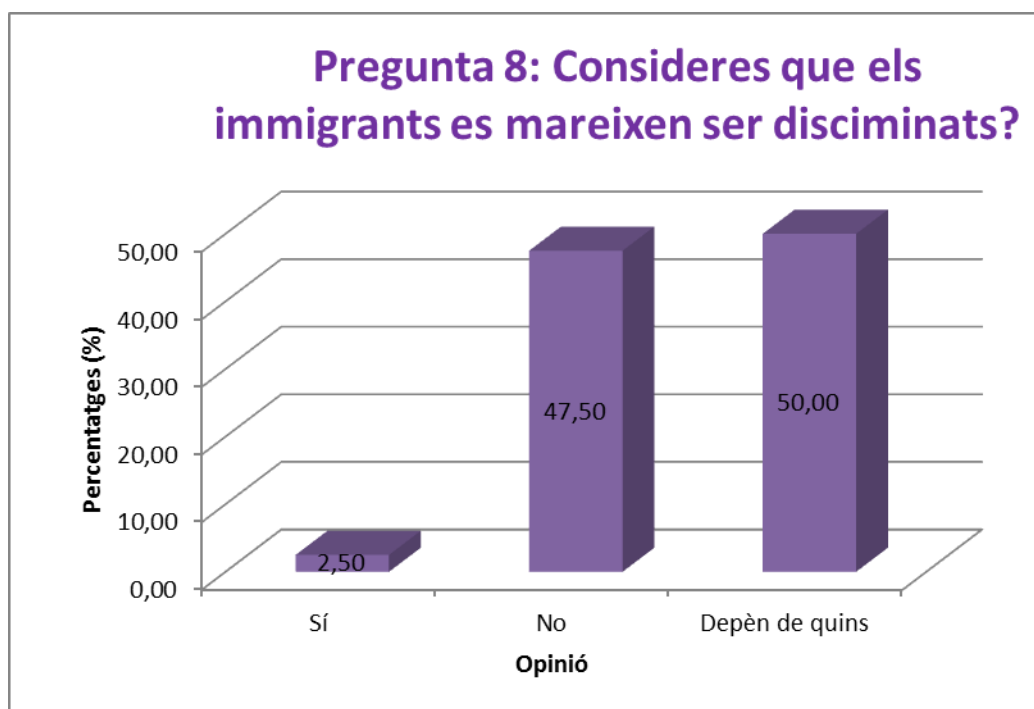
Pregunta 7: Has discriminat mai a un alumne immigrant?



En aquesta pregunta obtenim els mateixos resultats que a la pregunta anterior. Així doncs, possiblement tots aquells alumnes que algun cop s'han barallat amb un alumne immigrant,

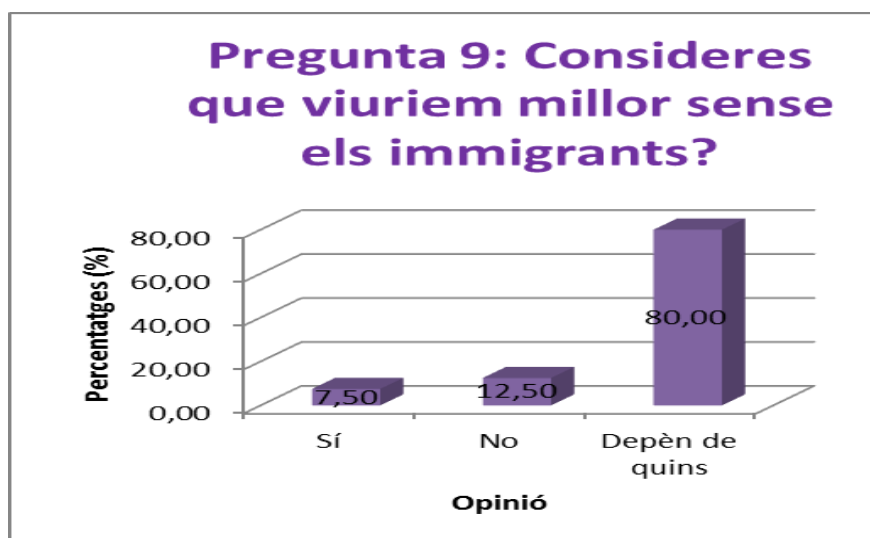
també l'hauran discriminat. Podríem dir que aquesta pregunta i l'anterior van lligades, ja que podria passar perfectament que mai t'haguessis barallat amb un alumne immigrant però en canvi, sí que l'haguessis discriminat. Tot i això, el què va directament lligat és la baralla i la discriminació, ja que en els majors dels casos, segons hem contemplat respecte les entrevistes realitzades als alumnes immigrants del centre, quan es barallaven amb un alumne autòcton, també hi apareixen comentaris racistes o inadequats.

De totes maneres cal remarcar també que moltes vegades es discrimina a un alumne immigrant però en canvi, l'alumne autòcton no considera que l'estigui discriminant. Aquestes ocasions es solen donar a terme quan algun alumne nadiu no fa cas a un alumne immigrant: Quan li pregunta una qüestió a classe, quan no li passa la pilota a l'hora de jugar a bàsquet, entre moltes d'altres situacions rutinàries i del tot corrents. De totes maneres, l'alumnat immigrant detecta de seguida aquestes discriminacions.



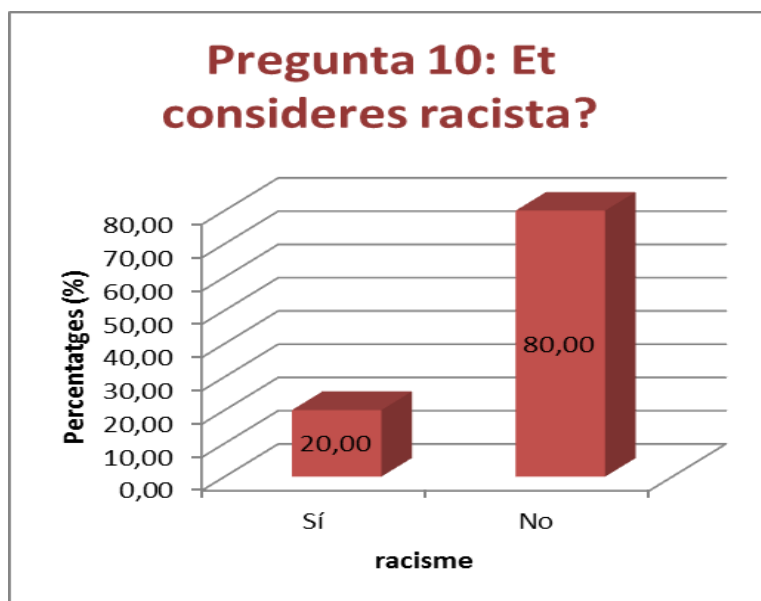
A la pregunta en què es preguntava als alumnes autòctons si creien que els immigrants es mereixien ser discriminats, la majoria d'ells, concretament la meitat, responen que "depèn de quins". D'altra banda, pràcticament el 50% responen que no a la pregunta, assegurant que cap immigrant, independentment del seu origen, es mereix ser discriminat. Finalment, tan sols el 2,50 % dels enquestats, asseguren que absolutament tots els immigrants es mereixen ser discriminats.

Aquesta pregunta és molt interessant de contemplar, ja que és aquí on es poden detectar les discriminacions vers el col·lectiu més desfavorit, majoritàriament l'africà. D'aquesta manera és una forma de dir que algunes persones que presenten un origen determinat, aquelles es mereixeran ser discriminades. És una resposta molt injusta ja que cap persona, independentment del seu origen i caràcter, es mereixeria mai ser discriminada per la resta d'alumnes. A partir de les entrevistes realitzades als alumnes immigrants, hem pogut veure que la situació en què es troben molts d'ells, és molt dura i difícil a causa del reitirament de les actituds discriminatòries.



En aquesta pregunta, la gran majoria d'alumnes enquestats (80 %) han preferit decantar-se pel fet que hi ha immigrants que sense ells viuríem millor, és a dir, el país en general aniria millor. A l'igual que la pregunta anterior, aquesta és una pregunta bastant injusta i poc fonamentada. D'altra banda, tant el nombre de persones que opinen que no viuríem millor sense els immigrants (12,50 %) i els que pensen que viuríem millor sense cap tipus d'immigrant al país (7,50 %), són percentatges poc significatius.

D'aquesta manera podem observar que hi ha una forta discriminació entre algunes cultures ja que moltes d'elles no acaben de ser acceptades pels joves components del país d'acollida.



La pregunta que tractava el fet de si l'alumne es considerava racista, les respostes s'han presentat dividides d'una forma bastant heterogènia. La majoria d'alumnes (80%) no es consideren racistes, però en canvi, el què no acaba de quadrar, és que en la pregunta anterior, la mateixa quantitat (80 %), sumant-li aquells que consideraven que viuriem millor sense cap immigrant (7,50 %), ens dóna que un 87,5 % dels alumnes de l'institut (xifra extremadament elevada) consideren que viuriem millor sense algun tipus d'immigrants, però en canvi, no es consideren racistes. On pretenc arribar amb aquesta observació és que moltes persones que en realitat són racistes, no ho acaben d'acceptar, i tant sols aquells més radicals, accepten que realment presenten certes discrepàncies i prejudicis vers els immigrants.

12.CONCLUSIONS

A partir de l'elaboració i la recerca realitzada en aquest treball, he pogut arribar a un seguit de conclusions que m'han ajudat a entendre amb empatia, la realitat en què es troben la majoria dels joves immigrants.

- He pogut conèixer els diferents factors que dificulten la integració dels joves immigrants, tant en el marc teòric com en el pràctic. És a dir, a partir de la realització de les entrevistes a un seguit d'alumnes immigrants del centre, he pogut entendre les dificultats afegides que comporta el fet d'esdevenir nouvingut, és a dir, el fet d'emigrar cap a un nou país.

- He tingut la oportunitat d'analitzar tots aquells estereotips i prejudicis fomentats per la societat i també, pels mitjans de comunicació i veure que a la majoria d'ells, els falta un raonament teòric, és a dir, una argumentació objectiva per poder defensar les diferents postures. A més a més, aquests prejudicis han estat fomentats i diversificats per la manca de coneixement dels "diferents" i també especialment, per una falta d'empatia.

Així doncs, he pogut trencar amb molts estereotips que en el principi del treball creia que podien ser certs i he arribat a la conclusió que no podem utilitzar el recurs generalitzador, ja que únicament és útil per associar una mentida (prejudici) amb l'immigrant.

Pel fet de ser immigrant, no significa ni molt menys, haver de passar pels mateixos processos migratoris, sentiments, experiències... Tots ells tenen una història completament diferent i per tant, no els podem posar a tots dins el mateix sac.

- He pogut comprovar que moltes de les ajudes que proporcionen diferents entitats i associacions, a la pràctica moltes d'elles, es desconeixen per les diferents famílies immigrades, els joves de les quals, presenten dificultats econòmiques, socials, escolars... Així doncs, a partir d'aquest treball, les diferents famílies immigrades tindran l'oportunitat de contemplar, d'una forma resumida, els possibles recursos dels quals poden disposar.

- Com havia pogut intuir abans de realitzar el treball, pràcticament tots els centres educatius presenten ghettos escolar. Al veure que aquest institut hi ha establert un nombre remarcable de ghettos, he elaborat un petit projecte anomenat *guia'm* per tal de tallar l'arrel des d'un principi, és a dir, des del procés d'acollida. De totes maneres he pogut constatar la intuïció inicial, a l'institut també existeixen guetos. Però he arribat a la conclusió que és molt difícil

crear un sistema eficaç per donar resposta a aquesta problemàtica. Els centres educatius no disposen de recursos suficients per fer-hi front.

- A partir de la recerca de les diferents ajudes que ha pogut posar en marxa l'Institut Miquel Bosch i Jover, he pogut fer un anàlisi i una posterior valoració dels pocs recursos dels quals ha disposat. D'aquesta manera, únicament es presenta com a rellevant l'aula d'acollida, fet que es va presentar eficient a l'any en què es va dur a terme. A banda d'aquest projecte, no se'n presenta cap altre de rellevant per fer front a la diversitat cultural. Cal remarcar també, que a l'Institut Miquel Bosch i Jover, presenta i ha presentat, un nombre relativament baix d'alumnes nouvinguts.

De totes maneres però, cal cobrir les seves necessitats amb la mateixa eficiència.

- A partir de les entrevistes realitzades als alumnes immigrants, he pogut assolir un dels principals objectius proposats. Aquest parlava de la discriminació que es donava a terme en els alumnes immigrants. A partir de les enquestes realitzades a l'alumnat autòcton i de les entrevistes realitzades a l'alumnat immigrant, he pogut arribar a la conclusió que el nombre d'alumnes immigrants que estan o han passat per processos discriminatoris, és elevat.

D'aquesta manera, he pogut observar que Un dels fets més determinants a l'hora d'integrar-se en el centre escolar és la recepció i l'acollida que els immigrants reben de la resta d'alumnes. Si el nouvingut se sent rebutjat i discriminat, no presentarà cap interès per l'aprenentatge de la nova llengua i per tant, la integració i l'adaptació sempre seran deficitàries.

- D'altra banda he pogut comprovar també, que l'acollida dels professors vers els alumnes immigrants, generalment és molt bona ja que se senten íntegrament acollits i respectats per presentar una realitat cultural diferent a la resta d'alumnes. D'altra banda, s'ha pogut observar d'una forma clara, que les enquestes realitzades al professorat, els resultats de les quals van ser molt positius, coincideixen totalment amb el punt de vista dels immigrants del centre.

- Un altra constatació és la diferència de tracte que reben els immigrants en funció de la seva procedència, els alumnes procedents de països desenvolupats es pot dir que no experimenten cap tipus de rebuig a diferència dels alumnes procedents dels països subdesenvolupats que pateixen clarament un alt nivell de discriminació. Val a dir però que el caràcter o la capacitat de relació juga un paper molt important a l'hora d'integrar-se, fins i tot més que la procedència de l'individu.

De totes maneres, cal dir també que la concepció que té la societat dels diferents individus, generalment, no depèn únicament del color de la pell, sinó que hi intervenen molts d'altres factors igual, o més importants que el país d'origen però que molts cops, es detecten d'una forma involuntària (caràcter, capacitat d'integració del jove...).

Tot el que he exposat en aquest apartat m'ha portat a fer la següent reflexió:

El drama d'aquell que posteriorment es convertirà en immigrant, no solament comença en l'abandonament físic del país d'origen sinó en la pèrdua del seu món particular i per tant, informal: la vida quotidiana, la rutina de cada dia, els amics, els familiars... i tot, per accedir a un món nou, estrany i sovint hostil.

Un altra qüestió és el tema de la integració, facin el que facin, els estrangers sempre estan considerats com a tals. Existeixen unes barreres importants entre els immigrants i els joves autòctons, en aquest cas, entre els nois i noies autòctons i els immigrants, i per tant, aquestes diferències es detecten sovint. Un exemple seria, com ja és habitual en els esbarjos, que els alumnes s'agrupen per comunitats d'origen, aleshores se'ls acusa de poca voluntat d'integració, però si algun estranger, especialment africà o dels països d'origen més pobres, intenta mostrar-se de manera més oberta i integradora en els processos relacionals, difícilment és acceptat. Així doncs les dificultats d'integració es dupliquen: d'una banda no s'integren i de l'altre no els integren.

Així doncs, molts cops, la relació entre alumnes autòctons i nouvinguts es presenta inexistent ja que aquests, a causa molts cops de la timidesa, tenen la necessitat d'agafar-se al pilar més proper i còmode per ells i que alhora, els transporti parcialment, al seu país d'origen. Aquest fet succeeix en gran abundància als diferents centres educatius, i a partir de les experiències expressades pels diferents alumnes immigrants del centre, he vist que cal eradicar-lo des de l'arrel, és a dir, des de l'acollida inicial. Quan un alumne comença a establir vincles relacionals amb un altre culturalment igual que ell, suposa una gran dificultat, uns anys més tard, establir nous vincles d'amistat. Aquest procés també esdevé molt difícil a causa de l'exclusió i la mala recepció dels diferents alumnes autòctons.

Finalment, considero que els centres educatius són un dels elements unificadors entre l'alumnat autòcton i l'immigrant i per tant, és necessari que facin pedagogia de la tolerància i del respecte, però si aquesta conscienciació no arriba a tots els nivells, estem lluny d'aconseguir una veritable convivència intercultural.

13. NOTA D'AGRAÏMENT

Per acabar, m'agradaria donar les gràcies a totes aquelles persones que han col·laborat en el meu treball de recerca i dir també que sense elles, no hagués set possible la seva realització. Així doncs, voldria donar les gràcies a tots els alumnes immigrants entrevistats, que sense les seves experiències viscudes en l'etapa de nouvingut i en la d'immigrat, el meu treball hauria perdut totalment la seva essència.

D'altra banda també voldria agrair els participants de les enquestes, tant els professors com els alumnes autòctons. També voldria donar les gràcies a la ex-coordinadora LIC del centre, l'Àngels Sanmiquel, per la informació concebuda.

Especialment, agrair l'ajuda, la feina realitzada i la gran tasca de tutora de la Carme Pinilla, que sense ella no hagués estat possible l'execució d'aquest treball.

14. BIBLIOGRAFIA

-Llibres

SEGLERS, Á. *La immigració a Catalunya explicada als joves*. Barcelona: Pòrtic, 2001

CONSELL ASSESSOR D'IMMIGRACIÓ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA. *Per un model d'acollida dels immigrants: necessitats i propostes*. Generalitat de Catalunya: Departament de Benestar i Família, 2003. ISBN: 84-393-6018-5

Alegre, M.À.; Benito, R.;González, S. *Immigrants als instituts*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2006. ISBN: 978-84-8334-793-5

Cañadell, R. *La interculturalitat*. Barcelona: Eumo Editorial, 1994. ISBN: 84-7602-910-1

Canimes, J.;Carbonell, F. *Educació i conflictes interculturals*. Vic: Eumo Editorial, 2008. ISBN: 978-84-9766-260-4

Marthoz, J.P. *Corresponsals de les migracions: La cobertura informativa d'un fet global*. Barcelona: L'observatori, 2013. ISBN: 978-84-86469-35-1

-Pàgines Web

www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/466.pdf (20 d'agost)

sites.google.com/site/silviaprojecte/les-ajudes-que-reben-els-immigrants (20 d'agost)

obrasocial.lacaixa.es/StaticFiles/StaticFiles/00648a9c697ef010VgnVCM200000128cf10aRCD/ca/es01_c3_cat.pdf (20 d'agost)

www.aulaintercultural.org/article.php?id_article=152 (3 de setembre)

www.gencat.cat/especial/leieducacio/cat/articulat.htm (3 de setembre)

red.pucp.edu.pe/wp-content/uploads/biblioteca/inter34.PDF (3 de setembre)

www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/438.pdf (15 de setembre)

www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/305.pdf (15 de setembre)

www.mesadiversitat.cat/intro_observatori/ (15 de setembre)

www14.gencat.cat/llc/AppJava/index.html (20 de setembre)

dlc.iec.cat/results.asp (20 de setembre)

www.viquipedia.com (20 de setembre)

www.diccionaris.cat (24 de setembre)

www14.gencat.cat/llc/AppJava/index.html (24 de setembre)

www.xtec.cat/~abayot/temes/5la_desigualtat_economica.htm (3 d'octubre)

interculturalitat2011.wikispaces.com/2.+LA+PERSPECTIVA+INTERCULTURAL (3 d'octubre)

recursostic.educacion.es/secundaria/edad/4esoetica/quincena8/quincena8_contenidos_6.htm (20 d'octubre)

www.xtec.cat/~fbaldese/desigual.html (20 d'octubre)

www.pensament.com/filoxarxa/filoxarxa/nou9x67.htm (20 d'octubre)

ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/cursos/escola_inclusiva/deic/modul_2/practica_4 (1 de novembre)

www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/905e9278-9ca1-4768-afb2-09c9c6288759/intercultural.pdf (1 de novembre)

escolapau.uab.cat/convivencia/ficha02.php (1 de novembre)

blocs.xtec.cat/francescviabatalla/ (1 de novembre)

www.regio7.cat/bages/2010/05/31/immigracio-baixa-al-bages-cop-12-anys/86193.html (15 de novembre)

www.ampans.cat/images/130307_Ampans_i_Jardinarium_s_alien_Regio_7.pdf (15 de novembre)

bagesveupropia.blogspot.com/2012/01/la-immigracio-ahir-i-avui.html (15 de novembre)

www.manresainclusio.cat/mapaderecursos/recurs.php?id_rekurs=664 (15 de novembre)

www.emporda.info/comarca/2008/12/24/lalt-emporda-237-comarca-mes-percentatge-dimmigrants/35091.html (15 de novembre)

www.naciodigital.cat/elripolles/noticia/17401/ripolles/es/mant/comarca/amb/menys/nouvinguts (15 de novembre)

www.naciodigital.cat/manresainfo/noticia/17273/poblacio/estrangera/empadronada/al/bages/baixa/12/2010 (15 de novembre)

www.aibpt.org (24 de novembre)

blocs.xtec.cat/dindori/prejudici-i-estereotip/ (24 de novembre)

www.biblioteca.uma.es/bbldoc/tesisuma/16851717.pdf (24 de novembre)

ryc.educa.aragon.es/PROA/file/Materiales_DOC/Resolucion_conflictos_interculturales.pdf
(24 de novembre)

www.edualter.org/material/ecp/conceptes.pdf (30 de novembre)

documentacion.aen.es/pdf/libros-aen/coleccion-estudios/violencia-y-salud-mental/parte7-desplazamientos-y-migraciones/389-racismo-y-medios-de-comunicacion.pdf (30 de novembre)

amuradipsicologia.wordpress.com/2012/04/17/medios-de-comunicacion-el-racismo-en-el-discurso-publico/ (30 de novembre)

archive.adl.org/what_to_tell/sp_whattotell_media.asp (30 de novembre)

comunepersoal.wordpress.com/2013/02/28/prejuicios-y-medios-de-comunicacion/ (2 de desembre)

sanamente.com/los-medios-de-comunicacion-fomentan-los-prejuicios/ (2 de desembre)

www.diariopublicable.com/sociedad/655-los-medios-como-productores-de-prejuicios.html (2 de desembre)

www.periodistas21.com/2010/07/periodismo-de-investigacion-del-siglo.html (10 de desembre)

233grados.lainformacion.com/blog/2013/09/antonio-rubio-el-periodismo-de-investigaci%C3%B3n-es-la-mejor-especializaci%C3%B3n-para-el-periodista.html (16 de desembre)

www.ara.cat (16 de desembre)

www.larazon.com (16 de desembre)

prezi.com/3cmfkyevx1fk/colleccio-de-perles-calen-corresponsals-de-les-migracions/ (16 de desembre)

www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/437.pdf (23 de desembre)

www.xtec.cat/web/projectes/alumnatnou/acollida/proces2 (23 de desembre)

escolapau.uab.cat/convivencia/ficha02.php (28 de desembre)

periferics.cat/mes-espantats-menys-tolerants/ (28 de desembre)

openaccess.uoc.edu/webapps/o2/bitstream/10609/12501/1/AOliv%C3%A9_TFC_0112.pdf
(28 de desembre)

espurna.fpereardiaca.org/2009/03/xxx-francesc-carbonell-professor-de.html (23 de desembre)

amaraberri.org/topics/diadia/ar/nacho2 (23 de desembre)

www.psicopedagogia.com/articulos/?articulo=400 (23 de desembre)

www.aufop.com/aufop/uploaded_files/revistas/1209212708.pdf
openaccess.uoc.edu/webapps/o2/bitstream/10609/12501/1/AOliv%C3%A9_TFC_0112.pdf
(23 de desembre)

www.ojosdepapel.com/Index.aspx?article=2647 (26 de desembre)

www.fongdcam.org/manuales/educacionintercultural/datos/docs/ActoresyEscenarios/Actores/GrupoSociales/IntegracioneInmigracionT67.pdf (26 de desembre)

www.fongdcam.org/manuales/educacionintercultural/datos/docs/ActoresyEscenarios/Actores/GrupoSociales/IntegracioneInmigracionT67.pdf (26 de desembre)

www.uned.es/reec/pdfs/16-2010/11_etxeberria.pdf (29 de desembre)

ddd.uab.es/pub/papers/02102862n87/02102862n87p253.pdf (29 de desembre)

www.racocatala.cat/forums/fil/177134/fills-dimmigrants-dificultats-estimar-arrels-espanyoles-part-catalans-independentistes-
parpublicaciones.ua.es/filespubli/pdf/LD84608001563204473.pdf (29 de desembre)

xtec.cat/~sgiralt/labyrinthus/roma/lingua/romanice.htm (29 de desembre)

www.plataforma-llengua.cat/media/assets/876/alumnat_nouvingut.pdf (2 de gener)

www.fundaciolacaixa.es/StaticFiles/StaticFiles/00648a9c697ef010VqnVCM200000128cf10aRCRD/ca/es01_c5_cat.pdf (2 de gener)

www.surt.org/maletaintercultural/index.php?vlq=1&vmd=1&vtp=0&vit=2&tex=16#borde-op (2 de gener)

www.ub.edu/cusc/revista/lsc/hemeroteca/numero8/articles/serra.pdf (2 de gener)

premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=64622&idioma=0&departament=1&canal=2 (2 de gener)

www.upf.edu/sintesi/2001/de188.htm (3 de gener)

www.ccmareme.cat/ARXIUS/2010/JOVENTUT/Document_Sintesi_grup_de_treball_JovesImmigrants.pdf (3 de gener)

www.plataforma-llengua.cat/media/assets/876/alumnat_nouvingut.pdf (3 de gener)

www.consellinsulardeformentera.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=1919%3Aprojecte-de-reforc-escolar-per-a-alumnat-nouvingut-&catid=334%3Aarticles&lang=ca
montseferrasmurcia.blogspot.com.es/2012/10/els-models-teorics-dintegracio-i-la.html (5 de gener)

www.gloobal.net/iepala/gloobal/fichas/ficha.php?entidad=Terminos&id=1130 (5 de gener)

books.google.es/books?id=am_VNfXeN4QC&pg=PA130&lpg=PA130&dq=educacion+asimilacionista&source=bl&ots=H0RUh_4fFL&sig=98k6P6dNF2OIx0KHMKJODHjJRQY&hl=ca&sa=X&ei=XJq4UsXdEOqa0QX-qYGAAg&ved=0CDwQ6AEwAg#v=onepage&q=educacion%20asimilacionista&f=false (5 de gener)

www.educacion.navarra.es/portal/digitalAssets/2/2017_sedano.pdf (7 de gener)

www.xtec.cat/ceipsantgil/documents/Pla%20acollida.pdf (7 de gener)

www.xtec.cat/web/projectes/alumnatnou (7 de gener)

www.xtec.cat/web/projectes/alumnatnou/avaluacio/inicial2 (7 de gener)